

Pripremila Kosovska fondacija za
građansko društvo (KCSF)

MAPIRANJE I ANALIZA GRAĐANSKOG DRUŠTVA NA KOSOVU

Priština, Kosovo
septembar 2005. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ

SADRŽAJ

Zahvalnost	7
I. Uvod	9
II. Definicija sektora: Procena građanskog društva	12
III. Metodi i metodologija	13
Prikupljanje podataka	
Istraživački alati i resursi	
Tumačenje podataka	
Faktori koji zavise od okolnosti a koji utiču na istraživanje i na moguću pristrasnost	
IV. Socijalni, ekonomski i politički kontekst	17
Politička stabilnost	
Socijalni i ekonomski uslovi	
Zaštita manjina i međuetnički odnosi	
Implikacije na rad OGD	
V. Institucionalno i pravno okruženje	20
Zakonski okvir	
Praćenje	
Donatorska politika	
Stav Vlade prema građanskom društvu	
Stanje demokratskog upravljanja na Kosovu	
VI. Struktura i glavne karakteristike građanskog društva na Kosovu	23
Godina registracije NVO	
Veličina sektora: Broj NVO na Kosovu i njihova geografska rasprostranjenost	
Tipologija lokalnih NVO	
Aktivnosti NVO	
VII. Primarni kapaciteti NVO na Kosovu	27
VII.1. Organizacioni identitet	28
Ključne vrednosti	
Izjava o misiji	
Vizija	

Aktivnosti Rezime	
VII.2. Odnosi između učesnika	35
Primarni partneri/korisnici Sekundarni partneri Odnosi između NVO Odnosi sa lokalnom upravom Odnosi sa poslovnim subjektima Rezime	
VII.3. Ljudski resursi, profesionalni razvoj i tehnički kapacitet	40
Broj članova osoblja Dobrovoljci Profesionalni razvoj Tehnički kapacitet Rezime	
VII.4. Upravljanje organizacijama	46
Organi upravljanja na Kosovu Rezime	
VII.5. Finansijska održivost i izvori finansiranja	49
Finansiranje iz inostranstva Lokalno finansiranje Rezime	
VII.6. Planiranje	52
Kratkoročno planiranje Strateško planiranje Rezime	
VIII. Zaključci i preporuke	55
Prilozi:	
Prilog A. Spisak učesnika u anketi Prilog B. Smernice za polustrukturne intervjuje sa OGD Prilog C. Studija fokusne grupe i izveštavanje Prilog D. Spisak indikatora istraživanja Prilog E. Upitnik za OGD	

Zahvalnost

Zahvalnost

Ovaj projekat je bio deo Programa razvoja građanskog društva, projekta koji finansira EU, a kojim rukovodi Evropska agencija za rekonstrukciju na Kosovu.

Osooblje KFGD:

Suzana Arni – Izvršni direktor
Nevrije Bajraktari – Službenik za program
Lumnije Komoni – Rukovodilac finansija
Špresa Aguši – Koordinator fonda za obrazovanje Roma
Iljber Morina - Administrator/ Prevodilac

Enver Gaši – Odgovoran za obradu podataka u ovoj knjizi

Bord KFGD:

1. Justina Pulja, Predsedavajući
2. Muhamed Mustafa
3. Ljuan Šlaku
4. Džeraljdina Vulja
5. Fadilj Husaj
6. Nadira Avdić-Vlasi,
7. Anton K.Beriša,
8. Goran Lazić,

Ovu knjigu uradili su:

Rebeka Gardner
Jang Vaičih

Izradu ove knjige pomogli su:

Bil Sterland - INTRAC
Tomas Mtasi - Jedinica za vezu sa NVO

The logo for KCSF (Kosovo Civil Society Foundation) is displayed in a light blue rectangular box. It features the letters 'KCSF' in a bold, sans-serif font, with a large number '7' positioned to the right of the letters.

Predgovor

Predgovor

Predgovor

Ovaj poduhvat mapiranja građanskog društva proizašao je iz interesa i entuzijazma koje su pokazali osoblje Kosovske fondacije za građansko društvo (KFGD) i njihovi partneri koji rade u oblasti razvoja građanskog društva na Kosovu.

U proteklih pet godina, KFGD je radila sa preko 350 NVO i sa mnogim donatorskim organizacijama kao što su Evropska agencija za rekonstrukciju, "Alternative" kanadske vlade, Kosovska fondacija za otvoreno društvo, OEBS, UNMIK-ova Jedinica za vezu sa NVO, Ulof Palme Međunarodni centar, Pakt stabilnosti i Razvoj dijaloga.

KFGD je stoga bila u najboljoj situaciji da koordinira postupak mapiranja i da se aktivno angažuje sa velikim brojem NVO koje je bilo potrebno uključiti u studiju.

Bilo je potrebno više od 18 meseci da ova studija bude završena, uz teškoće u njenom sprovođenju zbog nedostatka postojećih informacija i raspoloživih podataka. Ipak, posle mnogo inoviranja i rešenosti, ona je završena i uspela je da nam pruži uvid u stanje sektora građanskog društva na Kosovu u 2005. godini.

Nadamo se da će informacije iz ove sveobuhvatne studije biti korisne i interesantne i za donatore i za organizacije građanskog društva i da će pružiti mnogo potreban podstrek za nastavak podrške aktivizmu građanskog društva na Kosovu.

Sofi Sakalis

Evropska agencija za rekonstrukciju

The logo consists of the letters 'K9SF' in a bold, sans-serif font. The '9' is significantly larger than the other characters. The logo is positioned on a light blue rectangular background.

Uvod

1I. Uvod

Pošto je Kosovska fondacija za građansko društvo (KFGD) izvršila prvo mapiranje građanskog društva na Kosovu 2001. godine, broj registrovanih NVO i drugih organizacija građanskog društva (OGD) je porastao sa oko 130 na preko 3000. Ipak, same registracije ne pružaju indikacije koje su organizacije aktivne, u kojoj oblasti te OGD funkcionišu i kakvi su relativni kapaciteti i karakteristike pojedinih organizacija širom Kosova.

Iskustvo pojedinih donatora i agencija za razvoj sugerišu da su mnoge, ako ne i većina, registrovanih OGD u fazi nestajanja ili mirovanja, ili im nedostaju kapaciteti za obavljanje značajnih aktivnosti. Glas građanskog društva je nekoherentan, njegove akcije su nekoordinisane, a kao sektor nije bio u stanju da privuče ozbiljnu pažnju, bilo od strane mlade lokalne vlade ili administracije UN-a (UNMIK). Javno shvatanje ciljeva i vrednosti građanskog društva na Kosovu je konfuzno, pa OGD do sada nisu uspele privuku značajniju javnu podršku ili učešće javnosti. Ovo se jasno pokazalo u toku nasilnih nereda koji su preplavili Kosovo u martu 2004. godine, kada je albansko stanovništvo odlučilo da ignoriše građansko društvo pri ispoljavanju svojih prigušenih frustracija oko postojeće stagnirajuće političke i ekonomske situacije. Slabosti građanskog društva su dalje naglašene u posledicama nereda kada su sve OGD osim nekoliko izuzetaka omanule u nastojanjima da preuzmu moralno i političko vođstvo u govoru protiv etničkog nasilja i nesmotrenog uništavanja.

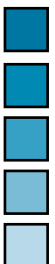
Kosovo ostaje i dalje opterećeno političkim, društvenim i ekonomskim izazovima koji proizilaze iz nedavne turbulentne prošlosti. Najhitnija je potreba da se postigne potpuno funkcionalna demokratija i stabilna samouprava, uključujući veće učešće građana na svim nivoima procesa odlučivanja. U velikoj meri to nije u rukama običnih stanovnika Kosova i zavisi od konačnog rešenja političkog statusa Kosova od strane međunarodne zajednice.

S druge strane, građansko društvo treba da igra ključnu ulogu u promovisanju širenja i sprovođenja demokratije u društvu, unapređivanjem procesa oblikovanja političkog mišljenja, praćenja demokratskih procesa, insistiranjem na odgovornosti rukovodećih organa, zalaganjem za promene u socijalnoj politici, podržavanjem ljudskih prava i promovisanjem građanskog učešća u lokalnom razvoju.

Ovo mapiranje uzima u obzir potrebu da se utvrdi koje su organizacije građanskog društva trenutno aktivne na Kosovu, kakvi su njihovi kapaciteti i kakav je njihov potencijal za postizanje društvenih promena i održivosti kao organizacija. U isto vreme, mapiranje ima za cilj da proceni dobre i loše strane sektora kao celine, uzimajući u obzir političko, društveno i ekonomsko okruženje u kojem se on nalazi.

Očekuje se da će sa ovim informacijama ovaj izveštaj moći da pruži lokalnim i međunarodnim donatorima i kreatorima politike znanje i alat za stvaranje prilagodljivije strategije koja efikasno podržava građansko društvo, shvatajući

KCSF

1 To je definicija koju je usvojio USAID u svojoj Proceni kosovskog građanskog društva, str. IV iz maja 2004. godine

njegov puni potencijal. Takođe se očekuje da će OGD iskoristiti ovaj izveštaj da se informišu o načinima rada i da izvrše izmene koje će pomoći njihovim organizacijama da dođu do veće održivosti, jačih mogućnosti da se koordinišu sa svojim zajednicama i međusobno. Pomoću ovog izveštaja, očekuje se da će međunarodni donatori, kao i lokalni donatori, biti u stanju da bolje usklade politiku finansiranja u cilju ispunjavanja potreba građanskog društva, a za institucije, posebno vladu, da stvore politiku koja je više zasnovana na informacijama i koja će pomoći građanskom društvu da prevaziđe finansijska ograničenja i bolje odgovori novim i svakodnevnim promenama kosovskog društva.

II. Definicija sektora građanskog društva

Pre razmatranja ankete, predmet ove analize – sektor kosovskog građanskog društva – mora detaljnije da bude definisan. Literatura nudi ogroman opseg međusobno konkurentnih definicija, uzimajući u obzir raznovrsnost kriterijuma. Na primer, neki analitičari su odlučili da se ograniče na entitete sa konkretnim pravnim statusom, kao što su registrovane NVO. Drugi su proširili oblast tako da obuhvata sve dobrovoljno okupljene neprofitne grupe privatnih pojedinaca koje su autonomne od države.² Podjednako važno pitanje je koliko je odvajanje od političkih ili religioznih snaga potrebno za kvalifikaciju "građansko društvo".

Ovaj izveštaj se opredelio za širu definiciju po kojoj je "sektor građanskog društva":

neposredni prostor između države, domaćinstva i tržišta, popunjenog organizovanim grupama ili udruženjima koje su odvojene od države, koje uživaju neku autonomiju u odnosima sa državom i koje su dobrovoljno formirali članovi društva u cilju zaštite ili proširivanja svojih interesa u promovisanju demokratskih vrednosti, dobre uprave i unapređivanja socijalnog i ekonomskog razvoja.

Kada se radi o konkretnim entitetima, u cilju jasnoće i držanja pod kontrolom mapiranja, ovo istraživanje će se ograničiti na NVO, profesionalna udruženja i organizacije koje se nalaze u zajednicama (ONZ). Na sve ove organizacije će se u ovom izveštaju često pozivati kao na organizacije građanskog društva (OGD).

Ovo je široka definicija koja potencijalno sadrži višak neprofitnih grupa građana, uključujući one koje ne odgovaraju šablonu tradicionalnih NVO, kao što su sindikati radnika. Obnavljajući sećanja na prethodno mapiranje koje je sproveo KFGD 2001. godine, osećamo da nedržavne i neprofitne aktivnosti koje teže da unaprede socijalne interese i ciljeve, čak i kada ih sprovede manje formalna udruženja bez zvaničnog pravnog statusa, zaslužuju da budu uključene. Ipak, postojeća definicija ne uspeva da obuhvati sve zato što se konkretno koncentriše samo na one za koje se smatra da unapređuju demokratske i razvojne procese na Kosovu.

² Prilagođeno od Manor, J.1999

Takođe i definicija uzima u obzir jedinstveni istorijski kontekst Kosova. Zbog toga što veliki deo OGD potiču ili su postale integralni deo iskustva paralelne vlasti iz devedesetih godina prošlog veka, zahtev za potpunom nezavisnošću od države i političkih partija mora svakako da bude kvalifikovan. Stoga, koristi se termin "neka" umesto "kompletne" autonomije. Dakle, imajući u vidu centralnu ulogu klanova i porodica u kosovskom društvu, uključivanje ONZ je takođe očigledan izbor.

III. Metodi i metodologija

The research for this mapping was carried out between October 2004 and May 2005, with the majority of the field research conducted in April and May of 2005. For the research design of this project, KCSF consulted Bill Sterland from INTRAC, an independent consultant who has worked on mapping of civil society in the region, particularly in Bosnia. The field research was carried out by both KCSF and INDEX Kosovo, a research organisation that works in conjunction with BBSS Gallup International.

Prikupljanje podataka

Podaci za ovo mapiranje su prikupljeni iz svih raspoloživih izvora, uključujući različite dokumente i objavljene analize. Ipak, veći deo prikupljenih podataka je prikupljen uz učešće aktivista građanskog društva, stručnjaka i organizacija građanskog društva. KFGD je primenila tri glavna načina za prikupljanje podataka iz ovih ciljnih grupa: intervjue sa vođama OGD, upitnike za široku analizu OGD i fokusne grupe sa vođama OGD, donatorima i korisnicima.

Sva prikupljanja podataka bila su namenjena razvoju boljeg razumevanja tri glavne dimenzije građanskog društva, koje su podeljene u veći broj poddimenzija:

- **Struktura, ili njene karakteristike i specifični kapaciteti**

- Interni kapaciteti
- Učinak / oblast delovanja
- Odnosi učesnika

- **Institucionalna okolina ili** okruženje u okviru kojeg se nalazi građansko društvo i koje omogućava građansko društvo

- Politički kontekst
- Osnovne slobode i prava
- Socio-ekonomski kontekst
- Socio-kulturni kontekst
- Pravno okruženje

- **Vrednosti** koje promoviše građansko društvo, koje ga definišu i iz kojih ono dobija zakonitosti svojih aktivnosti

- Tolerancija
- Demokratija
- Transparentnost

- Učestvovanje u zajednici
- Jednakost
- Ublažavanje siromaštva

Istraživački alati i resursi

Registri i spiskovi NVO

U cilju identifikacije aktivnih OGD na Kosovu, KFGD je sastavila spisak koristeći registracione listinge dobijene od UNMIK-a i OEBS-a, kao i spiskove NVO od onoliko donatorskih agencija koliko je to bilo moguće, na osnovu pretpostavke da su sve aktivno registrovane OGD na Kosovu u prethodnoj godini primile finansijsku ili tehničku pomoć, ili pomoć za izgradnju kapaciteta. Posebno su od pomoći pri identifikaciji aktivnih OGD bili spiskovi dobijeni od kancelarija na terenu ili centara za zajednice OEBS-a. KFGD je takođe koristila svoje sopstvene spiskove i kontakte u toj oblasti da bi identifikovala aktivne OGD u regionu.

Upitnici za OGD

Glavna namena upitnika bila je da razvije bazu kvantitativnih podataka koja bi omogućila istraživačima da procene relativnu veličinu aktivnog sektora i podsektora, kao i glavne karakteristike sektora uključujući regionalnu distribuciju aktivnih OGD, veličinu organizacija, oblasti aktivnosti itd. Upitnici su urađeni na dva glavna jezika u regionu: srpskom i albanskom.

Upitnici su dostavljeni preko 500 OGD koje je KFGD identifikovala kao aktivne u regionu. Najpre, upitnici su poslani elektronski i poštom. Kasnije, izvršena je obuka za istraživače na terenu koji posećuju OGD širom Kosova da bi izvršili istraživanje. Istraživači su dobili obuku koja je trebalo da im pomogne da na najbolji način objasne ciljeve projekta i pisma od donatora da bi dodatno legitimizovali svoj rad. Na kraju, od 500 OGD kojima su bili podeljeni upitnici, 350 je odgovorilo, što je omogućilo značajan ispitni uzorak za studiju. Spisak učesnika je dat u Prilogu A ovom mapiranju.

Polu-strukturirani intervjui sa predstavnicima OGD

Polu-strukturirani intervjui su sprovedeni u cilju detaljnijeg razumevanja organizacionih kapaciteta ispitne grupe. Ovaj uzorak OGD je odabrala KFGD od onih OGD koje su odgovorile na upitnik da se sa njima obave dublji, polu-strukturirani intervjui. Ovaj uzorak je izabran tako da budu zastupljene sve geografske lokacije, oblasti delovanja, nacionalna i etnička pripadnost. Ukupno je izabrano trideset organizacija, uz deset dodatnih koje su izabrane kao alternative u slučaju da neka od početnih trideset ne bude mogla da učestvuje. Uzorak je obuhvatao dve srpske, dve bosanske i dve romske organizacije. Dok se oko 50 procenata intervjuisanih organizacija nalazi u Prištini, preostalih 50 procenata intervjua sa OGD je obavljeno u regionima van glavnog grada, uključujući Mitrovicu, Prizren, Uroševac, Đakovicu i Gračanicu.

Sa INDEX-om Kosova je sklopljen ugovor da oni obave intervjue i da ih napišu na albanskom i engleskom jeziku. U aprilu i maju 2005. godine, oko deset terenskih istraživača je išlo u kancelarije OGD i susretalo se sa rukovodiocima ili višim predstavnicima organizacija (ovo je bila unapred određena ciljna grupa). Uputstvo za intervjue (videti Prilog B) sadržalo je oko 30 pitanja, čiji je cilj

bio da se shvati misija svake organizacije, njeni kapaciteti, aktivnosti, odnosi sa učesnicima i institucionalno i socio-kulturno okruženje. Intervjui su tipično trajali od jedan do dva sata i obavljani su na jeziku organizacije.

Razgovori sa fokusnim grupama

Sa INDEX-om Kosova je u aprilu i maju 2005. godine sklopljen ugovor da obavi razgovore sa četiri fokusne grupe: dve grupe činili su predstavnici OGD; jednu grupu činili su korisnici OGD; a poslednju grupu činili su predstavnici međunarodnih NVO i donatorskih agencija. Kompletan izveštaj i analiza ovih fokusnih grupa su u okviru ovog izveštaja prikazani u Prilogu C.

Ostali korišćeni resursi

Prikupljeni su ključni dokumenti OGD, kao što su promotivni materijali, strateški dokumenti, godišnji izveštaji, internet stranice itd. da bi se obezbedile informacije o strukturi i kapacitetima OGD. Pored toga, podaci i informacije za ovaj izveštaj prikupljeni su iz objavljenih analiza, ranijih mapiranja, procena građanskog društva, međunarodnih nevladinih organizacija i procena donatorskih programa, kao i ostalih relevantnih dokumenata o smernicama koji su dobijeni iz većih kosovskih NVO i od multilateralnih agencija.

Tumačenje podataka

Većina prikupljenih podataka su kvalitativni podaci koje čine lična svedočenja, mišljenja i analize aktera građanskog društva i zapažanja istraživača. Kao posledica toga, analiza dobijena mapiranjem je interpretativna analiza koja predstavlja tumačenje celine od strane KFGD, dobijena upoređivanjem podataka i pažljivim osluškivanjem glasova u pozadini podataka.

Podatke iz upitnika, intervjuua i fokusnih grupa su pripremili i proverili istraživači analitičari KFGD-a. Analiza i zaključci su izvučeni suprotstavljanjem i upoređivanjem izjava i mišljenja ispitanika sa proverljivim činjenicama i iskustvom eksperata u toj oblasti. Dokumentovani dokaz, posebno objavljene analize i ranija mapiranja građanskog društva na Kosovu korišćeni su pri tumačenju sadašnjih podataka i utvrđivanju trenutnog stanja OGD u širem kontekstu.

Pri mapiranju je korišćeno 56 indikatora (videti Prilog D) za identifikaciju ključnih karakteristika građanskog društva na Kosovu i za procenu njegovih jakih i slabih strana. Uvek kada je to bilo moguće, ovi indikatori su naglašeni u što je moguće više istraživačkih alata i alata za prikupljanje podataka u cilju obezbeđivanja načina za pravljenje preseka i ispitivanja za potrebe izvlačenja zaključaka u analizi.

Faktori koji zavise od okolnosti a koji utiču na istraživanje i na moguću pristrasnost

Glavna teškoća sa kojom se KFGD suočavala pri prikupljanju podataka bila je uspostavljanje kontakta sa OGD na terenu u cilju popunjavanja upitnika i zakazivanja intervjua. Istraživači na terenu su imali poteškoća da dođu do informacija za kontakt, a došli su do zaključka da je zakazivanje intervjua sa zauzetim rukovodiocima ili višim zvaničnicima ili popunjavanje upitnika izazovan zadatak. U nekim od upitnika koji su u većini slučajeva ručno popunjavani, KFGD je imala poteškoća pri čitanju i razjašnjavanju odgovora dobijenih od OGD, što je dovelo do toga da je za tumačenje velikog broja upitnika (350) bilo potrebno više vremena i angažovanje više ljudi. Proces identifikovanja aktivnih OGD takođe je predstavljao izazov za KFGD. Preko 5000 NVO je registrovano u zvaničnom UNMIK-ovom registru NVO, dok je prema procenama ovog izveštaja samo 600 još uvek aktivno.

Sledeći izazov ovoj studiji koji je povezan sa okruženjem bio je razdvajanje uloga i zadataka potrebnih za izradu završnog izveštaja. Istraživači na terenu, analitičari i pisci ovog izveštaja radili su odvojeno jedni od drugih, ostavljajući piscima i analitičarima da rade uglavnom sa prevedenih transkripta intervjua i sirovih podataka. Ponekad je ovo dovelo do toga da razumevanje ispitanika i pravog smisla intervjua bude teško. Ipak, tim koji je bio angažovan na izradi projekta zajednički je radio na prevazilaženju ovog izazova i pronalaženju pravog značenja transkripta u ovom kontekstu.

Kada se radi o mogućoj pristrasnosti, učesnicima u anketi i intervjuisanim licima je rečeno da će njihovi odgovori biti poverljivi. Iako smo se nadali da će na ovaj način moći da se kontroliše tendencija za pravljenjem veštačke slike o okruženju građanskog društva i situacije u kojoj se nalaze postojeće OGD na terenu, liderima i rukovodiocima organizacija bilo je u interesu da prikažu najbolju moguću sliku svojih organizacija i oblasti u kojima rade. Shvatajući ovo, postoji moguća pristrasnost na strani NVO kada opisuju situaciju u svojim organizacijama boljom nego što je to u stvarnosti.

IV. Socijalni, ekonomski i politički kontekst

Ovaj deo daje kratak presek trenutne socijalne, ekonomske i političke situacije u kojoj rade kosovske OGD, uključujući političku stabilnost, ekonomske uslove i socijalno staranje, prava manjina i ljudska prava i međuetničke odnose. Pored prikazivanja opšte političke klime, ova analiza će pomoći da budu identifikovani faktori okoline koji utiču, pozitivno i negativno, na opažanja i rad OGD na Kosovu.

Politička stabilnost

Do turbulentnih reakcija kojih su se mnogi bojali da će uslediti posle optužnice Haškog tribunala protiv bivšeg Premijera Ramuša Haradinaja nije došlo. Umesto toga, novoformirana vlada Premijera Bajrama Kosumija nastavila je dosledno sa procesom ispunjavanja standarda izuzetno mirno i tiho.

Ipak, daleko osetljiviji period je pred nama. Sa rešenošću diplomatije koju predvode Sjedinjene Države, proces koji će konačno utvrditi pravni status Kosova verovatno će početi na jesen 2005. godine. Ovo još uvek zavisi delimično od rezultata sveobuhvatne revizije standarda koju vodi ambasador Kai Eide. Ipak, svi akteri se pripremaju za razgovore o statusu kao da je njihov blizak početak virtuelna stvarnost. Atmosfera je i dalje napeta, iako je to ispod površine. Glavne političke partije, čiji su svadljivi odnosi inicirali brojne incidente u prethodnim mesecima,³ pristupile su forumu pod sponzorstvom UN-a u potrazi za konsenzusom o procesu statusa. Ali mnogi posmatrači očekuju ozbiljnu borbu za vlast posle rešavanja statusa.

U isto vreme, iako se velike svetske sile i dalje ne izjašnjavaju oko bilo kog konačnog rešenja, kosovski Albanci očekuju ništa manje od nezavisnosti, čak i ako to mora da bude postepeno postignuto. S druge strane, Beograd čvrsto isključuje takav ishod i ne pokazuje znake da će promeniti mišljenje. Savet bezbednosti, u međuvremenu, neće želeći da nametne rešenje stranama. Zbog toga postoji zabrinutost da će se, ako ne dođe do suverene nezavisnosti, stabilnost i red na Kosovu brzo pogoršati.

Socijalni i ekonomski uslovi

Porazna socijalna i ekonomska situacija ostaju najveći izvor nestabilnosti na Kosovu. Procene nezaposlenosti se dosta razlikuju – Svetska banka daje broj od 47% za 2002. godinu, a Evropska inicijativa za stabilnost smatra da je taj broj veći od 60%,⁴ broj za koji vlada opšte mišljenje da odgovara današnjem vremenu. Prema analizi Svetske banke, problem je posebno ozbiljan među ženama (preko 70%) i omladinom (otprilike duplo veći od stope nezaposlenosti odraslih).⁵

3 ICG, *Kosovo posle Haradinaja*

4 ESI, *Ka planu razvoja Kosova*, str. 10

5 Svetska banka, *Ekonomski memorandum za Kosovo*, 2004, str. 66

Većina domaćinstava u velikoj meri zavisi od doznaka koje dobijaju od rođaka iz inostranstva, dok ostali koji nemaju takav izvor prihoda žive u velikoj bedi. Neiznenađujuće, nedavna anketa instituta Riinvest zajedno sa Programom UN-a za razvoj (UNDP) potvrđuje da većina Albanaca smatra da su nezaposlenost i ekonomija problem broj jedan. Cela generacija mladih Kosovaca raste bez sredstava za život ili bez nade u bolju budućnost što predstavlja recept za katastrofu.

Zaštita manjina i međuetnički odnosi

Od nemira iz marta 2004. godine, opšta bezbednosna situacija i njeno doživljavanje od strane manjina su poboljšani. Incidenti koji uključuju međuetničko nasilje, posebno protiv srpske zajednice, postali su veoma retki. Zapažanja policije i sudskog sistema pokazuju malu etničku pristrasnost pri njihovom radu. Pratinju i dalje koriste mnogi, integrisani sistem transporta još nije uspostavljen, ali poslednja tehnička procena SPGS-a dala je sveukupnu pozitivnu sliku za slobodu kretanja.⁶

Manje optimistička je slika održivog povratka manjina. Ovo pitanje žestoko osporava Beograd okrivljujući Prištinu da ne čini dovoljno, dok Prištana uzvraća sa optužbama na račun Beograda da on sabotira proces tako što kontroliše kosovske Srbe. Iako je ciljani broj povratnika veoma sporan, dve strane barataju sa veoma različitim ciframa o broju stanovnika pre izbijanja sukoba. Dok su se naponi i spremnost kosovske vlade poboljšali, trenutni uslovi života i mogućnost zapošljavanja sa kojima se potencijalni povratnici suočavaju i dalje su sumorni, kao što je to slučaj i za većinsko albansko stanovništvo.

Kakvo takvo poverenje koje je postojalo pre marta nije obnovljeno a srpska manjina i dalje se uzdržava od uključivanja u političke tokove i javni život. U tom smislu, optužbe protiv Beograda da manipuliše u cilju sprečavanja poboljšanja u međuetničkim odnosima sadrže mnogo istine. Ipak postoje znaci da se sve veći broj kosovskih Srba polako odvajaju od Beograda, koji kako to oni shvataju nema na umu njihov najbolji interes. Da li će kosovska vlada moći uspešno da dopre do ovih ljudi ostaje otvoreno pitanje.

Slika je tek nešto bolja kada se radi o ostalim, često zaboravljenim manjinskim zajednicama – Bošnjacima, Romima, Egipćanima i Aškalijama. Ali pošto albansko-srpski sukob skoro da drži monopol u medijima, brige i interesi ovih manjih grupa retko dobijaju pažnju javnosti. To se vidi iz nedavnog primera gde preko 600 izbeglica Roma, Egipćana i Aškalija još uvek nije razmešteno iz kampa koji je ozbiljno zagađen olovom. Vlasti su tek počele da uspostavljaju "koordinacioni mehanizam", iako je proteklo najmanje pet godina od objavljivanja prvog izveštaja koji je ukazivao na potrebu hitnog reagovanja.⁷

⁶ Tehnička procena Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara, 23. maj

⁷ Na primer, videti izveštaje Refugees International, "Kosovo: zagađenje olovom zahteva hitnu evakuaciju romskog kampa.

<http://www.refugeesinternational.org/content/article/detail/6063/>

Implikacije na rad OGD

Prethodna analiza ima nekoliko implikacija na rad OGD na Kosovu. Prvo je način na koji ona utiče na njihova opažanja socijalnih potreba i oblikuje odgovarajuću orijentaciju njihovog rada. Ovde treba napomenuti dominaciju pitanja konačnog statusa u mislima i razmišljanjima stanovnika Kosova. Pošto početak pregovora postaje sve predvidljiviji, ova preokupacija je приметно pogoršana na račun drugih hitnih tema, od kojih su mnoge ukratko spomenute u gornjem tekstu.

Podjedanko su istaknuti problemi nezaposlenosti i ekonomske stagnacije i ogromna populacija besposlene omladine bez zanimanja ili adekvatnog obrazovanja. Ovo je uslovalo potrebu za velikim brojem organizacija koje se bave ženama i omladinom – dvema grupama koje su najviše pogođene lošom ekonomskom situacijom. U isto vreme, siromaštvo i nezaposlenost zajedno sa zavisnošću od stranih donatora su promenili kulturu voluntarizma, kada je rad u građanskom društvu za mnoge postao pre svega ekonomska mogućnost.

U isto vreme, ovaj politički kontekst takođe nameće ozbiljna ograničenja građanskom društvu. Na primer, ekstremna politizacija svih pitanja koja su razumljivo povezana sa konačnim statusom i odnosima sa Beogradom čini ih teškim da bi im se ozbiljno i objektivno posvetila pažnja. Povratak manjina i uslovi su očigledno najistaknutiji primeri, sa bilo kojim oblikom pomoći srpskoj zajednici skopčanom sa političkim rizicima. Na primer, jedna intervjuisana organizacija koja dokumentuje i objavljuje izveštaje o kršenjima ljudskih prava trpi verbalno zlostavljanje i od većinskog i od manjinskog stanovništva. Sledeći primer je niz projekata "decentralizacije" za poboljšanje lokalne uprave treba da bude testiran u pilot opštinama. Ipak, pošto je sam termin "decentralizacija" postao veoma ispolitizovan, činjenice i implikacije u vezi sa njom se sve više izvrcu da bi odgovarale različitim političkim interesima. Kada se radi o ostalim oblastima kao što je životna sredina, opsesija samo pitanjem statusa često ih izbacuje iz javnog prostora.

Sledeći deo istražuje po dubini institucionalno i pravno okruženje koje direktnije ometa svakodnevni rad OGD.

V. Institucionalno i pravno okruženje

Za razliku od opštijeg pregleda koji je istražen u gornjem delu, institucionalno okruženje čine formalne strukture, propisi i smernice kojih OGD moraju da se pridržavaju pri obavljanju svojih aktivnosti. Ova studija je rešila da uključi zvanične zakone koji se odnose na NVO, državne mehanizme zadužene za praćenje ovog sektora, međunarodne donatore i njihove politike i vladajući sistem na Kosovu.

Uobičajeni način za definisanje dobrog institucionalnog i regulatornog okruženja je koliko dobro on postiže delikatni balans između suviše slobode i preterano revnosne kontrole. OGD treba da imaju dovoljno prostora da bi mogle da ostvare ciljeve kojima teže, a postoji i potreba da se obezbedi da ovi ciljevi odgovaraju interesu javnosti, a da načini ostvarivanja budu etički i legitimni. Idealno institucionalno okruženje je ono koje ohrabruje i pomaže aktivnosti pružanja pomoći i odgovarajuće aktivnosti NVO dok istovremeno ograničava one aktivnosti koje su štetne i neetičke.

Pravni okvir

Zakoni koji regulišu rad NVO na Kosovu uspostavljeni su Uredbom UNMIK-a 1999/22 koja definiše NVO kao neprofitne organizacije, koje su nezavisne od političkih partija i koje su "osnovane za svrhu koja je zakonita, u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti".⁸ Uredba pravi dve vrste razlika, jednu između "kosovskih" i "međunarodnih ili stranih" i drugu između "udruženja" orijentisanih na članstvo i "fondacija" posvećenih određenim aktivnostima. NVO mogu da dobiju i status javnog dobrotvora (SJD) – koji donosi poreske olakšice i važne privilegije, ali koji zahteva od njih da vlastima podnose detaljne finansijske izveštaje.

Letimičan pogled na ovu uredbu i primerak priloženog zahteva za registraciju pokazuje jednostavnost i otvorenost procesa registracije. On zahteva samo obrazac zahteva koji ima tri strane, osnivački akt i statut i potpuno je besplatan. To je očigledan faktor koji je doprineo enormnoj eksploziji aktivnosti NVO posle 1999. godine.

Praćenje

Telo koje je zaduženo za dodelu pravnog statusa i praćenje aktivnosti je Kancelarija za vezu sa NVO koja se sada nalazi pri Ministarstvu javnih službi Privremenih institucija samouprave (PIS).⁹ Ova kancelarija se suočavala sa nedostatkom sredstava i manjkom osoblja, dok je s druge strane morala da obradi prosečno 30 do 40 zahteva nedeljno. Ovaj nedostatak kapaciteta stvorio je nekoliko problema. Prvo, Kancelarija za vezu poseduje veoma male informacione kapacitete i kapacitete za praćenje da bi mogla da prati koje su

8 Uputstvo za registraciju NVO, Uredba UNMIK-a 1999/22

9 http://www.unmikonline.org/civiladm/mps/rsd/ngo/index_eng.htm

grupe još uvek aktivne i čime se bave.¹⁰ Kao rezultat toga, niko zaista ne zna koliko od preko 2000 osnovanih NVO još uvek funkcioniše.

Drugo, zbog toga što Kancelarija za vezu ne može adekvatno da obezbedi podnošenje i praćenje izveštaja NVO, postoji mnogo mogućnosti za zloupotrebu privilegija koje uživaju NVO.¹¹ Ovo u kombinaciji sa slabo definisanim procesom davanja statusa javnog dobrotvora otvorilo je vrata zloupotrebama. Napredan zakonski okvir je beskoristan ako oni koji su zaduženi za njegovo sprovođenje nisu dorasli zadatku. Sve ovo ukazuje da je javno regulisanje aktivnosti NVO na Kosovu labavo i popustljivo. Dok to s jedne strane daje OGD značajnu slobodu delovanja i ostvarivanja njihovih ciljeva, s druge strane nivo kontrole koji bi trebalo da obezbedi legitimne i odgovarajuće aktivnosti građanskog društva verovatno nije idealan.

Donatorska politika

Pošto će tema donatorske politike biti opširno pokrivena u Delu VII o odnosima učesnika i finansiranju OGD, ovde nećemo tome pokloniti mnogo pažnje. Za sada, dovoljno je reći da, usled preovlađujuće dominacije stranih donatora na posleratnoj društvenoj sceni, njihove politike i prioriteta i su izvršili praktično nenadmašivi uticaj na oblikovanje kursa razvoja OGD. Bilo to dobro ili loše, oni su postali najvažniji podsticaji sa kojima se suočavaju kosovske NVO.

Stavovi vlade prema građanskom društvu

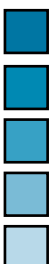
Zbog očiglednih razlika, politika i stav vladinih institucija prema građanskom društvu takođe predstavljaju ogroman faktor koji pomaže ili podriiva efikasnost aktivnosti OGD. Najvažnije pitanje ovde je koliko je država otvorena za uključivanje glasova građanskog društva u proces odlučivanja.

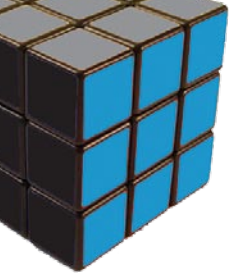
Stanje demokratske vladavine na Kosovu

Kosovom se upravlja putem komplikovanog i neprozirnog sistema. U stvari, trenutno postoje dve odvojene strukture. Jednu čine kosovske Privremene institucije samouprave (PIS) i Skupština Kosova, koje je narod demokratski izabrao glasanjem na izborima. Oni imaju značajna administrativna i zakonodavna ovlašćenja, osim u sferama bezbednosti i pravosuđa. Drugu strukturu čini monolitni UNMIK, koji predsedava celim sistemom kao vanustavni partner. On ima poslednju reč u svim sferama i u donošenju politike u većini oblasti, posebno u oblasti bezbednosti i pravosuđa. S druge strane, za svoje diskreciono pravo nad ovim kategoričkim ovlašćenjima on ne mora da polaže

¹⁰ Pula, Besnik.

¹¹ USAID građanskog društva, maj 2004, str. 9

račune nijednom entitetu na Kosovu, uključujući i Vrhovni sud, a da ne govorimo o građanstvu.¹²

Potrebna je malo dublja analiza da bi se video očigledni nedostatak demokratičnosti koji je povezan sa sistemom. Dok su PIS prilično otvorene za konsultacije sa građanskim društvom, rezervisanje nadležnosti za većinu ovlašćenja unutar UNMIK-a, čini to daleko manje značajnim. Ovaj dvojni sistem upravljanja podriva sposobnost građanskih grupa da utiču na odluke koje se tiču javnosti, a koje su navodno donete u njihovom interesu.

Ono što povećava ovaj problem je složena podela odgovornosti između PIS i UNMIK-a u oblastima gde su nadležnosti podeljene. Često je teško razlučiti koja je institucija za šta odgovorna. Stanovnici Kosova često rešavaju ovu konfuziju pripisujući SVA ovlašćenja UNMIK-u, ovlašćenja koja se nažalost takođe doživljavaju kao veoma neprozirna i nepristupačna. Različiti lokalni mediji koji su dostupni širom Kosova i saopštenja za štampu UNMIK-a izveštavaju o svakodnevnim aktivnostima i vladinim namerama. Ali pristup informacijama u vezi sa javnim pitanjima za većinu stanovnika Kosova završava se na ovim često izuzetno kratkim i opštim vestima. Zvanične namere i odluke su zbog toga ne samo loše objašnjene javnosti, već javnost praktično ne može da ih ospori.

Slika je pozitivnija kada se radi o PIS. Mnogi predstavnici građanskog društva u fokusnim grupama su ukazali da oni imaju pozitivne odnose sa kosovskim vlastima. Procena koju je uradio USAID 2004. godine izvršila je kompatibilna zapažanja, primećujući da je mladost kosovskih državnih struktura i uloga građanskog društva u usmeravanju upravljanja u toku devedesetih učinila da budu uzajamno prijemčivi.¹³ To je značajno pomoglo da sadašnji lideri kosovskih organa i građanskog društva ne budu zaključani u dinamici država protiv opozicije u prethodnoj deceniji, već da budu partneri u podržavanju paralelne uprave Albanaca.

Kasnije osnivanje centralne i lokalnih skupština stvorilo je nove mogućnosti za OGD da utiču na donošenje zakona na Kosovu. Bilo je slučajeva gde su dobro organizovane inicijative građanskog društva imale trajan doprinos u zakonodavnom procesu na centralnom i lokalnom nivou.¹⁴ Ostali pokušaji uticanja na politiku vlade su takođe nailazili na prijem kod rukovodstva PIS. Na primer, konferencije i okrugli stolovi koje je organizovao Forum 2015 – koalicija Kosovske fondacije za otvoreno društvo (KFOS) i Riinvesta – su uvek privlačili najviše rukovodioce vlade i partija koji su bili u ulozi govornika ili sabesednika.

Čini se da je problem javne korupcije takođe prenaplašen. Državne institucije se u široj javnosti doživljavaju kao izuzetno korumpirane, posebno KEK, PTK i carinski organi. Ipak, procena koju je izvršio USAID utvrdila je da je korupcija na Kosovu manje raširena nego što je opšte verovanje, i da se čini da ne potkopava sposobnost vlade da obavlja svoje funkcije.¹⁵

Kada se to kaže, to ne znači da je kosovska vlada oslobođena od problema odgovornosti. Iako proporcionalni izborni sistem sa zatvorenim listama obezbeđuje zastupljenost manjina i polova, on ovlašćuje partijska rukovodstva,

12 Videti internet stranicu UNMIK-a i Privremni ustavni okvir

13 USAID procena građanskog društva, str. 5

14 Ibid, dokumentuje mnoge uspešne slučajeve širom izveštaja

15 USAID, Korupcija na Kosovu: Zapažanja i implikacije na USAID, str. 2

a ne glasače da zahtevaju odgovornost individualnih zvaničnika.¹⁶ Ovo dalje koncentriše i onako visoko centralizovanu partijsku hijerarhiju. Lokalni zakonodavci često pokazuju tendenciju da postupaju prema direktivama iz centra umesto da čuju glasove svojih izbornih jedinica. Povezano sa patrijarhalnom prirodom albanskog društva, ovo je razbilo iluzije značajnog dela građanstva, a posebno mladih, u vezi sa njihovim mogućnostima da utiču na javne poslove. Pošto je virtuelno nemoguće razdvojiti pravilno istraživanje kapaciteta OGD od njihovog institucionalnog okruženja, predmet ovog dela ostaje tema kojoj ćemo se vraćati u nastavku ovog izveštaja.

VI. Struktura i glavne karakteristike kosovskog građanskog društva

Godina registracije NVO

Pojava nevladinih organizacija na Kosovu može da bude podeljena u dva perioda, pre 1999. i posle 1999. godine. Prvi period karakteriše mali broj NVO. Pored toga, u toku tog perioda, veliki deo društva bio je mobilisan da radi, na dobrovoljnoj osnovi, za dobrobit zajednice. U stvari, u to vreme, celo kosovsko društvo bilo je mobilisano na pomoći jedni drugima i radilo je i delovalo kao jedna NVO. U svetlu političkih, ekonomskih i socijalnih okolnosti u toku ovog perioda na Kosovu, ovaj fenomen ne izgleda veoma čudno. U to vreme, NVO su se uglavnom bavile humanitarnim aktivnostima i pružale zdravstvene usluge (na primer "Majka Tereza"), ili prikupljale informacije o kršenjima ljudskih prava (napr. "Savet za odbranu ljudskih prava i sloboda"). U toku ovog perioda, pojavila su se i profesionalna udruženja kao što su Udruženje književnika i Udruženje novinara, koja su napustila organizacionu strukturu komunističkog sistema i počela da deluju kao nezavisna udruženja. Period pre 1999. godine takođe karakteriše zakonodavno okruženje koje je ograničavalo NVO. Zakonodavstvo koje je dozvoljavalo registraciju NVO bilo je ograničeno, a političke okolnosti su dovele do negostoljubive bezbednosne situacije za aktiviste, koji su smatrani neprijateljima vladajućeg režima. Okruženje za NVO promenilo se posle intervencije NATO-a na Kosovu, kada su brojne međunarodne organizacije došle u region i sa sobom donele stručnost, sredstva i projekte za čije je sprovođenje bio potreban značajan obim ljudskih resursa. Kao rezultat tog priliva, pojavile su se mnoge nevladine organizacije, često uz ohrabivanje ili na insistiranje međunarodnih NVO. Sa ciljem legalizacije i regulisanja njihovih aktivnosti, 15. novembra 1999. godine Specijalni predstavnik Generalnog sekretara (SPGS) Bernar Kušner je potpisao prvi propis za registraciju i funkcionisanje nevladinih organizacija – Uredbu 1999/22. 9. maja 2000. godine, UNMIK je proglasio "pravni akt" koji stavlja na snagu uredbu¹⁷, koja je na snazi i danas.

K23F

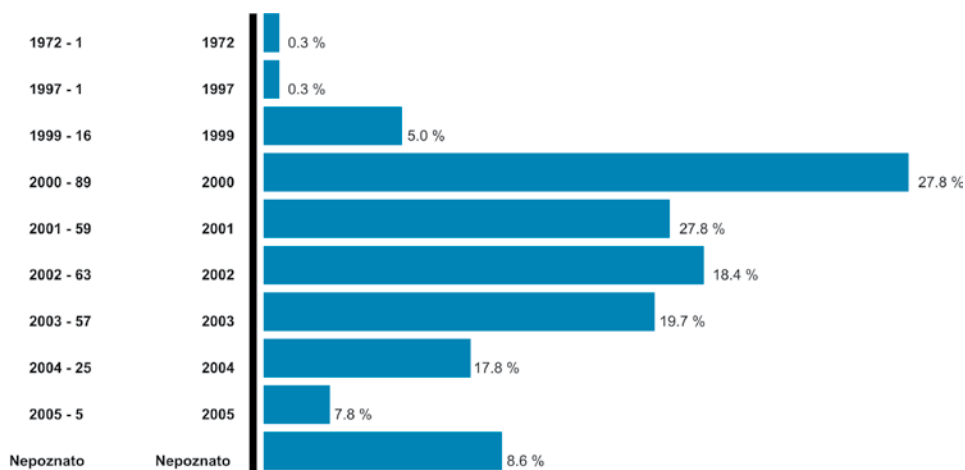

16 UNDP, *Izveštaj o ljudskom razvoju na Kosovu, 2004*, str. 59-60
17 *Pravni okvir za nevladine organizacije na Kosovu, Priština 2000, KFGD*

“Okruženje za NVO promenilo se posle intervencije NATO-a na Kosovu, kada su brojne međunarodne organizacije došle u region i sa sobom donele stručnost, sredstva i projekte za čije je sprovođenje bio potreban značajan obim ljudskih resursa.”

Tabela 1. Broj registrovanih NVO po godinama
(rezultati su zasnovani na podacima prikupljenim iz 320 OGD)

Iz Tabele 1 može se videti da od ukupnog broja od 350 NVO koje su uključene u ovu studiju, najveći deo njih je registrovan 2000. godine. 89 NVO (27,8%) je registrovano 2000. godine, 59 NVO 2001. godine (18,4%), 63 NVO 2002. godine (19,7%), 57 NVO 2003. godine (17,8%), 25 NVO 2004. godine (7,9%) i 9 NVO na početku 2005. godine (2,8%).

Brzi rast lokalnih NVO doveo je do velikog prisustva međunarodnih donatora, poboljšanog zakonodavstva za registraciju NVO i za zahteve postkonfliktne zajednice. Takođe, vredno je pomena da je značajan broj NVO pokrenut od strane donatora, konkretno u oblasti rekonstrukcije, humanitarne pomoći, psihološko-socijalnih programa itd.

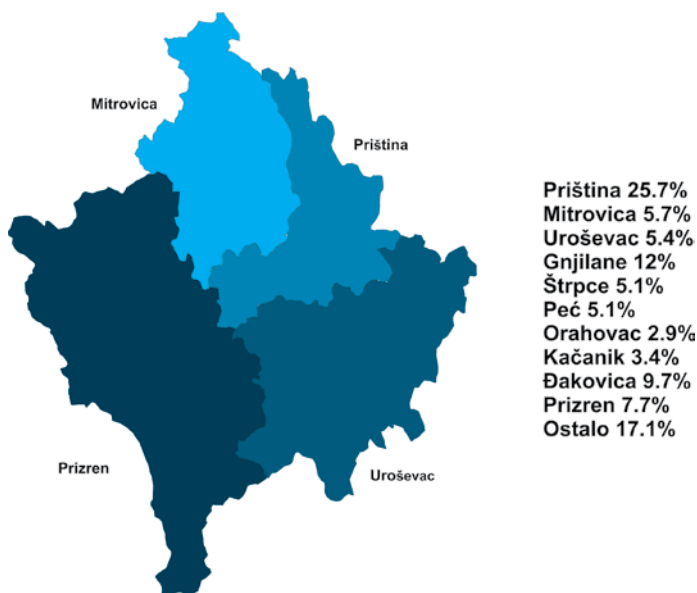
2004. i početak 2005. godine karakteriše niža stopa registracije; samo 34 od 350 NVO su registrovane u toku 2004. ili početkom 2005. godine (10,6%). Ovo može da bude rezultat pada međunarodnih donacija za aktivnosti NVO, nedostatka lokalnih donatora i nedostatka zakonodavstva koje stimuliše poslovnu zajednicu da deo svog profita nameni za aktivnosti NVO.

Veličina sektora: broj NVO na Kosovu i njihova geografska raspodeljenost

Dok je s jedne strane veliki broj nevladinih organizacija registrovan na Kosovu, s druge strane tačan broj aktivnih NVO je nepoznat. UNMIK je registrovao preko 3000 lokalnih NVO. Ipak, mnoge NVO su obustavile svoje aktivnosti zbog različitih razloga iako se još uvek smatraju registrovanim NVO, što pruža sliku konstantno rastućeg sektora NVO. Dok je s jedne strane broj veliki, kao što će ovaj izveštaj naglasiti, kvalitet rada NVO je ipak pod znakom pitanja. Koristeći nekoliko različitih izvora, ova studija je pokušala da proceni broj aktivnih NVO na Kosovu. Ovi izvori su obuhvatili spiskove dobijene od donatorskih i drugih međunarodnih organizacija na Kosovu – OEBS, UNMIK. Na osnovu ovih spiskova i ankete, ovaj izveštaj procenjuje da je oko 500 NVO aktivno na Kosovu. Kao što je pomenuto u gornjem tekstu, nedostatak pravnih propisa kojim bi se iz registra izbrisale neaktivne NVO otežava dobijanje tačnog broja aktivnih NVO. Na početku 2005. godine pripremljen je nacrt zakona koji dalje treba da reguliše aktivnost NVO. Ovaj zakon predlaže da se od NVO zahteva da vlastima podnose izveštaje o aktivnostima i finansijama. Ako to ne urade jednom u dve godine, njihova zvanična registracija biće okončana. Ovaj zakon, kojeg treba da usvoji Skupština Kosova, omogućiće da se utvrdi tačniji broj aktivnih nevladinih organizacija.

Najveći broj od 350 NVO koje je obuhvatila ova studija nalazi se u urbanim centrima: u glavnom gradu Prištini postoji 90 (25,7%), u Gnjilanu 42 (12%), u Đakovici 34 (9,7%), u Prizrenu 27 (7,7%), Mitrovici 20 (5,7%), Uroševcu 19 (5,4%) i u Štrpcu 18 (5,1%) NVO. Veliki broj NVO koje se nalaze u Prištini je verovatno delom zbog toga što je Priština glavni grad, pa stoga i centar ne samo vladinih i javnih aktivnosti, već takođe i centar velikog broja međunarodnih organizacija i donatora. Priština je takođe i grad sa najvećim brojem stanovnika na Kosovu.

Table 2: **Geografska raspodeljenost kosovskih NVO**
(rezultati su zasnovani na podacima prikupljenim iz 320 OGD)

Tipologija lokalnih NVO

Klasifikacija lokalnih nevladinih organizacija na osnovu njihovog cilja je pod znakom pitanja jer se često NVO bave aktivnostima koje nisu u skladu sa izjavom o njihovoj misiji. Pored toga, ova studija je pokušala da klasifikuje NVO na osnovu njihovog zadatka i aktivnosti u toku protekle dve godine.

Table 3: **Broj NVO na Kosovu prema oblasti delovanja**

Od ukupnog broja od 350 NVO obuhvaćenih ovom studijom, najbrojnije su organizacije koje rade na unapređivanju položaja žena u kosovskom društvu, kojih ima 90 (25,7%). Organizacije mladih su na drugom mestu po brojnosti sa ukupnim brojem od 68 NVO (19,4%), a posle njih se nalaze organizacije koje su povezane sa zdravstvom (uključujući NVO za hendikepirana lica), sa brojem od 25 NVO (7,1%). Postoji 15 organizacija koje svoj rad fokusiraju na zaštitu životne sredine (4,3%) i 23 organizacije koje su fokusirane na kulturu (6,6%). Dvanaest nevladinih organizacija bave se aktivnostima povezanim sa ljudskim pravima (3,4%).

U uzorku se nalazi 27 (7,7%) profesionalnih udruženja (novirnari, hemičari, pravnici itd.). Veliki broj NVO fokusiran je na ekonomski razvoj i razvoj zajednice: 15 organizacija se bavi ekonomijom (4,3%), 21 razvojem građanskog društva (6,0%), a 11 izgradnjom zajednice (3,1%). Jedanaest organizacija iz uzorka fokusirano je na humanitarne aktivnosti (3,1%), dvanaest na obrazovanje (3,4%), a šest na psihološko-socijalna pitanja.

Ovaj uzorak i klasifikacija pokazuje da organizacije žena i mladih - 158 od ukupnog broja od 350 organizacija, ili 45,1 % - čine većinu NVO na Kosovu. Ovaj veliki broj NVO orijentisanih na žene odražava velike izazove sa kojima se žene sreću u postizanju ravnopravnog statusa sa svojim muškim sunarodnicima, posebno u seoskim oblastima. Žene su često suočene sa diskriminacijom i izložene su problemima kao što su nasilje, nezaposlenost i trgovina ženama.

Aktivnosti NVO

Uprkos njihovim ciljevima, aktivnosti NVO često nisu u skladu sa potrebama njihovih zajednica. Koren ovog problema je često u tome što su kosovske NVO uglavnom zavisne od međunarodnih donatora koji finansiraju njihov rad, pa da bi preživele, one se bave projektima koji nisu zasnovani na odgovarajućoj proceni potreba, već su zasnovani na zahtevima međunarodnih donatora.

Te aktivnosti su uglavnom fokusirane na sledeće oblasti:

- Obrazovanje
- Humanitarni rad
- Izgradnja institucija
- Psihologija
- Kultura
- Ekonomski razvoj

Prema nevladinim organizacijama i građanima, najveći problemi u kosovskim zajednicama su nezaposlenost i teški ekonomski uslovi. Ostali problemi su: korupcija, status Kosova, nedostatak bezbednosti, neodgovarajuća infrastruktura (struja, voda i putevi), neadekvatan obrazovni sistem, droga, alkohol, loše zdravstvene usluge, povratak izbeglica, uslovi u kojima žive ljudi sa ograničenim sposobnostima itd.

Kada im je na sastancima fokusnih grupa postavljeno pitanje koliko aktivnosti NVO zadovoljavaju potrebe zajednica na Kosovu, većina predstavnika NVO se složila da one samo delimično zadovoljavaju potrebe zajednice. Složili su da je u nekim oblastima bilo pozitivnih rezultata, dok to nije slučaj u drugim. Na primer, mišljenja su da je obrazovna obuka bila uspešna kada se radi o nezaposlenosti, kao i u povećanju stope zaposlenosti, posebno u privatnom sektoru.

VII. Primarni kapaciteti NVO na Kosovu

U ovom delu je izvršena analiza opštih karakteristika organizacionih kapaciteta NVO na Kosovu u cilju procene sektorskog potencijala za preduzimanje značajne i održive društvene akcije. Ovaj potencijal nije meren samo ispitivanjem finansijske održivosti organizacija, već i posmatranjem kompozitnih karakteristika, ponašanja, metoda rada i stavova koji obuhvataju identitet, strukturu, tehničke veštine i iskustvo, unutrašnje rukovođenje i komunikaciju, odnose sa zajednicom i učesnicima i sposobnost učenja, prilagođavanja promenama i planiranja budućnosti. Za potrebe ove studije, ovi kapaciteti su kategorizovani u sledeće delove: identitet, odnosi između učesnika, ljudski resursi, veštine i učenje, rukovođenje, finansijska održivost i planiranje. Analize i zaključci su izvučeni prvenstveno iz intervjua sa NVO u regionu, kao i iz razumevanja i iskustva istraživačkog tima u radu sa sektorom građanskog društva na Kosovu.

VII.1 Organizacioni identitet

Identitet je "nevidljiva nit koja povezuje težnje, ponašanje i delovanje, stvarajući opštu potrebu i motivaciju unutar organizacije, ali koji takođe služi da učini organizaciju potpuno razumljivom korisnicima, donatorima i drugim akterima".¹⁸ U prvom delu ispitivanja kapaciteta NVO, ovaj izveštaj posmatra nivo na kojem su NVO na Kosovu razvile svoj identitet, što ukazuje na to do kog su obima organizacije u stanju da identifikuju svoj opšti okvir, postavе ciljeve i rade na njihovom postizanju.

Donja tabela pruža opštu, početnu ilustraciju identiteta NVO na Kosovu, koristeći vrednosti 1 – 4, pri čemu je 1 najniža, a 4 najviša ocena relativne postojanosti zadatka, vizija i aktivnosti među NVO. U ovom delu studije koristili smo 65 intervjua sa različitim lokalnim NVO.¹⁹

Ova tabela treba ilustrativno da prikaže obim do kog organizacije na Kosovu uspevaju da razviju ključne elemente čvrstog identiteta – posmatrajući ključne elemente zadatka, vizije i aktivnosti na uzorku od 65 organizacija. Donji tekst ispituje svaki od indikatora: ključne vrednosti, izjave o misiji, vizije i aktivnosti, prvenstveno kroz analizu polu-strukturiranih intervjua obavljenih sa rukovodiocima ili direktorima 30 nevladinih organizacija na Kosovu.

¹⁸ Sterland, 2003: 15

¹⁹ Ova tabela je izrađena iz modela koji je uradio Bil Sterland – Bosanski izveštaj, str. 17.

Table 4: Matrica organizacionog identiteta

Prikaz elemenata koji predstavljaju čvrstinu organizacionog identiteta. 65 intervjuja

IDENTITET	Preostali identitet	Primetan identitet, ali u noj fazi razvoja	Identitet je jasan i razvija se. Igra značajnu ulogu u planiranju i sprovođenju	Identitet je jasan i služi smeravanju svih planskih aktivnosti i aktivnosti sprovođenja
	Rezultat 1	Rezultat 2	Rezultat 3	Rezultat 4
ZADATAK	Malo ideja, ili uopšte ne postoje ideje o svrsi organizacije. Nemogućnost definisanja organizacije van njenih postignutih aktivnosti.	Nejasno izražavanje svrhe i vrednosti organizacije. Nisu zapisane. Izražavanje aspiracija.	Postoji jasna identifikacija korisnika od strane organizacije napisana, ili ne.	Zadatak je napisan i jasan za celu organizaciju.
Broj NVO	2	6	30	27
VIZIJA	Ne postoji vizija	Nejasna vizija budućnosti društva, nije realno ostvarljiva u smislu kapaciteta organizacije ili njenog izbornog tela.	Vizija je napisana ali je još nejasna.	Vizija je napisana i jasan za celu organizaciju.
Broj NVO	7	13	24	21
AKTIVNOSTI	Nema aktivnosti	Aktivnosti nisu napisane i nejasne su.	Aktivnosti su napisane ali su nejasne.	Aktivnosti su napisane i jasne za celu organizaciju.
Broj NVO	2	6	30	27

Ključne vrednosti

U većem delu, koncept "ključne vrednosti" bio je teško shvatljiv za intervjuisana lica. Iz odgovora dobijenih u toku intervjua jasno je da je razlika između koncepta vizije, ključnih vrednosti i zadatka za organizacije bila nejasna i teška za ustanovljavanje. Ovo može delimično da bude zbog konfuzije u toku intervjua – nejasno je da li su sama intervjuisana lica bila u stanju da artikulišu razlike između tri koncepta i njihovih pitanja. Sve u svemu, iz odgovora se jasno vidi da je malo organizacija za sebe definisalo vrednosti koje služe kao osnov za njihove zadatke i aktivnosti. Često, kao odgovor na pitanja o ključnim vrednostima njihovih organizacija, intervjuisana lica su odgovarala bilo ponavljanjem izjave o svojoj misiji ili nabrojanjem svojih postignuća i aktivnosti. Posle davanja odgovora na pitanje o misiji i viziji njihovih organizacija, jedan od anketiranih je na pitanje o vrednostima odgovorio: "Koje vrednosti? Stvari koje smo mi već objasnili...". Oko jedne trećine od trideset anketiranih u polu-strukturiranim intervjuiima nije mogla da artikuliše ključne vrednosti koje je njihova organizacija težila da uključi u svoje zadatke, viziju ili aktivnosti.

Sa druge strane, dok je nekoliko organizacija imalo dobro definisane i artikulisane vrednosti, iz odgovora intervjuisanih rukovodilaca i direktora bilo je jasno da su organizacije imale široko razumevanje toga koje vrednosti koriste u svojim aktivnostima i da su optimistične u vezi svojih mogućnosti da naprave razliku. U sadašnjem postkonfliktnom periodu, rad NVO je rukovođen iskrenom željom da se popravi socijalna, ekonomska i politička situacija na Kosovu. Jedna od najviše cenjenih vrednosti zajednice NVO je promocija demokratije, ponekad artikulisana kao učešće javnosti ili uključivanje građanstva u proces odlučivanja. Ostale pomenute opšte vrednosti uključivale su jednaka prava, posebno za žene, saradnju, toleranciju, ljudska prava i promociju multietničkog društva. Veliki broj NVO (108 OD 350 uključenih u anketu u okviru ove studije) koje su naznačile "multietničnost" kao fokus svog rada je dalji dokaz da su inkluzivnost i međuetnička saradnja važne vrednosti kosovskih NVO.

"Jedna od najviše cenjenih vrednosti zajednice NVO je promocija demokratije, ponekad artikulisana kao učešće javnosti ili uključivanje građanstva u proces odlučivanja. Ostale pomenute opšte vrednosti uključivale su jednaka prava, posebno za žene, saradnju, toleranciju, ljudska prava i promociju multietničkog društva."

Za one organizacije koje su bile u stanju da uspešno artikulišu svoje vrednosti, one su često bile tesno povezane sa aktivnostima koje su te organizacije sprovodile. Na primer, organizacije koje ljudska prava smatraju ključnom vrednošću fokusiraju svoje aktivnosti na oblast podizanja svesti o ljudskim pravima, posebno pravima manjinskih grupa. Organizacije koje su ključnom vrednošću smatrale demokratiju i građansko učešće su najčešće organizacije koje su gledale da sprovedu aktivnosti koje direktno promovišu ove vrednosti, a organizacije koje su identifikovale jednaka prava kao vrednost, radile su na promovisanju prava žena.

Izjave o misiji

Izjave o misiji su važan alat za nevladine organizacije koje ga koriste za artikulisanje svojih ciljeva, svrhe, ciljnih korisnika, kao i načina na koji će njihove vrednosti usmeravati njihove aktivnosti. Ne samo da su izjave o misiji važne za same organizacije, posebno u tome da one mogu da budu moćno sredstvo motivacije osoblja i dobrovoljaca, već takođe objašnjavaju zašto organizacija postoji, pa time, pomažu oblikovanje javnih percepcija NVO. One pružaju mogućnost NVO da učine da zajednice, potencijalni donatori i korisnici prepoznaju i shvate njihov rad.

Koncept "izjave o misiji" još uvek je u porastu širom građanskog društva u svetu.²⁰ One često predstavljaju izazov nevladinim organizacijama, posebno novim, pošto one mogu da budu viđene i kao nešto što ograničava obim aktivnosti kojima bi organizacija želela da se bavi ili fleksibilnost organizacije da radi u različitim oblastima interesovanja. Stoga, očekuje se da mlađe NVO imaju manje definisane izjave o misiji od starijih NVO, posebno onih koje su prošle kroz različite obuke koje je obezbedila međunarodna zajednica.

Istraživanje je utvrdilo da je jasna izjava o misiji često u korelaciji sa efikasnošću organizacije.²¹ U idealnom slučaju izjave o misiji treba da budu napisane i raspodeljene svim članovima organizacije. U idealnom slučaju, izjave o misiji treba da budu jasne i razumljive – treba da sadrže namere organizacije bez prenatrpanosti žargonom ili terminima iz oblasti profesionalnog razvoja.

Gornja tabela pokazuje da većina NVO ima jasnu misiju, ali ga se ne pridržava u potpunosti. S druge strane, postoji i značajan broj NVO sa jasnom misijom, čije je osoblje potpuno posvećeno aktivnostima misije. Nedostatak usaglašenosti između aktivnosti i misije kod nekih NVO dovodi do situacije da je nemoguće uraditi dugoročni plan održivosti²².

Iz obavljenih polu-strukturiranih intervjua, jasno je da je većina organizacija upoznata sa konceptom izjave o misiji, ali ipak, oko polovine organizacija je ili vrlo nejasno definisalo izjave o misiji ili su jednostavno njihove misije nejasne. S druge strane, neke organizacije imaju veoma jasne, usmerene izjave o misiji. Najčešći problemi sa izjavama o misiji organizacija obuhvaćenih ovom studijom bile su relativne nejasnoće – ponekad do toga dolazi zbog korišćenja opštih ili stručnih termina, posebno fraza "građansko društvo" i "demokratija". Kako je jedna organizacija navela: "misija naše organizacije je da pomognemo kontinualni razvoj građanskog društva", što pored toga što je istovremeno i dobronamerna izjava, predstavlja suviše široku misiju da bi mogla da usmeri NVO ili da zaista pomogne da javnost shvati svrhu i ciljeve organizacije. Kao što je ranije pomenuto u ovom izveštaju, građansko društvo postaje termin koji je sve više opterećen i sa različitim definicijama i značenjem.

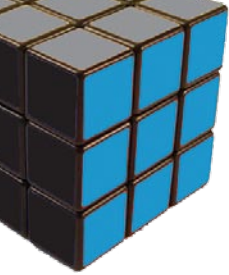
Jedna druga uobičajena fraza, koja je najverovatnije usvojena iz međunarodne zajednice, je "izgradnja kapaciteta". Dok se s jedne strane ova fraza često

20 *Bil Sterland, 2003: 19*

21 *Bil Sterland, 2003: 19*

22 *"Dobro upravljanje" Mihallaq Qirjo KCSF 2005*

koristi, organizacije retko opisuju o kakvoj se izgradnji kapaciteta radi, ili kako planiraju da se uključe u tu "izgradnju kapaciteta". Ilustraciju ovoga dao je ispitanik koji je rekao da je misija njihove organizacije jednostavno: "izgradnja kapaciteta lokalnih NVO i grupa mladih". Dok korišćenje ovih razvojnih termina može da pomogne da organizacija zvuči profesionalnije ili da izgleda da se bavi razvojem, osim ako organizacije opišu šta podrazumevaju pod tim terminima, oni daju malu vrednost izjavama o misiji.

Pri definisanju svoje misije, neke organizacije se nalaze u procepu između potrebe da ograniče svoju oblast delovanja i pisanja sveobuhvatne izjave o misiji koja teži da obuhvati suviše toga. Sledeći primer je iz manjinske nevladine organizacije koja je odgovorila da je njena misija da "radi na iznalaženju pozitivnih rešenja za društvo, kosovsko građansko društvo, demokratizaciju, stabilnost i bolju saradnju u regionu kroz 10 programa: omladina, kultura, neformalno obrazovanje i obuka, zaštita životne sredine, razvoj zajednice, sam sektor razvoja, ljudska prava, povratak, pomirenje, rad u mreži, jednaki životni standard i promovisanje normalnog i mirnog Kosova i regiona". Dok je s jedne strane organizacija artikulisala nekoliko problema u društvu kojima bi želela da se bavi, misiji nedostaje fokus i izvodljivost. Ponekad, nemogućnost ograničavanja svojih oblasti aktivnosti uzrokuje da organizacije napišu: "misija naše organizacije je unapređivanje mladih ljudi kroz njihovo uključivanje u opšte procese i procese odlučivanja, kao i u aktivnosti i programe čiji je cilj donošenje pozitivnih promena u društvu". Ubacivanjem sveobuhvatnih fraza, kao što je ova organizacija uradila na kraju svoje izjave o misiji, organizacija može da kaže da se skoro svaka aktivnost podudara sa njenom organizacionom misijom.

Bilo da je izjava o misiji dobro definisana ili ne, prema 30 polu-strukturiranih intervju sa rukovodiocima i direktorima organizacija, osoblje ne samo da je veoma dobro informisano o misiji organizacije, već je i uključeno u proces formulacije misije. Teško je proceniti pravi stepen do kojeg je misija NVO rezultat aktivnosti njenog osoblja. Iako je moguće da su tokom intervju ispitanici težili da svoje organizacije prikažu u najboljem mogućem svetlu, većina je tvrdila da je njihovo osoblje, kao i članovi organizacije i dobrovoljci, u potpunosti upoznato sa misijom. Nekoliko njih je takođe pomenulo da njihovo osoblje aktivno učestvuje u aktivnostima koje doprinose formulisanju misije. Neki od ispitanika su ukazali na relativno malu veličinu svojih organizacija i na to da mala većina onemogućava da osoblje ne bude u potpunosti upoznato sa misijom organizacije. Često, ispitanici su navodili primer održavanja sastanaka sa osobljem, formalnih i uzgrednih, kao načina da osoblje bude dobro informisano o misiji i ciljevima svojih organizacija.

"Bilo da je izjava o misiji dobro definisana ili ne, prema 30 polu-strukturiranih intervju sa rukovodiocima i direktorima organizacija, osoblje ne samo da je veoma dobro informisano o misiji organizacije, već je i uključeno u proces formulacije misije."

Vizija

Vizija nevladinih organizacija treba da obezbedi jasan put za budućnost organizacije – ideju kako će dugoročno organizacija da funkcioniše unutar društva i koji su joj ciljevi kojima teži. Vizija obuhvata pored misije organizacije i svakodnevne probleme sa kojima se NVO suočava, kao što su finansijski problemi ili problemi sa učesnicima. Vizija predviđa ostvarljivu, a ipak optimističku budućnost za organizaciju i njen rad, na osnovu njenih ključnih vrednosti.

Nije iznenađujuće da NVO na Kosovu imaju slične probleme sa definisanjem svoje vizije kao što je to bio slučaj i sa definisanjem ključnih vrednosti i izjava o misiji. U delu ove studije, polu-strukturiranim intervjuima, pokazalo se da je koncept vizije bio prilično zbunjujući za ispitanike, posebno pošto su tek završili razgovor o svojim misijama. U odgovoru na pitanje o svojim vizijama, oni su se često pozivali na ono što su već rekli kada su odgovarali na pitanje o svojim misijama. Jedna od organizacija je čak prokomentarisala da se oni interno suočavaju sa problemom razumevanja između njihove vizije i izjave o misiji: "...naša vizija još nije jasna. Mi smo to razmotrili ali još uvek ne možemo da napravimo konačnu jasnu viziju. Na neki način, vizija ne postoji. Ponekad mislimo da je naša vizija sama izjava o misiji..."

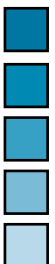
Od trideset ispitanika, možda su predstavnici dve organizacije su bili u stanju da izraze vizije koje su bile jasne i razumljive, koje su inkorporisale svoje organizacije u ostvarljive vizije budućnosti. Većina ostalih bila je u stanju da navede vizije, ali su one bile ili nejasne, iste kao i izjave o misiji, ili su opisivale njihove trenutne aktivnosti. Ova tri tipa su takođe preovlađivala u odgovorima koje su dale nevladine organizacije na Kosovu. Često su odgovori govorili o težnjama, koje su ipak nerealne vizije društva, koje neće imati nikakve probleme. Druge organizacije su izgleda toliko preokupirane sadašnjim finansijskim brigama, da im izrada vizije izgleda nerealno. NVO koja se bavi ljudskim pravima odgovorila je na pitanje o svojoj viziji na sledeći način:

"Teško je govoriti o viziji naše organizacije zato što možemo da govorimo o njoj samo teoretski, jer ona zavisi od ljudskih i finansijskih resursa. Da bi postojala održiva vizija neophodno je da postoji finansijska održivost, a ona ne postoji ne samo u našoj organizaciji, već takođe u svakoj organizaciji na Kosovu".

Mnoge organizacije, dok su na pitanje o viziji odgovarale davanjem nekog oblika vizije, odgovori su kao što je gore pomenuto jednostavno bili nejasni ili isti kao i odgovori na pitanje o izjavi o misiji, što ukazuje na činjenicu da organizacije, iz bilo kog razloga, nisu odvojile vreme da definišu i artikulišu svoje vizije. U drugom delu ove studije, anketirano je 65 organizacija u vezi sa njihovom vizijom, kao što je prikazano u Tabeli 4. Kao što se vidi iz ove tabele, veliki broj organizacija, koje su s jedne strane često mogle da napišu viziju, s druge strane nisu mogle da napišu viziju koja je jasna i razumljiva.

Aktivnosti

Najveću brigu u vezi sa nejasnim vizijama i izjavama o misiji predstavlja činjenica da one ukazuju na nedefinisan organizacioni identitet koji sprečava NVO da bude efikasna. Nejasne vizije i izjave o misiji čine da NVO ne može da fokusira

svoje aktivnosti tako da može da realizuje svoje ciljeve. Najveći simptom ove vrste problema je kada organizaciji nedostaje fokus u njenim aktivnostima, ili su njene aktivnosti nepovezane sa misijom i vizijom organizacije.

Dok su izjave o misiji i vizije među kosovskim NVO često nejasne, čini se da to nema veliki uticaj na njihovu sposobnost da se bave aktivnostima u skladu sa njihovom generalnom misijom. Dok polu-strukturirani intervjui predstavljaju samo mali uzorak NVO na Kosovu, većina intervjuisanih NVO bavila se u prošlosti, a i sada se bave, sprovođenjem aktivnosti koje su nedvosmisleno povezane sa njihovim misijama.

Dok se organizacije bave aktivnostima koje su povezane sa njihovim misijama, one se često iz različitih razloga bave projektima koji spadaju van njihove misije. Ponekad, njih izaberu međunarodne organizacije da im budu partneri na realizaciji nekog projekta. U drugom slučaju čini se da su se organizacije našle na pravom mestu u pravo vreme da urade projekat, čak i ako on spada van obima njihove aktivnosti. Jedan od ispitanika iz organizacije koja se bavi ljudskim pravima objasnio je da je njihova organizacija bila uključena u praćenje izbora prvenstveno zbog toga što su imali dovoljno ljudskih resursa i mrežu koji su bili u stanju da to urade, kao i zbog osećaja obaveze jer nije postojala neka druga organizacija koja je moga da uradi taj posao. Ova vrsta aktivnosti koja nije povezana sa ciljevima i misijom organizacije nije neuobičajena, a verovatno će se nastaviti imajući u vidu odnose između donatora i NVO, kao i finansijsku situaciju NVO, o čemu će biti reči u narednim delovima ove analize.

K34F

Rezime: Organizacioni identitet

Identitet ukazuje do koje su mere organizacije u stanju da identifikuju razlog svog postojanja, da utvrde ciljeve i da rade na njihovom ostvarivanju. Identitet može da bude ispitan na tri načina: posmatranjem ključnih vrednosti organizacije; razmatranjem simbola organizacione kulture, uključujući izjavu o misiji i viziju organizacije; i ispitivanje aktivnosti organizacije i koliko su one u skladu sa njihovim vrednostima, utvrđenim ciljevima i potrebama društva.

Iz podataka prikupljenih u ovoj studiji, utvrdili smo da je malo organizacija bilo u stanju da za sebe definiše vrednosti koje predstavljaju osnov za njihovu misiju i aktivnosti. Ipak, iz opštije perspektive, odgovori rukovodilaca i direktora navode ovaj izveštaj na zaključak da organizacije široko doživljavaju vrednosti koje koriste u svojim aktivnostima i da su optimistične kada se radi o njihovim potencijalima da prave razliku. U sadašnjem postkonfliktnom periodu, NVO rade sa iskrenom željom da poboljšaju socijalnu i političku situaciju na Kosovu.

Oko polovine organizacija koje su intervjuisane u okviru ove studije je ili veoma nejasno definisalo izjave o misiji ili su njihove misije bile jednostavno nejasne. Bilo da je izjava o misiji dobro definisana ili ne, u proseku je osoblje veoma dobro informisano o misiji organizacije i obično je uključeno u proces formulisanja misije. Dok s jedne strane postoji dobro poznavanje koncepta izjave o misiji, veći deo organizacija nije bio u stanju da izrazi vizije koje su bile jasne i razumljive. Dok se doživljavanje identiteta među kosovskim NVO ne može smatrati onoliko dobro razvijenim koliko je to moguće, aktivnosti NVO su u skladu sa sveukupnom misijom organizacija.

VII.2 Odnosi između učesnika

Primarni partneri i korisnici

Pod primarnim partnerima podrazumevaju se one organizacije na koje bi aktivnosti OGD trebalo da imaju direktan uticaj. Na primer, organizacija za izgradnju građanskog društva bi kao primarne korisnike imala NVO čije kapacitete želi da poboljša. Takođe, hendikepirani su očigledni primarni korisnici usluga koje pružaju organizacije koje se zauzimaju za njih.

Kvalitet odnosa sa primarnim partnerima može da bude meren na brojne načine. Indikatori koji su korišćeni u ovom izveštaju su izvedeni iz ranijeg rada koji je obavio Bil Sterland. Prva i najočiglednija od ovih zabrinutosti je međusobna razmena informacija. Koliko dobro i često organizacija prenosi informacije o svojoj svrsi i aktivnostima svojim korisnicima? Kakav je kvalitet tih informacija? Adekvatni nivo komunikacije je od ključne važnosti za održavanje kredibiliteta i legitimnosti organizacija među njihovim korisnicima.

Možda je važnije koliko dobro organizacija uzima u obzir mišljenje i zabrinutosti svoje ciljne grupe – često u vezi i samog razloga postojanja? Regularnost i način ovakvih konsultacija su od ključne važnosti, i kreću se od retkih i ad hoc dopisivanja pa do institucionalizovanih, sistematskih sastanaka i anketa. OGD se takođe razlikuju u stepenu do kojeg su primarni partneri uključeni u proces odlučivanja i planiranja. Ovde igra ulogu nekoliko faktora. Nekada je važan obim do kojeg je grupa deo zajednice kojoj služi, kao što je to i obim rada na terenu koji organizacija sprovodi u cilju većeg uključivanja korisnika. U tom smislu, organizacije koje se nalaze u zajednicama koje su fokusirane na pružanje usluga prirodno uživaju prednosti nad drugim grupama kao što su grupe stručnjaka koji kreiraju politiku. Struktura donošenja odluka je takođe od ključne važnosti. Organizacije koje imaju velike skupštine i mrežu predstavnika krajnjih korisnika takođe teže da budu usklađenije sa svojim korisnicima.

Ova analiza izvodi kvalitet odnosa između primarnih partnera iz dva glavna izvora – iz intervjua koji idu u dubinu sa organizacijama i iz diskusija na fokusnim grupama između predstavnika OGD i korisnika. Ranije procene koje su sprovedene na drugim mestima biće takođe korišćene da bi bile upoređene sa zaključcima ove studije.

Kada se radi o konsultacijama i komunikaciji između kosovskih OGD i njihovih primarnih partnera, slika je pomalo mešovita. Skoro svih 30 intervjuisanih organizacija održava česte kontakte sa svojim glavnim korisnicima, u vidu elektronske pošte, telefonske konverzacije ili direktnih susreta. Čini se da im ovo omogućava da u najmanju ruku ostanu u kontaktu sa nekim predstavnicima svojih primarnih partnera. Kada se to kaže, manje od 10 od 30 organizacija je prijavilo preduzimanje elaboriranijih i institucionalizovanih sredstava za dobijanje mišljenja i reakcije od učesnika. Ovi retko korišćeni metodi obuhvataju ankete, istraživanja i regularnije i formalnije sastanke.

U stvari, čini se da je većina kontakata sa partnerima ad hoc prirode, da je povezana sa određenim projektima ili da do njih dolazi kada se pojavi neka individualna zabrinutost. Mali broj grupa je jedva uspeo da shvati da "odnosi među partnerima" znače nešto više od jednostavnog postavljanja njihovih

K35F

elektronskih adresa i brojeva telefona na internet. Drugi smatraju da život unutar zajednice automatski čini da njima budu poznate potrebe i interesi oko njih.

Još je ređe direktno učešće korisnika u procesima odlučivanja i planiranja. Većina intervjuisanih organizacija ograničile su razmatranje i donošenje strategije na svoje odbore i ključno osoblje. Mnoge imaju skupštine, ali podaci o njima nažalost nisu elaborirani u toku intervjua. Samo vrlo mali broj organizacija ukazao je na korišćenje obimnog istraživanja i konsultacija sa ciljnim grupama pri dizajniranju programa ili proceni rezultata.

Razgovori sa fokusnim grupama su u velikoj meri potvrdili ovu procenu. Prema mnogim učesnicima, obični građani obično znaju samo za one aktivnosti OGD koje se obavljaju u njihovom okruženju. Drugim rečima, čini se da poznavanje i tok informacija između organizacija i korisnika ne ide mnogo dalje od slučajeva kada ovi drugi dolaze u kontakt sa trenutnim aktivnostima. Učesnici u fokusnim grupama takođe misle da su potrebe kosovskih zajednica samo delimično ispunjeni od strane OGD – što je još jedan mogući odraz izvesne nepovezanosti između organizacija i njihovih primarnih partnera. Ovo može da bude rezultat relativnog neiskustva među kosovskim NVO kada se radi o zastupanju interesa građana.²³

K36F

Sekundarni partneri

Ova kategorija obuhvata sve relevantne aktere, strane i institucije koji nisu obuhvaćeni u gornjem tekstu. Tu spadaju druge OGD, vladine institucije, međunarodne organizacije, donatori, poslovne organizacije i mediji. Uspešni odnosi sa sekundarnim partnerima mogu da omoguće organizaciji da značajno poboljša svoju raspoloživu resursnu bazu, operativne kapacitete i stručnost. Oni takođe pomažu smanjivanju nepotrebnog dupliciranja u sektoru i omogućavaju sinergiju. Ovaj izveštaj će se koncentrisati na odnose sa drugim OGD, vladinim institucijama, privatnim sektorom i međunarodnim donatorima.

Odnosi među NVO

Sa statističke tačke gledišta, opšta slika odnosa između OGD na Kosovu je u stvari potpuno pozitivna. Skoro sve kosovske NVO imaju neku vrstu saradnje sa drugim organizacijama, čime se formiraju mreže i kooperativna partnerstva oko različitih projekata. Na pitanje da li su članovi mreže ili foruma NVO, od 350 NVO uključenih u ovu studiju 238 je odgovorilo da, ili 70,2%. To nije mali broj, a ukazuje na postojanje raširene saradnje među NVO. U međuvremenu, broj organizacija koje saraduju na individualnim projektima je 194, ili 58,3%. Ova vrsta saradnje smatra se veoma uspešnom zato što omogućava veoma dragocenu razmenu iskustva. Saradnja između lokalnih i međunarodnih NVO je takođe na veoma zadovoljavajućem nivou. Predstavnici NVO su rekli da imaju dobru saradnju sa sestrinskim organizacijama u regionu, uglavnom iz Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Crne Gore, Srbije, Albanije itd.

Ipak, mnogi analitičari primećuju postojanje nivoa konkurentne dinamike između OGD na Kosovu. Ovo svakako delom potiče od načina na koji se raspodeljuju oskudna donatorska sredstva – kroz konkurentni tenderski postupak po sistemu projekat po projekat. Organizacije mogu da se ustručavaju od udruživanja snaga pošto to uvek zahteva podelu kolača. Ali to nije zaustavilo postojanje određenog broja prominentnih mreža i koalicija do kojih je došlo pokretanjem i organizovanjem ozbiljnih kampanja. Inicijative Reforme 2004, KAN-a "Oni nam svima nedostaju" i Kosovske omladinske mreže predstavljaju uspešne primere sa dobrim publicitetom.

Ipak, mnogi predstavnici OGD koji su učestvovali u diskusijama fokusnih grupa nisu zadovoljni. Jedna od primedbi osoblja NVO koja je bila široko zastupljena među učesnicima diskusija fokusnih grupa bila je:

"Verujem da moramo da budemo više samokritični, a ne samo da kritikujemo druge NVO. Nije bilo istinske inicijative iz NVO da se koordinišu naše aktivnosti u interesu potreba zajednice."

Prosto postojanje mreža i koalicija ne može da bude siguran znak istinske saradnje. Mreža može da bude aktivna na papiru, ali praktično nefunkcionalna, sa pasivnim članstvom ili članstvom koje je interaktivno samo na površan način. Još jednom, učesnici u diskusijama fokusnih grupa su identifikovali prvenstveno organizacije žena i mladih kao one koji su uspešno napravili funkcionalne mreže, sa Kosovskom mrežom žena kao istaknutim primerom.

Odnosi sa lokalnom upravom

Postoji mala potreba da se objasne prednosti dobrih radnih odnosa sa vladinim institucijama. To ne samo da stvara dodatne institucionalne resurse, već takođe omogućava uticaj javnosti i podržavajuću politiku vlade. U najmanju ruku, to može da pomogne da se osigura da odluke koje se tiču javnosti ne podrivaju direktno ciljeve OGD.

U poređenju sa ostatkom regiona, dinamika između javnih organa i društvenih organizacija bila je sasvim pozitivna. Pored faktora o kojima je bilo reči u ovom delu o institucionalnom i pravnom okruženju, građansko društvo takođe ima mnogo iskustva i mogućnosti koje mlada vlada još uvek ne poseduje. Od pomoći je činjenica da je pristup lokalnim vlastima direktniji nego složenim i slojevitim centralnim institucijama. Lokalne uprave često imaju direktnu kontrolu nad mnogim oblastima kreiranja politike i u brojnim prilikama su dokazale da su otvorene za lobiranje od strane OGD.²⁴ Stoga, postoje brojni slučajevi u kojima su zajedničke aktivnosti bile veoma korisne, posebno one koje su se odnosile na profesionalnu obuku u oblastima kao što su humanitarne aktivnosti, profesionalne veštine, obrazovanje, gde je zajednica direktni korisnik.

Ipak, učesnici u fokusnim grupama nisu bili potpuno zadovoljni kada se radi o ovome. Postoji opšti utisak među predstavnicima NVO da postoji nedostatak inicijative za stvaranje kreativnog partnerstva sa lokalnim institucijama u cilju uspešnijeg sprovođenja njihovih aktivnosti. Takođe postoji nedostatak interesa

37

za istinsku saradnju sa obe strane. Ako je ovo tačno, to sugeriše da postoji otvoren i još uvek neiskorišćen potencijal za partnerstvo između javnih i privatnih entiteta.

“ Postoji opšti utisak među predstavnicima NVO da postoji nedostatak inicijative za stvaranje kreativnog partnerstva sa lokalnim institucijama u cilju uspešnijeg sprovođenja njihovih aktivnosti. Takođe postoji nedostatak interesa za istinsku saradnju sa obe strane. Ako je tačno, ovo sugeriše da postoji otvoren i još uvek neiskorišćen potencijal za partnerstvo između javnih i privatnih entiteta.”

Odnosi sa privatnim sektorom

Korporacije u razvijenom svetu često daju značajne doprinose inicijativama građanskog društva za različite projekte od javnog interesa – kao što je za obrazovanje i životnu sredinu – u cilju izgradnje pozitivnog javnog imidža. Mnoge od njih su razvile i kritički osećaj socijalne odgovornosti. Postoji i dodatna motivacija za kompanije da podrže rad OGD od kojih oni direktno ili indirektno imaju koristi. Projekti obrazovanja i obučavanja podižu kvalitet radne snage, dok inicijative u oblasti zdravstva i blagostanja mogu da dovedu do boljih fizičkih uslova, a time i do veće produktivnosti među radnicima.

Na Kosovu, još uvek ne postoje takve tendencije i razumevanje među korporacijama. Na primer, Kosovska energetska korporacija (KEK) je najveći zagađivač životne sredine čime nanosi štetu zdravlju građana, pri čemu još uvek ne daje sredstva OGD koje podržavaju zaštitu životne sredine i bolnice.

Gde bi građansko društvo trebalo da se nađe u vezi sa ovim? Građansko društvo treba da održava vrednosti koje počivaju na važnosti društvene odgovornosti, o čemu je svest još uvek na niskom nivou unutar kosovskog društva. NVO moraju da pripreme istinske zastupničke projekte i da se angažuju na aktivnostima podizanja svesti u vezi sa društvenom odgovornošću. Urađeno je veoma malo na ovom planu i ovo se još uvek smatra nedotaknutom oblašću. Nedostatak interesa dolazi od svih partnera – NVO, korporacija i poslovnih subjekata – koji ne znaju kako da krenu napred.

Odnosi između NVO i donatora

Uz svu zahvalnost koju iskazuju donatorskoj pomoći, bez koje većina uspešnih projekata ne bi bila moguća, većina predstavnika građanskog društva je ukazala na nedostatak istinske koordinacije donatorske podrške u ispunjavanju potreba zajednice. Donatori, posebno oni koji su povezani sa stranim vladama, uglavnom slede politike svojih matičnih vlada i njihovih lokalnih diplomatskih misija. Ovo se menja ne samo u skladu sa promenljivim domaćim prioritetima, već i u skladu sa trenutnim preokupacijama UNMIK-a.

Kao rezultat toga, ova studija zaključuje da je preko polovine kosovskih NVO nezadovoljno trenutnim donatorskim politikama. Postoje mnogi razlozi, od kojih je najuočljiviji nedostatak adekvatne pažnje za oblasti kao što su omladina,

kultura i novoformirane NVO. Većina predstavnika OGD koji su učestvovali u razgovorima složili su se da donatori uglavnom podržavaju projekte koji se odnose na standarde, povratak izbeglica, multietničke vrednosti, antikorupciju, kao i podizanje svesti i zastupništvo. Stoga, raspodela sredstava je uglavnom veoma diskriminatorna prema NVO sa specifičnim profilima koji su po volji donatorima. Organizacije zaključuju da je važnije da koriste neke široke fraze kao što su "prava manjina" ili "održivi povratak" nego da ozbiljno procenjuju da li projekti zadovoljavaju konkretne potrebe.

Štaviše, način na koji su međunarodna sredstva distribuirana – individualno, kratkotrajni paketi – ohrabrio je da misije OGD ostaju sveobuhvatne, a time i potencijalno kompatibilne sa bilo kojim projektom. Jedna od intervjuisanih organizacija navela je kao svoju misiju svaku razumljivu oblast od demokratizacije do prava žena i ekonomskog razvoja, pri čemu je sve formulisano tako da perfektno odgovara pozivu za dostavljanje predloga. Donatori nisu uvek precizni pri pronalaženju lokalnih partnera koji će raditi na sprovođenju a koji najviše odgovaraju. Podsticajno okruženje time udaljava organizacije od specijalizacije u oblastima u kojima su stručne, što potencijalno može da nanese štetu njihovoj budućoj održivosti.

"Štaviše, način na koji su međunarodna sredstva distribuirana – individualno, kratkotrajni paketi – ohrabrio je da misije OGD ostaju sveobuhvatne, a time i potencijalno kompatibilne sa bilo kojim projektom."

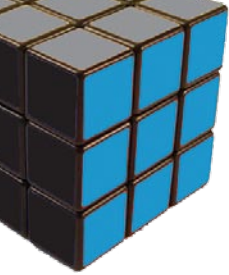
Predstavnici donatora koji su učestvovali u razgovoru su se takođe složili da postoji opšti nedostatak koordinacije među njima kada se radi o podršci građanskom društvu. Agencije iz različitih zemalja kao i unutar različitih zemalja često imaju različite ili čak suprotne prioritete. Takođe i njihova međusobna komunikacija u najboljem slučaju je površna. Stoga, scena obiluje bespotrebim dupliciranjem i sukobljenim naporima.

Kako donatori vide lokalne NVO?

Kada se radi o održivosti lokalnih NVO, postoji opšti utisak među donatorima da im nedostaju dugoročne vizije. Njihova održivost stoga postaje stvarna briga i izazov za sve učesnike. Jedan od razloga neodrživosti može da bude nedostatak planova za koordinacije i razvojnih planova među donatorima na Kosovu. Ipak, neodrživost može takođe da bude posmatrana i iz drugačije perspektive: NVO su često viđene kao kanal za kratkoročnu materijalnu korist umesto kao instrument za dugoročno unapređivanje kolektivnih interesa. Ovaj problem je očigledno pogoršan teškom ekonomskom situacijom koja prevlađuje na Kosovu.

Prema fokusnoj grupi učesnika, donatori moraju da preuzmu deo krivice za neodrživost OGD na Kosovu, jer razvijali lokalne OGD samo onoliko koliko je bilo potrebno da one budu zavisno sredstvo za isporuku spoljašne pomoći. Donatori su često ohrabivali lokalne NVO da razviju dugoročnu održivost i planove samofinansiranja – što je tema kojoj će u drugom delu izveštaja biti posvećena pažnja. Da bi se rešili ovi problemi potrebna je bolja koordinacija među svim partnerima, NVO, institucijama i posebno koordinacija između donatora.

Rezime: Odnosi između partnera

Da bi se procenilo trenutno stanje "odnosa između partnera" u OGD na Kosovu, možda bi "neiskorišćeni potencijal" najbliže odgovarao tačnom opisu. Dok se čini da većina organizacija razume važnost ostajanja u vezi sa svojim glavnim korisnicima i održavanja čestih kontakata, mali broj je ovo unapredio na sistematičniji način obezbeđujući da njihovi klijenti dobiju dobru uslugu. Oni nisu adekvatno inkorporisali učešće partnera u svoje procese planiranja. Na isti način, iako formalno saradnja između OGD izgleda statistički impresivno, većina predstavnika građanskog društva oseća da postojeći kvalitet ovog partnerstva još uvek nije blizu željenom. Kada se radi o saradnji sa lokalnim vlastima, tu se još uvek čeka da snažnije inicijative sa obe strane budu adekvatno istražene. Slično, potencijalno održivi doprinosi koje poslovni subjekti mogu da daju sektoru građanskog društva i dalje ostaju neiskorišćeni, pošto je pojam "korporativna društvena odgovornost" još uvek stran ovom društvu. Konačno, opadajući ali ipak još uvek enorman iznos donatorskih sredstava je neefikasno i neoptimalno korišćen zbog različitih prioriteta, nedovoljne koordinacije i nedostatka pažnje posvećene održivosti OGD.

VII.3 Ljudski resursi, profesionalni razvoj, i tehnički kapacitet

K40

Ovaj deo baviće se procenom sposobnosti NVO na Kosovu da izvršavaju svoje misije i ciljeve u odnosu na resurse koji su im na raspolaganju, konkretno, ljudske resurse. Ovaj deo se ne bavi samo analizom tačnog broja osoblja koji omogućava organizacijama da dizajniraju i realizuju projekte, već takođe i analizom veština, znanja i iskustva osoblja, a možda što je i važnije, potencijala organizacija da povećaju svoje učinak kroz razvoj svojih ljudskih resursa kroz rad na profesionalnom razvoju. Pored toga, ova deo će se takođe baviti i procenom postojećeg statusa NVO u pogledu tehničkih kapaciteta.

Broj članova osoblja

Adekvatni ljudski resursi zahtevaju pravi broj kvalifikovanih ljudi koji rade neki posao u pravo vreme. Tu spada broj članova osoblja kao i njihove kvalifikacije i obuka.

Teško je proceniti veličinu NVO na Kosovu u smislu osoblja zbog neregularnosti finansiranja organizacija. Organizacije mogu da imaju kombinovano osoblje sa punim radnim vremenom i delimičnim radnim vremenom, koje fluktuiraju između ta dva različita statusa u zavisnosti od raspoloživih sredstava i broja realizovanih projekata. Prema anketi koja je sprovedena u ovoj studiji, od 350 aktivnih NVO, manje od polovine (170, ili 48,3%) plaća svoje osoblje iz operativnog budžeta. Osoblje koje je obuhvaćeno ovim brojem uključuje i osoblje sa delimičnim i osoblje sa punim radnim vremenom. To znači, da je više slučaj nego što nije, da se osoblje NVO na Kosovu finansira iz projektnih sredstava, a ne iz operativnih

bužeta, što znači da veliki segment radnika u sektoru NVO otpada na radnike koji su na platnom spisku. Nije neuobičajeno da se čuje od rukovodioca NVO da osoblje čini određeni broj ljudi, od kojih polovina prima redovne plate, a ostali zavise od projektnih sredstava. Pošto plate igraju važnu ulogu kao motivišući faktor za uspešne aktivnosti, ovo je zabrinjavajući zaključak koji nameće neka pitanja u vezi održivosti sektora NVO.

U pogledu veličine, većina nevladinih organizacija na Kosovu ima mali broj članova osoblja. Uпитnik u okviru ove studije pokazao je da prosečno NVO na Kosovu imaju pet članova osoblja. Od 350 NVO koje su popunile upitnik, 60 je imalo samo tri člana osoblja, a 56 NVO je imalo šest članova osoblja. Mali broj NVO imao je više od šest ljudi.

Znači, 219 NVO ili 62,6% ukupnog broja NVO obuhvaćenih ispitivanjem ima osoblje sa punim radnim vremenom. Preko 30% NVO obuhvaćenih anketom zapošljava određen broj članova osoblja sa delimičnim radnim vremenom, a mali broj NVO svoj rad u potpunosti zasniva na osoblju sa delimičnim radnim vremenom, bez osoblja sa punim radnim vremenom. Sledeći interesantan pokazatelj koji otkriva anketa je da veliki segment NVO na Kosovu (33 NVO obuhvaćenih studijom ili 15%) čini samo jedan član osoblja, fenomen koji sve više postaje uobičajen ne samo na Kosovu, već i u mnogim razvijenim zemljama. Ove NVO se u šali nazivaju "MONGO" (skraćena od engleskih reči My own NGO – moja sopstvena NVO).

Nevladine organizacije na Kosovu sa ponosom ukazuju na svoje verovanje da su oni možda jedini sektor u kosovskom društvu u čijim strukturama i pri izboru osoblja nema polne diskriminacije. Broj žena i muškaraca koji rade u sektoru NVO je skoro isti – 48% muškaraca i 52% žena. Razlog za ovu kako se čini polnu ravnotežu može da bude interesantna tema za dalje proučavanje.

"Nevladine organizacije na Kosovu sa ponosom ukazuju na svoje verovanje da su oni možda jedini sektor u kosovskom društvu u čijim strukturama i pri izboru osoblja nema polne diskriminacije. Broj žena i muškaraca koji rade u sektoru NVO je skoro isti – 48% muškaraca i 52% žena."

Dobrovoljci

Postoji veliki potencijal na Kosovu za dobrovoljcima koji mogu da doprinesu radu NVO. U prošlosti, posebno u periodu 1990-1999, dobrovoljci su dali veliki doprinos svojim zajednicama. Studija o voluntarizmu na Kosovu koju je sproveo Index Kosovo pokazala je da iako postoji visok nivo voluntarizma, posebno među mladim ljudima, stopa voluntarizma na Kosovu opada. Želja ljudi da pomažu drugima za dobro zajednice je zabeležila drastičan pad u poređenju sa devedesetim godinama prošlog veka. Prema mnogim ispitanicima, nivo voluntarizma je bio veoma visok u periodu 1990-1999, možda kao rezultat nekog načina preživljavanja u uslovima u kojima se nalazilo albansko društvo, koji je karakterisala snažna motivacija u korist društva u cilju promene teške političke, ekonomske i socijalne situacije.

Razlozi za pad voluntarizma posle 1999. i 2000. godine su različiti. Neki od mogućih faktora koji su doprineli ovom padu uključuju nedostatak priznanja i

stimulacije od strane lokalnih institucija za dobrovoljni rad; nedostatak pravne infrastrukture koja stimuliše dobrovoljni rad; i nedostatak transparentnosti na strani zajednice NVO, koja je verovatno obeshrabrila ljude od verovanja da njihovo vreme i naponi doprinose zaista pravoj stvari. Možda je jedan od najvećih razloga za pad voluntarizma ekonomska kriza. Dok je za mnoge ljude period posle 1999. godine otvorio nove političke, socijalne i ekonomske mogućnosti, a takođe i očekivanja boljeg života, spor ekonomski razvoj i neizvesnot oko političkog statusa Kosova uticali su na ova očekivanja. Mnogi ljudi veruju da se od njih ne očekuje da obavljaju dobrovoljni rad ili da dobrovoljne aktivnosti nisu profitabilne.²⁵

Uprkos smanjenom nivou želje za angažovanjem u dobrovoljnim aktivnostima, omladinske organizacije kontinulano obavljaju visok nivo dobrovoljnog rada.

Institucionalne strukture, kao što su opštinske uprave, škole i druge oficijelne društvene grupe, mogu da pomognu otvaranju potencijala voluntarizma na Kosovu kroz stimulaciju dobrovoljnog rada. Ova vrsta stimulacije može da bude jednostavna, napr. škole koje organizuju projekte u saradnji sa NVO, ili opštinske vlade koje organizuju "dane voluntarizma". Stimulacija takođe može da bude u vidu priznanja – posebno da oficijelne institucije odaju priznanje dobrovoljcima za njihove vredne doprinose koje oni daju svojim zajednicama.

"Institucionalne strukture, kao što su opštinske uprave, škole i druge oficijelne društvene grupe, mogu da pomognu otvaranju potencijala voluntarizma na Kosovu kroz stimulaciju dobrovoljnog rada."

KCSF
42

Profesionalni razvoj i obuka

Dok većina kosovskih NVO veruje da je njihovo osoblje kompetentno i sposobno da uspešno vodi svoju organizaciju i obavlja aktivnosti, većina takođe čvsto veruje da u kosovskim NVO postoji velika potreba za dodatnim profesionalnim razvojem i obukom za sticanje veština. Ovo je pozitivan znak da je profesionalni razvoj visoko cenjen na Kosovu i pokazuje jaku kulturu učenja zaposlenih u NVO.

Jaka kultura učenja među NVO je možda bila razlog visoke stope učestvovanja u obukama za sticanje veština. Sektor NVO na Kosovu je učestvovao u impresivnom broju treninga u vezi tema koje se kreću od finansijskog menadžmenta, rešavanja sukoba, pa do prava dece. Prema upitniku iz ove studije, 292 od 350 anketiranih NVO (83,4%) je učestvovalo u različitim vidovima obuke. Dok u nekim slučajevima to znači da je samo jedan zaposleni poslat na jednu obuku, to je ipak pozitivan znak da većina NVO ima neki pristup profesionalnom razvoju. Glavni pružaoci usluga treninga su međunarodne organizacije kao što su OEBS, CARE, IREX itd., kao i lokalne organizacije kao što su Kosovska fondacija za građansko društvo (KCSF) i Centar za zastupanje, obuku i resurse (ATRC). Često, organizacije angažuju spoljne trenere za obuku koju oni pružaju, a zatim same učestvuju u obuci.

Dok s jedne strane izgleda da postoje mnoge mogućnosti za različite vrste obuke, broj mogućnosti je smanjen u odnosu na period odmah posle rata. Prema rukovodiocima i direktorima NVO koji su intervjuisani u ovoj studiji, često vrsta ponuđenih treninga, posebno onih koje nudi međunarodna zajednica, ne odgovaraju potrebama organizacija. To može da znači da su potrebne dublje procene potreba da bi međunarodna zajednica mogla da odgovori pravim potrebama sektora NVO. Kada su pitani o potreba za obukom, učesnici u ovoj studiji su često navodili da je obuka u oblasti rukovođenja NVO veoma potrebna, uključujući finansijski menadžment, obezbeđivanje sredstava, upravljanje projektima i upravljanje ljudskim resursima. Oblast ljudskih prava je sledeća oblast za koju je iznenađujuće veliki broj predstavnika NVO iskazao potrebu za profesionalnim razvojem i obukom. Pored toga, veliki broj NVO je pomenuo da postoji potreba za pravnom obukom u vezi sa NVO, kao i potreba za obukom iz zastupništva i lobiranja.

“Prema rukovodiocima i direktorima NVO koji su intervjuisani u ovoj studiji, često vrsta ponuđenih treninga, posebno onih koje nudi međunarodna zajednica, ne odgovaraju potrebama organizacija. To može da znači da su potrebne dublje procene potreba da bi međunarodna zajednica mogla da odgovori pravim potrebama sektora NVO.”

Donja tabela pokazuje podatke iz ankete u kojoj je učestvovalo 350 NVO u vezi sa pitanjem koliko je NVO učestvovalo u različitim vidovima obuke:

Table 5: Učešće NVO u profesionalnoj obuci

Vrsta obuke:	Da-NVO je učestvovala	Ne-NVO nije učestvovala
Rukovođenje projektnim ciklusom	163	187
Strateško planiranje	132	218
Pisanje predloga za dodelu grantova	184	166
Finansijski menadžment	145	205
Obezbeđivanje sredstava	113	237
Dobra uprava	91	259
Zastupanje	41	309
Rukovođenje ljudskim resursima	90	260

Tehnički kapaciteti

Tehnička oprema je važna za nevladine organizacije zato što im omogućava da lako sprovede i podržavaju svoje aktivnosti. Teško je da, na primer, NVO uspešno i efikasno vodi radionicu o rešavanju sukoba ako nema kompjutere za pravljenje materijala ili printer ili fotokopir za umnožavanje materijala. Dok s jedne strane posedovanje najmodernije opreme na svakom mestu nije neophodno za funkcionisanje NVO na Kosovu, osnovna kancelarijska oprema, kao što je telefon, kompjuter, internet itd. su od suštinske važnosti.

Od 350 organizacija koje su obuhvaćene ovom studijom, 62 nisu imale dovoljno kancelarijskog prostora. Od 280 NVO koje su imale kancelarije, 42 su bile vlasnici prostora, dok je preostalih 117 organizacija plaćalo kiriju ili je radilo u prostorijama koje pripadaju opštinama.

Sledeća tabela daje pregled tehničkih resursa koji su na raspolaganju NVO.

Table 6: NVO i tehnička oprema

Vrsta opreme	Da, NVO ima ovu opremu	Ne, NVO nema ovu opremu	Bez odgovora
Kompjuter	257	83	10
Telefon	150	188	12
Telefon i faks	101	234	15
Fotokopir	108	229	13
Vozilo	106	231	13
Video	65	272	13
Printer	195	142	13
Skener	11	339	0

Ova tabela pokazuje da dok većina NVO ima kompjutere, više od polovine aktivnih organizacija obuhvaćenih ovom studijom nema osnovnu opremu kao što je telefon, faks ili kopir mašina.

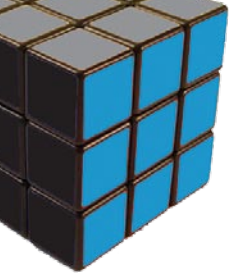
Rezime: ljudski resursi, profesionalni razvoj i tehnički kapaciteti

Osoblje NVO na Kosovu je po pravilu malobrojno i razlikuje se u odnosu na broj zaposlenih sa punim radnim vremenom i onih sa delimičnim radnim vremenom. Nije neuobičajeno da osoblje bude malobrojno, ili da NVO ima samo jednog člana osoblja sa punim radnim vremenom. Češće je slučaj nego što nije da se članovi osoblja NVO na Kosovu finansiraju iz projektnih sredstava, a ne iz operativnih budžeta – što znači da veliki deo zaposlenih u sektoru NVO otpada na radnike koji nisu na platnom spisku. Postoji visok stepen polne ravnoteže u sektoru NVO na Kosovu, sa skoro 50/50 % učešća muških i ženskih radnika. Dok je nivo volontarizma na Kosovu pao u odnosu na period odmah posle rata,

verovatno većim delom zbog ekonomske krize, još uvek postoji velika želja za dobrovoljnim radom među stanovnicima Kosova, što možda može da bude stimulirano od strane institucija kao što su lokalne vlade u opštinama i škole.

Čini se da postoji jaka kultura učenja u sektoru građanskog društva na Kosovu, što se najviše ogleda u broju različitih obuka u kojima su radnici NVO učestvovali. Ipak, razlog za veliku zabrinutost je taj što vrste ponuđenih obuka, posebno onih koje je nudila međunarodna zajednica, nisu odgovarale potrebama organizacija. Ovo može da znači da su potrebne dublje procene potreba da bi međunarodna zajednica mogla da odgovori pravim potrebama sektora NVO.

VII.4 Upravljanje organizacijama

Dobro upravljanje unutar građanskog društva

Dobro upravljanje podrazumeva efikasno upravljanje resursima NVO na otvoren, transparentan, kvalitativan i odgovoran način u odnosu na potrebe zajednice. Vladavina prava, transparentnost, odgovornost i efikasno upravljanje su njegove glavne karakteristike. Iako mogu da imaju različite institucionalne oblike, preovlađujući modeli na Kosovu, kao i u drugim zemljama u regionu, su preuzeti iz Sjedinjenih država i zapadne Evrope.

Uredba UNMIK-a 1999/22 zahteva da udruženja formiraju skupštine članova, a fondacije odbor direktora. Ideja je ista – da postoji rukovodeće telo koje bi obezbedilo rukovodstvo, nadzor i funkcije odgovornosti prema javnosti koje su nezavisne od rukovodećeg osoblja organizacije. Ukratko, provere i bilanci koji se obično preporučuju za vlade su takođe poželjni i u OGD. Dok skupština omogućava predstavnicima izbornog tela da direktno oblikuju i prate ostvarivanje misije i rad organizacije, odbor direktora treba da bude sastavljen od kvalifikovanih ljudi sa strane koji preuzimaju javnu odgovornost za rad entiteta. Oba tipa organizacija takođe promovišu unutrašnje demokratsko odlučivanje, transparentnost, kao i usklađenost sa najvišim etničkim standardima i interesima zajednice.

K46

Druga karakteristika, koja je ponekad nije u skladu sa funkcionalnim sistemom provera i bilansa, je jasnoća i efikasnost. Dobro vođena organizacija u ovom smislu mora da poseduje jasnu podelu odgovornosti i ovlašćenja, koja joj dozvoljava da donosi pravovremene odluke u skladu sa transparentnim i prihvaćenim pravilima.

Skala dobre uprave je stoga kontinualno raspoređena. Na donjem kraju nalaze se OGD čije struktura upravljanja nije moguće utvrditi ili ne postoje, a čije odluke donosi više rukovodstvo (ponekad jedan rukovodilac) koje je potpuno izolovano i ne polaže račune javnosti. Na drugom kraju, organizacije pokazuju dobro definisanu i efikasnu strukturu odlučivanja i poseduju nezavisno rukovodeće telo koje deli svoje rukovodeće funkcije sa višim rukovodstvom, ali s druge strane efikasno prati rad tog višeg rukovodstva.

Ova procena ne procenjuje upravljanje kosovskim NVO u smislu koliko verno one kopiraju zapadne paradigme. Umesto toga, ona traži odgovor na to gde se organizacija nalazi u spektru gore opisanih indikatora: odgovornost, efikasnost, transparentnost i jasnoća postupaka donošenja odluka.

Upravljanje OGD na Kosovu

Kao i sa bilo kojim drugim vrlo pluralističkim sektorom, stanje upravljanja među kosovskim NVO onemogućava jednostavnu generalizaciju koja može tačno da obuhvati celu sliku. Ipak, moguće je izvući neka zapažanja koja se odnose na većinu organizacija koje su intervjuisane za potrebe ove studije.

Kao minimum, većina organizacija poseduje neki oblik funkcionalnog rukovodećeg sistema koji je odvojen od rukovodećeg tima. Samo tri od trideset organizacija je prijavilo da nemaju upravni odbor, skupštinu, ili bilo koje drugo rukovodeće telo. U stvari, suprotan je primer, da većina OGD poseduje više struktura nego što to zakon zahteva. Dok Uredba UNMIK-a obavezuje fondacije da imaju upravne odbore, a udruženja da imaju skupštine, preko dve trećine intervjuisanih organizacija imaju i jedno i drugo. Mnogi čak imaju višestruke odbore koji nadgledaju različite oblasti – kao napr. programi u zavisnosti od finansija – na čijem se vrhu nalazi generalna skupština. Popularan način je imenovanje skupštine kao najvišeg tela koje je zaduženo za izbor upravnog odbora, koji sa svoje strane nadgleda aktuelne programske aktivnosti i podnosi izveštaje skupštini na dugoročnoj osnovi.

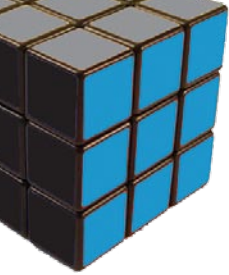
Naravno, postoje velike razlike među njima. Neki odbori i skupštine su aktivno uključeni u svakodnevni rad i individualne projekte, dok se čini da su drugi – oko trećine uzorka – u podređenoj ulozi u odnosu na više rukovodstvo i ne sastaju se više od jednom godišnje. U nekim od ovih drugih slučajeva, nigde se ne pominju odbori i skupštine pri opisivanju procesa odlučivanja, čak i ako oni postoje. Često takođe nije jasno kakve su razlike i odnosi između skupštine i odbora, pošto se njihove aktivnosti značajno preklapaju.

Te razlike se jasno odnose na nivo resursa i aktivnosti. Nekoliko organizacija koje nemaju funkcionalna rukovodeća tela navele su ekstremni nedostatak sredstava i projekata kao glavne faktore za to. Kada OGD ima malo značajnih programa koji su vredni pomena, teško da postoji potreba za nadzorom od strane borda. Na drugom kraju, najbolji sistemi upravljanja logično postoje u organizacijama koje predstavljaju kosovske ogranke istaknutih međunarodnih NVO. Oni su uključeni u razrađene strukture odlučivanja i izveštavanja koje se nalaze u njihovim sedištimu u inostranstvu. Njihov rad je takođe regulisan obimnim uputstvima, smernicama i naprednim sistemom praćenja koje sebi ne mogu da priušte lokalne organizacije koje kubure sa novcem.

Ne upuštajući se u opisne odgovore, kakav je rejting ovih organizacija u odnosu na standarde dobrog upravljanja koji su izneti u gornjem tekstu? U smislu jasnoće, sveukupna slika na Kosovu je nažalost ispod zadovoljavajuće. Često se čini da je postojanje više od dva rukovodeća tela izlišno, a data objašnjenja o njihovim funkcijama, odnosima i linijama nadležnosti zbunjujuća. Kada se radi o drugom indikatoru, većina posmatrača instinktivno povezuje složenu i upređenu organizaciju sa neefikasnošću. Ipak velika većina intervjuisanih je tvrdila da postoje visoki nivoi efikasnosti, efektivnosti i pravovremenosti pri odlučivanju. Nažalost, zbog nedostatka alternativnog dokaza, ove tvrdnje ne mogu pouzdano da budu proverene.

Zaista, često nije bitno koju će vrstu strukture OGD da izabere. Ranija procena Besnika Pulje govori da deklarirana kategorija i organizaciona postavka koji su podneti LU često ne odgovaraju stvarnosti.²⁶ Mnoge NVO smatraju to pukom formalnošću u procesu registracije koje se neće pridržavati kada budu dobili status pravnog lica. Uobičajena izjava koja se čula u toku intervjua od prilike glasi: "sve odluke se donose zajednički [uključujući osoblje, odbor i skupštinu članova], a u svakom slučaju mi smo svi prijatelji". Ovakvi komentari otkrivaju

mного o vođenju poslova NVO na Kosovu. Činjenica da su mnoge OGD formirane na osnovu bliskih poznanstava pa čak i na odnosima koji se međusobno prepliću na neformalnoj i kolegijalnoj osnovi, pravi veštačke i birokratske razlike između članova odbora, skupštinskih predstavnika i osoblja. To je dalje ojačano često viđenim fenomenom, kada nedostatak resursa onemogućava zapošljavanje adekvatnog stalnog osoblja. Članovi odbora i skupštine su tada prisiljeni da igraju ulogu više uprave i rukovodstva.

To nažalost čini veoma teškim procenu najvažnijeg indikatora – odgovornosti. Posmatrajući je kao takvo, nominalno postojanje rukovodećih tela sugerije da kosovske NVO puno upražnjavaju provere i bilanse. Ipak, njihovi često prijateljski i prisni odnosi, međusobni kao i rukovodećeg osoblja, dovode u sumnju njihovu istinsku nezavisnost. Ironično, velika efikasnost i skoro potpuno odsustvo sukoba koji su otkriveni u toku intervjua u stvari mogu da impliciraju da provere i bilansi ne funkcionišu pravilno.

Rezime: Upravljanje

Iz gornjih procena može da bude izvučeno nekoliko privremenih zaključaka, uzimajući u obzir ogroman broj razlika u tako velikom sektoru. Prvo, u zvaničnom smislu, postoje dovoljni, ako ne i suvišni nivoi upravljanja u kosovskim NVO. Formalna usaglašenost sa zakonom je stoga zadovoljavajuća. Drugo, ipak kada se proba da se uđe dublje u funkcionisanje ovih tela, pojavljuje se značajno preklapanje i konfuzija. Treće, ova proklamovana struktura upravljanja često maskira mnogo zamagljeniju realnost tamo gde je organizacija jednostavno samo skup bliskih pojedinaca, sa mnogo članova koji se istovremeno bave rukovođenjem, donošenjem strategije, nadzorom i administrativnim ulogama. Konačno, dok ova unutrašnja solidarnost i prevazilaženje strukturnih podela pobošljava navodnu efikasnost i legitimnost donetih odluka, to takođe može u mnogome da kompromituje odgovornost organizacije prema zajednici.

VII.5 Finansijska održivost i izvori finansiranja

Ne može da se pogebe od činjenice da je da bi se opstalo na bilo kom značajnijem poslu potreban novac. Operativni prostor, osnovne kancelarijske potrepštine, komunikacija, troškovi putovanja, materijal za informisanje i još mnogo toga, stvaraju značajne troškove. Mnogo može da bude postignuto dobrovoljnim pojedinačnim doprinosima i snažnim voluntarizmom, ali samo do određenog stepena. Bez adekvatnog nivoa finansijske sigurnosti i predvidivosti, organizacija ne samo da ne može da održi postojeći nivo aktivnosti, već takođe nije u stanju da preduzme bilo koje značajnije dugoročno planiranje.

Finansijska održivost i sposobnost organizacije zavisi od sledećeg: 1. veličina, trajanje i buduća predvidivost njenih izvora finansiranja, 2. raznolikost ovih izvora, 3. postojanje šema samofinansiranja ili mogućnosti za stvaranje prihoda. Tipičan skup mogućnosti koji je na raspolaganju kosovskim NVO je sledeći: donacije međunarodnih vlada i privatnih donatora, multilateralne organizacije kao što je UNDP ili OEBS, lokalna uprava, lokalne NVO i fondacije, strani i lokalni poslovni subjekti i druge različite alternative lokalnog samofinansiranja.

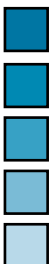
Kosovo je dokazalo da nije izuzetak od pravila da entuzijazam stranih donatora nije nepresušan, a ono što se vidi je da je priliv pomoći u velikom opadanju. Uglavnom iz tog razloga, dugoročna finansijska osnova kosovskih OGD mora da bude izgrađena na različitim lokalnim izvorima. To može da obuhvati: članarine, podršku od strane vlade, sponzorstvo od loklanih poslovnih organizacija, lokalne privatne fondacije i druge NVO i pouzdane šeme za stvaranje i obnavljanje sopstvenih prihoda organizacije, kao što je prodaja usluga i druge komercijalne aktivnosti. Sledeća procena bavi se stabilnošću i raznolikošću međunarodnih i loklanih izvora finansiranja, ali poseban naglasak stavlja na to da li organizacije imaju planiranu ili preduzetu tranziciju ka lokalnim alternativama, a posebno načine stvarana sopstvenih prihoda.

49

“Kosovo je dokazalo da nije izuzetak od pravila da entuzijazam stranih donatora nije nepresušan, a ono što se vidi je da je priliv pomoći u velikom opadanju. Uglavnom iz tog razloga, dugoročna finansijska osnova kosovskih OGD mora da bude izgrađena na različitim lokalnim izvorima.”

Finansiranje od strane međunarodne zajednice

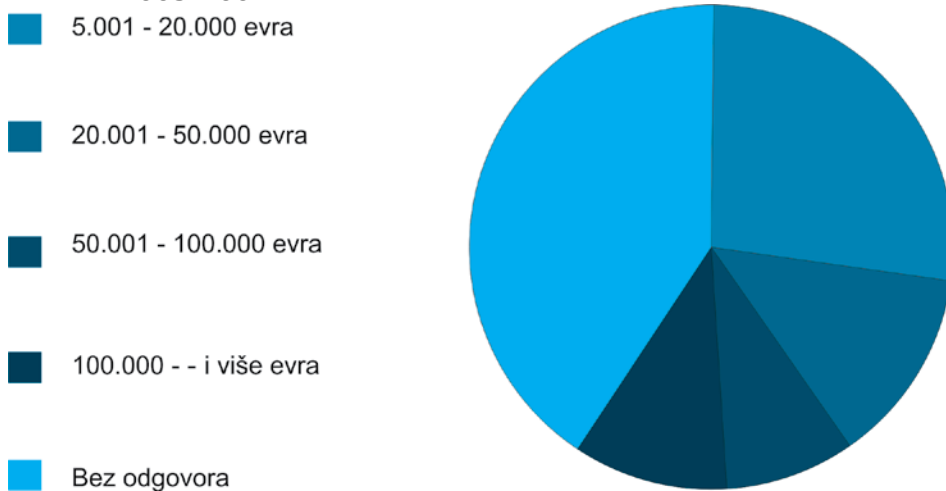
U 1999. i 2000. godini Kosovo je bilo preplavljeno velikim brojem međunarodnih organizacija, od kojih su većina bili donatori koji su igrali veoma važnu ulogu u izgradnji stabilnog građanskog društva. Ovo je bilo veoma važno imajući na umu opštu destrukciju, emocionalne traume i materijalno siromaštvo koje je za sobom ostavio rat. Ova faza trajala je skoro 3 godine, posle čega su donatori počeli da napuštaju Kosovo i da odlaze u druga krizna područja. Posle njihovog operativnog smanjivanja ili čak odlaska, mnoge lokalne NVO jednostavno su se ugasile, pošto je većina od njih direktno zavisila od međunarodne podrške.

Sledeća tabela pokazuje iznose međunarodne pomoći za 2003. i 2004. godinu:

Table 7: Finansiranje iz inostranstva kosovskih NVO u periodu 2003-2004

Nažalost, ova prevelika zavisnost od strane pomoći je i dalje prisutna. Prema većem delu ispitanika obuhvaćenih ovom studijom, većina donacija je dobijana od međunarodnih donatora, oko 56,9%, posle čega slede lokalne donacije sa 22,5%, pomoć dobijena od kosovske vlade 11% i od poslovnih organizacija 13,3%. Velika većina od 30 intervjuisanih OGD zavisi isključivo od donatorske podrške. Ipak, kako je otkriveno u opsežnim intervjuima i razgovorim sa fokusnom grupom, nivo međunarodne pomoći je opao do tog nivoa da čak i oni koji su u boljem položaju ne mogu da računaju na srednjoročnu (više od jedne do dve godine) finansijsku sigurnost. Praktično, nijedna od intervjuisanih organizacija nije imala garantovan novac po završetku aktuelnih kratkoročnih projekata. Potvrđujući zapažanja stečena na sastancima sa fokusnom grupom, većina živi od projekta do projekta, jedva uspevajući da plate administrativne troškove, a da se ne govori o planiranju dugoročnih programskih strategija.

Lokalno finansiranje

Pitanje koje ne može da bude izbegnuto je: da li su kosovske OGD počele da dopunjuju i zamenjuju nedoslednu i odlazeću stranu pomoć lokalnim alternativama? U najmanju ruku, postoji nekoliko pravnih smetnji, Kosovski zakon o NVO dozvoljava potpunu slobodu u prikupljanju sredstava i finansijskih mogućnosti. Definicija "neprofitnog" u Uredbi UNMIK-a 1999/22 ograničava samo korišćenje prihoda u privatne svrhe, a ne i njihovo stvaranje.

Među kosovskim OGD zaista se priznaje potreba da se razviju srednjoročni i dugoročni planovi održivosti sa alternativama stranim donacijama. Čak i tamo gde organizacije nemaju konkretne planove razvoja lokalnih izvora i metoda samofinansiranja, očigledno postoji svest o potrebi i prednostima ovih opcija. Ipak, ovo je lakše reći nego uraditi, a detaljniji intervjui otkrivaju čitav niz

prepreka skoro svim oblicima lokalnog finansiranja.

Počevši od kosovske vlade, iako ona ne onemogućava NVO u prikupljanju novca iz lokalnih izvora, ona sama nije izdašna u davanju doprinosa. Samo dve od 30 OGD su prijavile da dobijaju sredstva od države, obe od Ministarstva kulture, omladine i sporta. Među predstavnicima građanskog društva u fokusnoj grupi preovlađuje kritičizam u vezi nedostatka državne podrške, kao i bilo kog kanala koji bi omogućio organizacijama da koriste vladina sredstva. Ovo je možda i razumljivo. Zbog strogih mera fiskalne štednje koje im je nametnuo UNMIK zajedno sa teškim teretom ispunjenja standarda, PIS zapravo nemaju dovoljno rezevnog novca za raspodelu.

Kada se radi o sponzorstvu od strane poslovnih organizacija, deo koji se odnosi na odnose između partnera je već utvrdio odsustvo "korporativne društvene odgovornosti" u privatnom sektoru na Kosovu. Takođe, poslovne organizacije ne razumeju korist od rada građanskog društva koja bi potencijalno mogla da se vrati u njihov sektor. Veoma mali broj organizacija je prijavilo bilo kakav doprinos od privatnog sektora, čak i one koje imaju programe koji se odnose na ekonomski razvoj i nezaposlenost.

Pokušaj prikupljanja sredstava od građana takođe nosi određene poteškoće. Organizacije koje su to pokušale, smatraju to frustrirajućom i problematičnom aktivnošću. Veliki broj faktora umanjuje želju javnosti da finansira podršku OGD. Najpre, učesnici u fokusnoj grupi smatraju da javnost često posmatra grupe građanskog društva sa skepticizmom, doživljavajući ih kao sebične pojedince koji stiču profit od donatorskog novca umesto da se iskreno bave radom koji je od koristi za zajednicu. Drugo, učesnici sugerišu da, delimično zbog komunističkog nasleđa, stanovnici nemaju naviku da plaćaju za dobijene usluge. To se na primer ogleda u ekstremno niskom broju domaćinstava koje plaćaju komunalne usluge. To što mnoge NVO finansiraju "bogati stranci" dodatno umanjuje njihovu želju da snose deo troška.

Ipak, nedostatak želje nije jedini problem. Mnogi stanovnici Kosova su jednostavno suviše siromašni da bi mogli da plaćaju. Često su oni kojima je pomoć najviše potrebna takođe oni koji najmanje mogu da doprinose. Drugi problem je to što je traženje novca od partnera moralno diskutabilno sa nekih stanovišta, kao što su na primer ljudska prava. Svedočenja ispitanika u velikoj meri potvrđuju ove probleme. Nekoliko pokušaja dobijanja sredstava od članova udruženja ili primalaca usluga su ili doživeli potpuni fijasko, ili su dali rezultate koji su suviše beznačajni sa stanovišta održivosti. Jedna organizacija je jednostavno izjavila da je lokalno finansiranje nemoguće ukoliko se prethodno ne razvije ekonomija i ako se ne podigne opšti nivo blagostanja.

Rezime: Finansijska održivost

Sve u svemu, čini se da problemi finansijske održivosti i sposobnosti sa kojima se sreću kosovske NVO nisu posledica priznanja i postojanja svesti o njima. Oni potiču od različitih faktora koji čine pravljenje pouzdanih lokalnih alternativa teškim. Mnogi od njih su povezani sa širim socijalnim, ekonomskim, političkim i kulturnim kontekstom, pa zbog toga ne mogu brzo da budu rešeni. Kao rezultat toga, mali broj organizacija je u stanju da uradi nešto na tom planu kada se nalaze u situaciji da preživljavaju od isplate do isplate spajanjem ograničenog

broja nesigurnih izvora. Bez posedovanja čak i trenutno neophodne finansijske podrške, planiranje dugoročne održivosti je nereavno.

VII.6 Planiranje

Bilo da organizuju nedeljni plan aktivnosti na sastancima osoblja, izrađuju vremenski okvir za predloge za dobijanje grantova, donose strategiju za dve do tri godine unapred zajedno sa upravnim odborom, ili jednostavno maštaju, sve organizacije na neki način imaju planove. Proces planiranja, koji za cilj ima neki budući period i pravljenje puta do njega je od ključne važnosti za nevladine organizacije. Planiranje omogućava organizacijama da izrade svoje načine za ispunjavanje svojih ciljeva, da se prilagode promenljivim potrebama zajednica i da iskoriste prednost novih mogućnosti bez gubljenja fokusa. Dok s jedne strane može da izgleda da svi dele mišljenje u vezi koristi od planiranja i da većina organizacija smatra planiranje delom svojih operativnih prioriteta, planiranje je proces za koji je potrebno vreme, koji zahteva od osoblja organizacije da često radi prekovremeno na izradi plana. Pored ovog logističkog zahteva za planiranje, u dinamičnom socijalnom, političkom i ekonomskom okruženju na Kosovu, planiranje je često neverovatno izazovan rad. U pokušaju prilagođavanja konstantnim promenama, organizacije smatraju da je teško uzimati u obzir dugoročnu budućnost. Konačno, finansijsko okruženje na Kosovu, koje je prvenstveno usmereno na finansiranje projekata a ne rada, čini da dugoročno planiranje izgleda neostvarivo i da predstavlja gubitak vremena.

K52F

Iako su razlozi zašto se osoblje NVO ne bavi planiranjem razumljivi, ipak od suštinske je važnosti da organizacije planiraju na neki način, jer bi se u suprotnom organizacije verovatno suviše rasplinule ili angažovale u suviše nepovezanih aktivnosti, ili se čak ničim ne bi bavile. Bez planiranja, organizacije mogu da se nađu u situaciji da funkcionišu od projekta do projekta, stvarajući nedosledno radno okruženje u kojem rad može da bude zaustavljen zbog nedostatka sredstava za pokrivanje operativnih troškova između projekata. U nekim slučajevima, u cilju opstajanja u poslu, NVO se bave aktivnostima i projektima koji nisu u skladu sa njihovom misijama i organizacionim ciljevima. Preživljavanje u kojem se organizacije nalaze onemogućava ih da se prilagode promenljivom okruženju, prisiljavajući ih da konstantno budu u reaktivnom načinu rada umesto da imaju proaktivniji pristup problemima zajednica. Nedostatak planiranja ima za posledicu nejasne koncepte organizacionog identiteta, što sve više otežava NVO da se kreću u smeru koji bi im omogućio da postignu ciljeve koji su zasnovani na njihovim ključnim vrednostima ili da učine suštinske, efikasne doprinose svojim zajednicama. Osim toga, nedostatak planiranja onemogućava organizacije da budu u stanju da sarađuju i koordiniraju usluge sa drugim NVO u sličnim oblastima, ili da obrazuju partnerstva sa lokalnim institucijama i vladama.

Kratkoročno planiranje

Kratkoročno planiranje je korišćeno u ovom izveštaju kao sredstvo za opisivanje kako se organizacija bavi svojim dnevnim, redovnim dužnostima i aktivnostima. Dok je s jedne strane nemoguće odgonetnuti do kog obima organizacije koriste osnovne alate, napr. kalendare kao pomoć u vođenju dnevnih aktivnosti, u intervjuima i anketama, organizacije su ukazale na druge oblike i sredstva

planiranja. Prema intervjuima obavljenim sa rukovodiocima i direktorima 30 nevladinih organizacija na Kosovu, većina svakodnevnog planiranja, ili radije kratkoročno planiranje, zavisi od trenutnih aktivnosti i projekata NVO. Mnoge organizacije održavaju redovne sastanke sa osobljem da bi odlučivale o nedeljnim ili mesečnim aktivnostima. Alat koji je korišćen za vođenje ovih odluka je pomalo interesantan: ispitanici su često opisivali svoj glavni alat za kratkoročno planiranje kao planove aktivnosti ili vremenske okvire koji su urađeni za predloge za grantove i donatore. Ove planove radi osoblje i koordinatori programa, a kada su sredstva odobrena, plan aktivnosti se koristi kao vodič za svakodnevni rad. Ovo priznanje rukovodilaca NVO pruža dva uvida: prvi je da je većinu NVO donatori i zahtevi predloga za grantove prinuđuju na kratkoročno planiranje, a drugi je da kada se radi o svakodnevnim funkcijama, rad NVO u većem delu se obavlja od projekta do projekta.

Strateško planiranje

Iako postoji veliki broj razlika u načinu i stilu, čini se da je dugoročno planiranje ili strateško planiranje postalo uobičajenije među aktivnim NVO na Kosovu. Od trideset intervjuisanih NVO za potrebe ove studije, dvadeset je naznačilo da se bave bilo dugoročnim ili strateškim planiranjem. Rukovodioci i direktori organizacija su opisali procese planiranja koji se obavljaju za period od godinu dana ili dve godine, što po pravilu uključuje upravni odbor i članove osoblja, a ponekad ih usvajaju članovi skupština organizacija. Ponekad ovi procesi planiranja se obavljaju u toku sastanaka koji traju više dana, na godišnjim konferencijama, ili na zajedničkim sastancima članova osoblja i upravnih odbora.

Dok se čini da se veliki broj NVO uspešno bavi dugoročnim planiranjem, u isto vreme, nekoliko od onih organizacija koje se ne bave planiranjem naznačilo je u intervjuima da one osećaju da ono nije posebno koristan alat. Ova zabrinutost je inicirana nedostatkom finansijske sigurnosti da se konačno sprovede plan i brzo promenljivim okruženjem na Kosovu koje može da izmeni potrebe zajednica, a time i planove organizacija. Organizacije u čijem su fokusu umetnost i kultura opisale su svoje frustracije u vezi sa dugoročnim planiranjem:

“Planirali smo mnoge stvari, kao što je program održivosti i strateško planiranje, ali je nemoguće ispoštovati sve to jer nemamo stabilno finansiranje”. Predstavnik iz kosovske NVO čiji je fokus na umetnosti i kulturi.

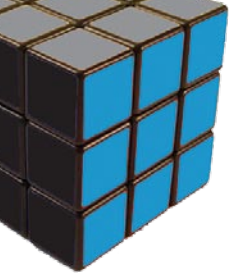
Neke organizacije koje su bile obuhvaćene polustrukturiranim delom intervjuja u okviru ove studije otvoreno su priznale da se namerno ne bave dugoročnim planiranjem, da smatraju da je taj proces nemoguć zbog neizvesnosti oko sredstava. Jedna organizacija čiji je fokus na izgradnji građanskog društva na pitanje o planiranju odgovorila je na sledeći način:

“Ne znam koliko je moguće imati na Kosovu dugoročne planove jer NVO rade od projekta do projekta”.

Predstavnik iz kosovske NVO čiji je fokus na građanskom društvu.

Kao odjek ove frustracije, jedna druga kosovska NVO koja radi sa srpskom omladinom je primetila:

“Sve što je urađeno ovde je na kratak rok... ne možemo da planiramo finansije, jer nismo nigde kada se radi o sredstvima; nigde ne možemo da nađemo sredstva. Mi planiramo, ali ne možemo to da uradimo bez donatora – veoma je teško raditi na taj način, pošto u organizaciji niko ne radi i niko ne prima platu”.

Ove napomene pokazuju da su organizacije na Kosovu veoma zavisne od donatora, a iako ovi navodi to ne naznačavaju, od međunarodnih donatora. Kao što je opisano u delu ove analize koja se bavi finansijskom održivošću, malo organizacija je razvilo održive načine finansiranja iz lokalnih izvora.

Sledeći odgovor na pitanje u toku intervjua o dugoročnom planiranju pokazuje čak ekstremniju frustraciju u vezi sa nedostatkom mogućnosti da se realizuju planovi:

“Naš sistem planiranja je dosta jednostavan; mi planiramo samo kada primetimo da moramo to da uradimo ...”

Predstavnik kosovske NVO čiji je fokus na građanskom društvu

Zaista, prema ispitanicima, neke organizacije zajedno obavljaju strateško i dugoročno planiranje i koriste svoje planove aktivnosti iz svojih predloga projekata kao jedino sredstvo dugoročnog planiranja. Ako je projekat jednogodišnji, tada on predstavlja jednogodišnji plan te organizacije. Ako projekat traje samo šest meseci, tada organizacija ima šestomesečni plan.

Rezime: Planiranje

Planiranje omogućava da organizacije utvrde načine za ostvarivanje svojih ciljeva, da se prilagode promenljivim potrebama zajednica i da iskoriste prednost novih mogućnosti bez gubljenja fokusa. Iako većina NVO na Kosovu taj proces smatra kao idealno koristan proces, postoji nekoliko izazova koji onemogućavaju organizacije da se bave kratkoročnim i dugoročnim procesom planiranja. Stalno u promenama, dinamičko socijalno, političko i ekonomsko okruženje na Kosovu čini da neki planovi postanu nerelevantni i beskorisni posle kratkog perioda vremena. Teškoće planiranja su pogoršane finansijskim okruženjem na Kosovu, koje je prvenstveno usmereno na finansiranje projekata a ne rada, što čini da dugoročno planiranje izgleda neostvarivo i da predstavlja gubitak vremena.

Uprkos izazovima planiranja, većinu NVO donatori i zahtevi predloga za grantove prisiljavaju da one u najmanju ruku obavljaju proces kratkoročnog planiranja; iako postoji veliki broj razlika u načinu i stilu, čini se da su dugoročno planiranje ili strateško planiranje postali uobičajeni među aktivnim NVO na Kosovu. Dok su s jedne strane planovi urađeni, mnoge organizacije koje su učestvovala u ovoj studiji izrazile su frustracije u vezi sa procesom planiranja.

VIII. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Čini se da je pošteno da se zaključi da se posle ponovnog rađanja, odmah posle sukoba 1999-2000. godine, kosovski sektor građanskog društva susreće sa velikim promenama, ili bolje rečeno, evolucijom. Priliv donatora i sredstava odmah posle rata doveo je do velikog porasta broja OGD i NVO, kao i dramatičnog porasta aktivnosti NVO. Kako je vreme proticalo, socijalni, politički i ekonomski kontekst u kojem su NVO funkcionisale se u velikoj meri menjao. Ove promene su imale veliki uticaj na OGD, čineći ih u jednom pogledu neverovatno promenljivim i prilagodljivim, a u drugom su podrivale njihove šanse da stvore čvrste organizacione identitete, da se bave dugoročnim procesima planiranja i da postanu finansijski održive. Pravno i institucionalno okruženje je postalo na neki način povoljnije za razvoj OGD, ali dalje reforme su još uvek potrebne da bi kosovsko građansko društvo dobilo okruženje koje je potrebno da bi bilo održivo i u stanju da ostvari svoj puni potencijal. Na neki način, ovo okruženje koje se stalno menja je postalo sredstvo eliminacije onih NVO koje nisu bile u stanju da se brzo menjaju ili da obezbede finansiranje u cilju obezbeđivanja svog opstanka. Broj registrovanih NVO – oko 3000, u snažnom je kontrastu sa brojem NVO za koje je ovaj izveštaj utvrdio da su aktivne u kosovskom građanskom društvu – oko 500. NVO koje su aktivne u kosovskom građanskom društvu su učinile krupne korake. Neke su imale zadivljujuća postignuća u smislu podizanja standarda i zalaganja za neprofitan rad, a pružile su neverovatne usluge kosovskom društvu. Ciljevi i težnje sektora generalno teže poboljšanju situacije kosovskog građanskog društva i utvrđivanju šta će društvo najverovatnije smatrati glavnim brigama i pitanjima današnjice. Ipak, dok se s jedne strane sektor građanskog društva menja i evoluira, pri čemu se čini da kapaciteti sektora rastu i da se svakodnevno povećavaju, sektor će morati da se suoči sa nekim značajnim izazovima u budućnosti.

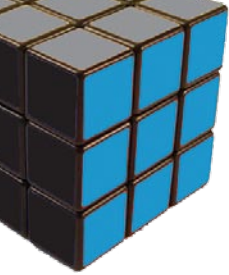
55

Potrebe kosovskog sektora građanskog društva:

Neki od izazova sa kojima prema nalazima ovog izveštaja sektor trenutno pokušava da se izbori, a kojima će u budućnosti morati da bude posvećena pažnja su:

- 1.) sektor će morati da utvrdi jasne definicije svojih ciljeva, uloga i pratećih aktivnosti koje su dobro skrojene tako da odgovaraju potrebama klijentele;
- 2.) sektor kao celina moraće da aktivno i dosledno obezbedi da ostane u kontaktu sa najboljim interesima njegovih korisnika.;
- 3.) sektor mora da bude u stanju da stvori čvrste odnose sa drugim akterima kao što su poslovne organizacije koje mogu suštinski da ojačaju kapacitete građanskog društva;
- 4.) sektor mora da počne da ima na raspolaganju adekvatan skup ljudskih i materijalnih resursa:

5.) sektor mora da traži oblike odgovornosti kao na primer kroz unutrašnje upravljačke i rukovodeće strukture prema najvišim standardima efikasnosti, etičkog ponašanja i javnog interesa; i

6.) sektor mora da počne da planira razvoj i finansijsku održivost u srednjoročnom periodu i posle njega.

Kao što je primećeno na više mesta u ovom izveštaju, ove izazove snažno oblikuje socijalno, političko, ekonomsko i institucionalno okruženje kroz koje su OGD morale da pronalaze svoj kurs u proteklih pet godina. Kao i svi drugi entiteti, NVO odgovaraju na inicijative kao i ograničenja koje postavlja okruženje. Najistaknutije među njima je porazna zavisnost od raznih spoljašnjih donatora sa potpuno različitim i nekoordinisanim ciljevima. Takođe, od važnosti je bio i uticaj vlasti koje su ili zanemarivale OGD (UNMIK) ili nisu imale iskustva da regulišu njihov rad (PIS), da ne pominjemo regulatorni mehanizam koji je imao suviše oskudne resurse da bi mogao da funkcioniše na zadovoljavajući način. Uz to, nadovezuje se i sveopšta preokupacija pitanjima kao što su konačan status i etnički sukob, što praktično isključuje sve drugo. Konačno, porazna ekonomska situacija i nedosledno finansiranje iz inostranstva čine da je čak i srednjoročna finansijska sigurnost redak luksuz, a doveli su i do toga da je voluntarizam koji je od vitalne važnosti za građanske inicijative ozbiljno opao.

K56

Ono što se pojavilo na Kosovu u poslednjih pola decenije je veliko građansko društvo koje je raznoliko, puno života, motivisano i dobro tretirano od strane vlade, ali ipak i neorganizovano, neujednačeno i sa nedostatkom discipline i profesionalizma. Sastav sektora i misije i aktivnosti organizacija su više rukovođeni najnovijim i šarolikim prioritetima međunarodnih donatora nego potrebama društva. Nedostatak ozbiljnog javnog nadzora prenosi se u slabu odgovornost i konfuzno unutrašnje upravljanje. Nedostatak resursa i potrebne obuke je takođe sprečavao kvalitetno identifikovanje-definisanje, strateško planiranje, organizaciono rukovođenje i izvođenje programa.

Očekivanje da će građansko društvo tako brzo da pokaže znake zrelosti bilo bi potpuno nerealno. Mnogi problemi koji su identifikovani u ovom izveštaju – preklapanje, neefikasnost i kaos – u stvari imaju mnogo smisla za sektor koji je doživeo procvat a koji je ostao bez podsticaja. Ali daleko više pažnje mogle bi da posvete međunarodna uprava i donatorska zajednica najistaknutijim nedostacima kosovskih OGD. Prosto rečeno, impresivna posleratna eksplozija energije NVO mogla je bolje da bude oblikovana i kanalisana u cilju promovisanja kosovskog razvoja.

Preporuke za razvoj kosovskog građanskog društva

Još uvek nije kasno da se uhvati u koštac sa izazovima koji su identifikovani u ovom izveštaju. U nastavku je dat spisak preporuka za međunarodne i lokalne organe, donatore, kao i za same OGD. On ni u kom smislu nije sveobuhvatan, ali se nadamo da može da predstavlja polaznu tačku za razgovore da bi OGD počele da se bave budućim izazovima:

Za UNMIK

Povećati sredstva Službi za vezu sa NVO: obezbediti joj više finansijskih, ljudskih i logističkih resursa tako da bude u stanju da obavlja svoje zadatke, od kojih je najvažniji nadzor nad aktivnostima i finansijama NVO u skladu sa zakonom.

Dati zadatak Službi za vezu sa NVO da uradi presek sektora: uz poslove na izradi preseka sektora i baze podataka registra NVO, Služba bi trebalo da održava bazu podataka aktivnih organizacija koja bi sadržala prirodu njihovih aktivnosti i identifikovala glavne potrebe u oblastima gde je broj organizacija koje postoje mali. Zaključci bi trebalo da budu javno objavljivani i dostavljani svim donatorima.

Za donatore

Poboljšanje koordinacije među donatorima: sazivanje donatorskih konferencija u cilju identifikacije glavnih propusta i preklapanja, da bi se pomoglo lokalnim NVO, kao i kada postoje projekti čiji se ciljevi prepliću među organizacijama. Uključivanje zaključaka koji proizađu iz ovih konsultacija kao i presek sektora koji uradi Služba za vezu sa NVO u procesu planiranja budućih prioriteta na planu pomoći.

Reformisati buduće zahteve i smernice: pošto na oblikovanje ponašanja NVO najveći uticaj dolazi od donatorskih težnji i smernica, one mogu da budu najbolje sredstvo za ohrabrivanje promena. Na primer, donatori mogu da zahtevaju održavanje redovnih sastanaka partnera, planiranje finansijske održivosti (za dugoročne donatore) i bolje definisane izjave o misiji i odgovarajućim strategijama. Donatori takođe mogu da zahtevaju da partneri koji su uključeni u sprovođenje projekata povećaju nezavisnost svojih upravnih odbora i/ili skupština članova.

Povećati učešće NVO u procesu planiranja: početi sa procenom mogućnosti rada sa NVO ne samo na osnovu rada od projekta do projekta, već i u dugoročnom procesu koji će pomoći da se obezbedi da NVO budu u stanju da rade na ostvarivanju svojih misija i ciljeva. Podrška NVO koje su angažovane na dugoročnom planiranju i projektima koji su deo tih dugoročnih planova.

Povećati finansiranje namenjeno za ljudske resurse i profesionalni razvoj: sprovesti temeljnu procenu potreba za obukom članova osoblja u sektoru građanskog društva i finansirati održive aktivnosti obuke koje za cilj imaju oblasti koje proizađu kao rezultat procene.

Planiranje finansijske održivosti: donatori kao i same NVO moraju odmah da se okupe da bi izvršili srednjoročno i dugoročno finansijsko planiranje, pošto će najverovatnije finansiranje iz inostranstva i dalje nastaviti da opada u bliskoj budućnosti, posebno ako UNMIK bitno smanji svoje prisustvo, a njegovu ulogu ne preuzme odmah misija Evropske unije.

Prilog A.

Prilog A.

Spisak učesnika u anketi

Spisak NVO i kancelarija za vezu

KOSOVA CIVIL SOCIETY FOUNDATION – KCSF (KOSOVSKA FONDACIJA GRAĐANSKOG DRUŠVA)

Adresa: "Agim Ramadani" St., nr.48/4, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Suzana Arni

Tel/fax: ++ 381 (0) 38 245 547

E-mail: office@kcsfoundation.org,

Cilj: Jačanje građanskog društva i podrška lokalnim inicijativama kroz nudišenje pomoći u vidu informisanja, usluga i obuke, praćenja i procene projekata koje rade NVO i druge relevantne institucije u svim sektorima građanskog društva na Kosovu.

KOSOVA FOUNDATION FOR OPEN SOCIETY – KFOS (KOSOVSKA FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO)

Adresa: "Ulpiana - imzot Nikë Prelaj,
Villa nr.13, Kosovo ", Prishtina/Priština

Izvršni direktor: Luan Shllaku

Tel/Faks: ++ 381 (0) 38 542 157; 542 158; 542 159; 542 160

E-mail: info@kfos.org

Cilj: Oblikovanje javne politike u cilju promovisanja demokratskog upravljanja, ljudskih i manjinskih prava i obrazovanja, pravne i socijalne reforme.

Kišobran/Mreža: Soros Foundations Network

KOSOVA ACTION FOR CIVIC INITIATIVES – KACI (KOSOVSKA AKCIJA ZA GRAĐANSKE INICIJATIVE)

Adresa: "Fehmi Agani" St., nr.1/1 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Fisnik Halimi

Tel/Faks: ++ 381 (0) 38 243 455

E-mail: kaci@kohamail.net

Cilj: Pomoć razvoju građanskog društva u oblasti obrazovanja, zdravstvene zaštite, ekonomskog razvoja, programa za mlade, medija, međuetničkih odnosa, politike, ljudskih prava, kulture, umetnosti i sporta.

Kišobran/Mreža: Forum 2015

KCSF
59 F

NVO FORUM ĐAKOVICA

Adresa: " UČK " St., p.n., Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Mirlinda Sada

Tel: ++381 (0) 390 30 053

E- mail: ngogjakove@yahoo.com

Cilj: Razvoj građanskog društva, međusektorska saradnja između NVO i bolja koordinacija aktivnosti između organizacija članica.

Kišobran/Mreža: Mreža za demokratski razvoj

NVO FORUM PEĆ I REGION

Adresa: "Haxhi Zeka" Square, St. 17 Nëntori, nr.3/22 – Peja/Peć

Osoba za kontakt: Vullnet Begolli

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 220 936

E-mail: forumipeje@hotmail.com

Cilj: Razvoj građanskog društva, međusektorska saradnja između NVO i bolja koordinacija aktivnosti između organizacija članica.

Kišobran/Mreža: NVO forumi u Dečanima, Đakovici i Prizrenu

NVO FORUM SRBICA

Adresa: "Ilaz Kodra" St.

Osoba za kontakt: Shaqir Mecinaj

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 196 256

E- mail: shaqir_mecinaj@hotmail.com

Cilj : Razvoj građanskog društva i bolja koordinacija aktivnosti između organizacija članica.

Mreža : NVO forum u Đakovici

COMMUNITY DEVELOPMENT FUND - CDF (FOND ZA RAZVOJ ZAJEDNICE)

Adresa: "Pejton" neighborhood, "Perandori Justinian" St., nr. 4 - Prishtina/
Priština

Osoba za kontakt: Mirlinda Bunjaku

Tel /Faks: ++381 (0) 38 249 677 / 249 678 / 249 679

E-mail: info@kcdf.org

Internet stranica: www.kcdf.org

Cilj: Izgradnja institucionalnih kapaciteta na nivou zajednice i opština.

Kišobran/Mreža: ECA Net (Europe and Central Asia Network)

YOUTH ASSOCIATION FOR HUMAN RIGHTS (OMLADINSKO UDRUŽENJE ZA LJUDSKA PRAVA)

Adresa: Magura, Lipjan/Lipljan

Osoba za kontakt: Bekim Krasniqi

Tel : ++381 (0) 38 581 012, Mob: ++381 (0) 63 82 84 599

E-mail: bekimi75@hotmail.com; bekimi75@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti o zaštiti ljudskih prava

ALARM

Adresa: "Marin Barleti" St., p.n. Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Valon Staci

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 237 247

E-mail: L_alarm@yahoo.com

Cilj: Povećanje senzibilnosti javnog mnjenja i podizanje građanske svesti o zaštiti ljudskih prava i sloboda.

HUMAN RIGHTS FUND (FOND ZA LJUDSKA PRAVA)

(Kancelarija u Prištini)

Adresa: Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Nataša Kandić

Tel/Faks: ++ 381 (0) 38 243 490; 243 488

E-mail: office@hlc-kosovo.org

Cilj: Promovisanje ljudskih prava kroz besplatnu pomoć za građane Kosova u zaštiti ljudskih prava i sloboda.

DEMOCRATIC INITIATIVE FORUM – FID (FORUM ZA DEMOKRATSKU INICIJATIVU)

Adresa: Bankkos building, 3rd floor, office nr.32 – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Arbnor Pula

Tel/Faks: ++377 (0) 44 158 624 dhe 044/133 722

E-mail: arbnorp@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti za tolerantno i demokratsko društvo.

INITIATIVE FOR PROGRESS – INPO (INICIJATIVA ZA NAPREDAK)

Adresa: "Rexhep Bislimi" St. – Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Adhurim Tahiri

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 143 021

E-mail: inpo-ks@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje i podizanje građanske svesti za borbu protiv loših pojava u društvu kao što su korupcija, nedostatak transparentnosti javnih zvaničnika, itd.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND INTERETHNIC RELATIONS – IDERK (INSTITUT ZA DEMOKRATIJU I MEĐUETNIČKE ODNOSI)

Adresa: "Qyteza Pejton" neighborhood - Prishtina/Priština

Personi për kontakte: Fadil Maloku

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 143 993

E-mail: fadilmaloku@yahoo.com

Internet stranica: www.fadilmaloku.zar.org

Cilj: Studije o javnom mnjenju, podizanje građanske svesti o demokratskim procesima.

61
KCSF

BALKANS INSTITUTE FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT (BALKANSKI INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ)

Adresa: "Pjetër Bogdani" St., nr.30/9 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Avdyl M.Lipoveci

Tel: ++381 (0) 38 211 439

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 313 500

Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO

INSTITUTE FOR FINANCE AND MANAGEMENT (INSTITUT ZA FINANSIJE I MENADŽMENT)

Adresa: "Velania" neighborhood, nr.2/9 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Fadil Govori

Tel: ++381 (0) 38 517 951 – 517 949

E- mail: ifm_institute@yahoo.com

Cilj: Promovisanje aktivnosti ekonomskog razvoja

MITROVICA INITIATIVE FOR NGOs – MINGOS (MITROVIČKA INICIJATIVA ZA NVO)

Adresa: Mitrovica

Osoba za kontakt: Elza Shukriu

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 355 478

Internet stranica : www.idrc.org

Cilj: Podška inicijativama građanskih grupa u Mitrovici da se registruju kao NVO. Izgradnja kapaciteta NVO kroz nuđenje tehničke pomoći u organizacionom menadžmentu.

Kišobran/Mreža: Bord NVO i omladinska mreža

KOSOVA CIVIC LEAGUE (KOSOVSKA GRAĐANSKA LIGA)

Adresa: "Ramiz Sadiku" St., nr.10 – Peja/Peć

Osoba za kontakt: Reshat Nurboja

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 142 775

E- mail: lidhjaqytetare@hotmail.com

Cilj : Razvoj građanskog društva

COUNCIL FOR THE DEFENSE OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS – CDHRF (SAVET ZA ODBRANU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA)

Adresa: "Z. Drini" St., p.n. - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Behxhet Shala

Tel: ++ 381 (0) 38 249 006 ; 244 029

E-mail: office@cdhrf.org

Cilj: Povećanje senzibilnosti javnog mnjenja i podizanje građanske svesti o zaštiti ljudskih prava i sloboda.

Kišobran/Mreža: Ogranci u svim gradovima Kosova.

**COUNCIL FOR THE DEFENSE OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS
(Kačanik/Kaçanik)
(SAVET ZA ODBRANU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA)**

Adresa: House of Culture – Kačanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Shemsedin Abazi

Tel: ++ 377 (0) 44 224 685

E-mail: shem_abazi@hotmail.com

Cilj: Povećanje senzibilnosti javnog mnjenja i podizanje građanske svesti o zaštiti ljudskih prava i sloboda.

Kišobran/Mreža: NVO forum Kačanik

**KOSOVAR HELSINKI MONITOR
(KOSOVSKI HELSINKI MONITOR)**

Adresa: St.“Agim Ramadani”, nr. 30/II/1 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Gazmend Pula

Tel/Faks: ++ 381 (0) 38 245 829

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 127 539

E-mail: hels_kos@yahoo.com

Cilj: Praćenje situacije u vezi sa ljudskim pravima na Kosovu

Kišobran/Mreža: International Helsinki Federation

**WE ARE WITH YOU
(MI SMO SA VAMA)**

Adresa: “Nënë Tereza” St., nr. 364/2 – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Albert Lila

Tel/Faks: ++ 381 (0) 390 29 727, ++377 (0) 44 154 966

E-mail: wawy_gj@yahoo.com;

Internet stranica: www.wawy.info

Cilj: Jačanje demokratskog procesa i razvoja sektora NVO.

Kišobran/Mreža: NVO forum u Đakovici i članice Balkanske mreže za razvoj građanskog društva (BCSDN).

**COMMUNITY BUILDING IN MITROVICA
(IZGRADNJA ZAJEDNICE U MITROVICI)**

Adresa: “Mbretëresha Teutë” St., Mitrovica

Osoba za kontakt: Valdete Idrizi

Tel : ++381 (0) 28 30 335

E- mail: cbmitrovica@yahoo.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava i izgradnja mira

63 F

CIVIL RIGHTS PROGRAM (PROGRAM LJUDSKIH PRAVA)

Adresa: "Qyteza Pejton" neighborhood, "Metohija" St., nr.10 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Zudije Shehu

Tel/Faks: ++381 (0) 38 243 610/611

Internet stranica: www.crpkosovo.org

Cilj: Promocija i zaštita građanskih prava

Kišobran/Mreža: Regionalna mreža za koordinaciju sa NVO

KOSOVA CENTRE FOR INTERNATIONAL COOPERATION (KOSOVSKI CENTAR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU)

Adresa: St."Evlia Qelebi", nr. 48 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Enver Keqiku

Tel/Faks: ++ 381 (0) 280 25 859

E-mail: kcic_gjilan@hotmail.com

Cilj: Izgradnja mira na Kosovu kroz zajedničke multietničke aktivnosti sa mladim ljudima.

KOSOVA LAW CENTRE – KLC (KOSOVSKI CENTAR ZA PRAVO)

Adresa: "Ulpiana" neighborhood, "Zija Shemsiu" St., nr.23, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Haki Demolli

Tel: ++381 (0) 38 549 978; 977

E- mail: klc@ipko.org

Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje o ljudskim pravima, pravima manjina i vladavini prava.

CENTRE FOR PUBLIC RESEARCH AND INFORMATION (CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE I INFORMISANJE JAVNOSTI)

Adresa: "Nëna Tereze" St., p.n. - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Artan Nimani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 138 095

E- mail: artan_nimani@hotmail.com

Cilj: Ispitivanje javnog mnjenja u različitim sferama

CENTRE FOR PUBLIC OPINION RESEARCH (CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNENJA)

Adresa: Henc, Fushë Kosovë

Osoba za kontakt: Bajram Shala

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 141 566

E- mail: bajramshala@hotmail.com

Cilj: Ispitivanje javnog mnjenja

NGO RESOURCES CENTRE IN PRIZREN (CENTAR ZA NVO RESURSE U PRIZRENU)

Adresa: "Ismet Jashari – Kumanova" St., p.n. - Prizren

Osoba za kontakt: Esmā Smailji

Tel/Faks: ++ 381 (0) 29 631 357

E- mail: ngoprizren@yahoo.com, centrepz@netdd.org

Internet stranica: www.netdd.org

Cilj: Promovisanje demokratskih vrednosti i građanskog društva

Kišobran/Mreža: Mreža za demokratski razvoj, MKŽG, mreža za praćenje NVO u Prizrenu; Kišobran za Peć i Mitrovicu.

NGO RESOURCES CENTRE IN PEJA (CENTAR ZA NVO RESURSE U PEĆI)

Adresa: "Sheshi i Republikës", building "17 Nëntori", 1st floor, p.n. – Peja/Peć

Osoba za kontakt: Anduen Krasniqi

Tel/Faks: ++ 381 (0) 39 31 016

E- mail: ncr_peja@yahoo.com

Internet stranica: www.netdd.org

Cilj: Promovisanje demokratskih vrednosti i građanskog društva

Kišobran/Mreža : Mreža za demokratski razvoj

KOSOVA DEVELOPMENT CENTRE (KOSOVSKI RAZVOJNI CENTAR)

Adresa: "Dëshmorët e Lisrisë" St., nr. 135 – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Ismet Isufi

Tel: ++381 (0) 390 26 374

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 128 708

E- mail: kdckosova@hotmail.com

Cilj: Pobljšanje socijalne ekonomije u seoskim zajednicama i razvoj građanskog društva u opštini Đakovica.

Kišobran/Mreža: Član NVO foruma u Đakovici

CENTRE FOR DEMOCRATISATION OF SOCIETY (CENTAR ZA DEMOKRATIZACIJU DRUŠTVA)

Adresa: "Sejdi Sejdiu" St., Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Ilir Ukiqi

Mobilni telefon: ++381 (0) 63 894 860

E-mail: qdsh_ks@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava, manjinska pdrava, mediji i ravnopravnost polova.

65 F

DEMOCRATIC CIRCLE (DEMOKRATSKI KRUG)

Adresa: "13 Qeshori" St., nr.58 – Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Afrim Demiri

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 172 485

E- mail: af_demiri@hotmail.com

Cilj: Kreiranje javnog mnjenja

Kišobran/Mreža: "Fernet" i KACI

MULTIETHNIC PROFESSIONAL ORGANISATION "LANSDOWNE" (MULTIETNIČKA PROFESIONALNA ORGANIZACIJA "LANSDOWNE")

Adresa: Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Shaban Terziu

Tel: ++ 381 (0) 280 27108

E- mail: omp-lansdowne@yahoo.com

Cilj: Mir, međuetnički dijalog i međureligijska tolerancija

Kišobran/Mreža: Član Organizacije za mir i religiju, Svetska omladinska organizacija.

PROFESSIONAL CENTRE FOR HUMAN RIGHTS AND LEGAL INITIATIVE (PROFESIONALNI CENTAR ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVNU INICIJATIVU)

Adresa: "Dardania" neighborhood, entrance VII, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Ali Bajgora

E-mail: Qendra1999@hotmail.com

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 113 793

Cilj: Obrazovanje o pravima dece

Umbrella\Mreža: Regionalna mreža grupa za prava dece

ASSOCIATION OF INDEPENDENT INTELLECTUALS (UDRUŽENJE NEZAVISNIH INTELEKTUALACA)

Adresa: House of Culture "Jusuf Gërvalla", Deçan/Dečani

Osoba za kontakt: Adem Lushaj

Tel: ++381 (0) 390 61 160 - ++377 (0) 44 182 689

E- mail: a_ship2002@yahoo.co.uk, ademlushaj@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava i sloboda, demokratskog razvoja i međuljudske tolerancije.

ASSOCIATION FOR PEACE AND RECONCILIATION (UDRUŽENJE ZA MIR I POMIRENJE)

Adresa: "M.Lakuci" St., nr. 42 – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Zana Haxhiavdyli

Tel: ++ 381 (0) 390 20 458 - ++377 (0) 44 188 918

E- mail: prokosova@yahoo.com

Cilj: Promovisanje i izgradnja mira i pomirenja između etničkih grupa

Kišobran/Mreža: Forum NVO Đakovica

EYE OF VISION (VIZIJA)

Adresa: Artisan Centre – Peja/Peć
Osoba za kontakt: Veton Mujaj
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 111 408
E- mail: vizioni@gmail.com
Internet stranica: www.syriivizionit.net
Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO
Kišobran/Mreža: Jedan svet, RRPE i Forum NVO u Peći i IUP

FOUNDATION – REMEMBRANCE (FONDACIJA – SEĆANJE)

Adresa: “Sheshi i Jasharve”, p.n. - Mitrovica
Osoba za kontakt: Sheremet Ademi
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 235 410
E- mail: fondacioni_kujtimi@yahoo.com
Cilj: Socijalna i psihološka rehabilitacija ljudi koji pate od ratnih trauma

HUMANITY (HUMANOST)

Adresa: “Xhelal Hajda -Toni” St., nr. 270 – Rahavec/Orahovac
Osoba za kontakt : Ramadan Rama
Tel : ++381 (0) 29 76 457
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 209 091
E- mail: ojq_humaniteti@hotmail.com
Cilj: Humanitarne aktivnosti

CENTRE FOR MIGRATION STUDIES AND REFUGEE ASSISTANCE (CENTAR ZA PROUČAVANJE MIGRACIJA I POMOĆ IZBEGLICAMA)

Adresa: “Taslixhe” neighborhood, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Rifat Blaku
Tel: ++ 381 (0) 38 549 505
Faks: ++381 (0) 38 516 555
E-mail: crmhr@hotmail.com
Cilj: Preventivne akcije, podrška izbeglicama u egzilu i programi reintegracije.

HUMANITARIAN ASSOCIATION “ BEREGATI” (HUMANITARNO UDRUŽENJE “ BEREGATI”)

Adresa: “28 Nëntori” St., nr. 28 – Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Agim Hyseni
Tel : ++381 (0) 280 22 925 - ++377 (0) 44 164 012
E- mail: keyeimam@hotmail.com
Cilj : Humanitarna pomoć za siročiće

67

DIRECT HUMANITARIAN ASSISTANCE (DIREKTNA HUMANITARNA POMOĆ)

Adresa: Krushë e Madhe – Rahavec/Orahovac

Osoba za kontakt: Selami Xh.Hoti

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 203 945

E- mail: seki98@hotmail.com

Cilj: Humanitarna pomoć i aktivnosti

ASSISTANCE (POMOĆ)

Adresa: Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Avdyl Mulaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 238 098

E-mail: ndihmesa@hotmail.com

Cilj: Pružanje pomoći siromašnima na različite načine

ASSOCIATION FOR MISSING PERSONS AND THEIR CHILDREN “ KRESHNIKU” (UDRUŽENJE ZA NESTALA LICA I NJIHOVU DECU “KRESHNIKU”)

Adresa: Krushë e Madhe – Rahavec/Orahovac

Osoba za kontakt: Vera Hoti

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 356 833

E- mail: shoqatakreshniku@hotmail.com

Cilj: Zastupanje i lobiranje za pronalaženje nestalih lica i za zaštitu ljudskih prava

KOSOVA HUMANITARIAN ASSOCIATION “NËNA TEREZE” (KOSOVSKO HUMANITARNO UDRUŽENJE “MAJKA TEREZA”)

Adresa: “Ramiz Sadiku” Street, p.n. - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Zef Shala

Tel: ++ 381 (0) 38 249 864

Faks: ++ 381 (0) 38 249 869

E-mail: ntereze@yahoo.com

Cilj: Pružanje humanitarne, medicinske i obrazovne pomoći ljudima različitog etničkog porekla u cilju stvaranja osnove za njihovu integraciju u društvo.

Umbrella: Širom Kosova

CULTURAL HUMANITARIAN ASSOCIATION “SHPRESA E KOSOVËS” (KULTURNO HUMANITARNO UDRUŽENJE “KOSOVSKA NADA”)

Adresa: “Zenel Salihu” Street, Nr.33a - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Remzi Haziri

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 151 789

E- mail: shkb_remi@hotmail.com

Cilj: Ublažavanje teške socijalne situacije

Kišobran/Mreža: Podujevo

K68F

KOSOVA RED CROSS – KAÇANIK (KOSOVSKI CRVENI KRST – KAÇANIK)

Adresa: "Emin Duraku" St.

Osoba za kontakt: Zekirja Laku

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 224 779

E- mail: z_laku@hotmail.com

Cilj: Zdravstvena zaštita, izbegavanje epidemija i humanitarna pomoć

Kišobran/Mreža: NVO forum Kačanik

APOTEOZA

Adresa: "Dëshmorët e Kombit" Street, opposite the US camp – Gjilan/
Gnjilane

Osoba za kontakt: Xhevahire Ramadani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 177 326

E-mail: apoteoza@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti žena oko aktivnije uloge u društvu

Kišobran/Mreža: U 12 sela opštine Gnjilane

INDEPENDENT ASSOCIATION OF WOMEN – ROZAF (NEZAVISNO UDRUŽENJE ŽENA – ROZAF)

Adresa: Astrit Bytyqi Street, nr. 95 – Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Qibrie Demiri

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 172 938

E- mail: poezia85@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti među ženama, njihova emancipacija i aktivno učešće u društvenom razvoju.

AUREOLA

Adresa: "Avalla" complex, B I, nr. 4 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Sanije Graičevci

Tel: ++ 381 (0) 38 247 157

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 502 578

E-mail: aureola_p95@hotmail.com, sgrajqevci@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje žena u vezi njihovih prava, zdravstveno obrazovanje i podizanje svesti oko aktivnog učestvovanja u društvu.

Kišobran/Mreža: MKŽG, Mreža AVOKO; KWI

LIVESTOCK AND AGRICULTURE (STOČNI FOND I POLJOPRIVREDA)

Adresa: "Shkupi" Street, nr.19, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: zahidegashi@hotmail.com

Mobilni telefon: : ++377 (0) 44 160 699

E-mail: zahidegashi@hotmail.com

Cilj: Povećanje poljoprivredne proizvodnje i njen razvoj.

K69F

BESA

Adresa: Women and children centre – Deçan/Dečani

Osoba za kontakt: Raze Sinanaj

Tel: ++381 (0) 39 61 018

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 180 506

E- mail: ojqbesa@yahoo.com, ojq_besa2000@yahoo.com

Cilj: Povećanje mogućnosti za učešće žena u društvu

OPEN DOOR (OTVORENA VRATA)

Adresa: "Dardania", Bl.1/5, Kati I, Nr. 1

Osoba za kontakt: Belgjyzare Muharemi

Tel/Faks: ++381 (0) 38 523 074

E- mail: betimuhaStemi@hotmail.com, c_opendoor@hotmail.com

Cilj: Poboljšanje pozicije žena u društvu, ovlašćivanje žena kroz psihosocijalnu pomoć i obrazovanje o pravima žena

Kišobran/Mreža: MKŽG

WOMEN GROUP "DRITA" (ŽENSKA GRUPA "DRITA")

Adresa: "Kodra e Trimave", p.n. - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Fexhrie Mariqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 350 823

Cilj: Ovlašćivanje žena u kosovskom društvu

Kišobran/Mreža: Velika Kruša, MKŽG, KWI

ELENA PESHKOPIA

Adresa: "Abdullah Presheva" Street, nr. 37 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Xhylije Ramizi

Tel: ++381 (0) 280 21 618 – ++ 377 (0) 44 211 652

Cilj : Ravnopravnost polova i eliminacija nepismenosti

Mreža: Mreža NVO u Gnjilanu - KWI

WOMEN IN ACTION (ŽENE U AKCIJI)

Adresa: "Hakif Zejnullahu" Street, nr.101 – Podujevë/Podujevo

Osoba za kontakt: Igballe Hakiqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 171 166

E- mail: igballehakiqi@yahoo.com

Cilj: Stvaranje uslova i mesta za akciju žena u građanskom društvu

Mreža: KWI, MKŽG

70

WOMEN IN DEVELOPMENT (ŽENE U RAZVOJU)

Adresa: Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Beqe Sokoli

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 205 697

E- mail: bequesokoli@hotmail.com

Cilj : Promocija polne ravnopravnosti, obrazovanje i prava žena

Mreža: MKŽG

FOR YOU (ZA VAS)

Adresa: "Ilir Soba" Street, nr. 59 – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Albana Hana

Tel: ++ 381 (0) 390 26 762

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 188 818

E-mail: albanushe@hotmail.com

Cilj: Stvaranje uslova za ravnopravnost polova

Kišobran/Mreža: NVO forum Đakovica

KOSOVA DEMOCRATIC FORUM (KOSOVSKI DEMOKRATSKI FORUM)

Adresa: "Ramiz Sadiku" Street

Osoba za kontakt: Myzafere Ibishaga

Tel : ++381 (0) 39 33 894

E- mail: myzafere@yahoo.com

Internet stranica : www.forumiigruas.org

Cilj: Poboljšanje mesta žena u društvu

Mreža: KWI

FORUM BROD

Adresa: Brod – Shtërpce/Štrpce

Osoba za kontakt: Xhevahire Dervishi

Tel : ++377 (0) 44 209 917

E- mail: xhevahirerexhepi@hotmail.com

Cilj: Emancipacija i ovlašćivanje žena

Mreža: "AJO", Uroševac, Regionalni savet žena u Gnjilanu

BUTTERFLY (LEPTIR)

Adresa: Azem Bejta Street, Skënderaj/Srbica

Osoba za kontakt: Shyrete Peci

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 157 287

E- mail: ojq_flutura@hotmail.com

Cilj : Podizanje svesti žena za aktivno učestvovanje u društvenom razvoju

Mreža : MKŽG

KCSF

WOMEN – THE FUTURE OF SOCIETY (ŽENE – BUDUĆNOST DRUŠTVA)

Adresa: Rahovicë – Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Hyrmete Krasniqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 324 474

Cilj: Obrazovanje žena sa ciljem emancipacije i poboljšanja njihovog položaja u društvu

GROUP OF VETERANS OF EDUCATION (GRUPA VETERANA U OBRAZOVANJU)

Adresa: "Lidhja e Prizrenit", nr. 16. (Qafa complex), Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Naxhije Buçinca

Tel: ++ 381 (0) 38 242 566

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 233 633

Cilj: Obrazovanje žena, podizanje svesti o ravnopravnosti polova, zdravstveno obrazovanje sa ciljem ojačavanja uloge žena u društvu.

Kišobran/Mreža: MKŽG, Mreža NVO u Mitrovici

FAMILY WOMEN (PORODIČNE ŽENE)

Adresa: "Haxhi Ymeri", 10/17 - Prizren

Osoba za kontakt: Nadire Thaçi -Kryeziu

Tel/Faks: ++381 (0) 29 622783

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 217 223

E- mail: gruaja_familjare@hotmail.com

Cilj: Emancipacija i ovlašćivanje žena u društvenom životu

Kišobran/Mreža: Član MKŽG

WOMAN 2000 (ŽENA 2000)

Adresa: "Fidanishtja", tower A/16 – Peja/Peć

Osoba za kontakt: Fatmire Kullashi - Begolli

Tel: ++381 (0) 39 32 869

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 220 935

E- mail: ngowoman2000@hotmail.com

Cilj: Lečenje stresa kroz terapiju umetnošću, obrazovanje o ljudskim pravima i ravnopravnosti polova

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Peći i Ženska mreža

INITIATIVE OF KOSOVAR WOMAN (INICIJATIVA KOSOVSKIH ŽENA)

Adresa: "Hysni Dobruna", 7th floor, entrance I – Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Eranda Kumnova

Tel: ++ 381 (0) 390 26 146

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 122 590; 044 120 064

E- mail: ifk_kosova@hotmail.com, kosova_ifk@yahoo.com

Cilj: Pružanje ideja i projekata za mala preduzeća i emancipaciju žena kroz obrazovanje.

Kišobran/Mreža: NVO forum u Đakovici i mreža "Avoko"

KOSOVA WOMEN INITIATIVE – KWI (KOSOVSKA ŽENSKA INICIJATIVA – KWI)

Adresa: "Anton Çetta", nr.3 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Visare Gorani Gashi

Tel: ++381 (0) 38 246 549 – 039 34 156

E- mail: director@kwi-ngo.org

Internet stranica: www.kwi-ngo.org

Cilj: Poboljšanje položaja žena u porodici i društvu. Ravnopravnost polova i ekonomski razvoj.

LEGEND (LEGENDA)

Adresa: Tirana Street, p.n. – Viti/Vitina

Osoba za kontakt: Melihate Osmani

Tel: ++ 381 (0) 280 82 024

E-mail: meliosmani@yahoo.com

Cilj: Ojačavanje položaja žena u razvoju demokratskog društva.

Kišobran/Mreža: MKŽG, Regionalni savet Gnjilana

HYDRANGEA

Adresa: Keramika Street, nr. 9b - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Selvete Gashi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 110 970

E-mail: ojqlulebora@yahoo.com

Cilj: Promovisanje prava žena i unapređivanje položaja žena u društvu.

OPPORTUNITY (MOGUĆNOST)

Adresa: Adem Jashari Street, Mitrovica

Osoba za kontakt: Hasime Tahiri

Tel/Faks: ++381 (0) 280 39 576

E- mail: mundesia_ngo@yahoo.com

Internet stranica: www.mundesia.org

Cilj: Unapređivanje položaja žena u ekonomiji

Kišobran/Mreža: Član mreža RRGA i AKB

K3F

WE FOR YOU (MI ZA VAS)

Adresa: Gjakova/Đakovica

Perosni kontaktues: Elida Shasivari

Mobilni telefon: ++381 (0) 390 188 353

Cilj: Zaštita ljudskih prava i ekonomski razvoj

Kišobran/Mreža: Mreža "Qeliza"

PROMOCOM

Adresa: Xhelal Hajda – Toni Street, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Blerta Nezaj

Tel: ++ 381 (0) 29 76 574

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 145 554

E-mail: ngo_promocom@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti među ženama za bolji položaj u društvu

Kišobran/Mreža: MKŽG i Kosovska omladinska mreža

CENTRE FOR ADVISING AND SUPPORTING WOMEN "HAND TO HAND" (CENTAR ZA SAVETOVANJE I PODRŠKU ŽENAMA "RUKA RUCI")

Adresa: "E Farkatarëve" Street, nr. 28 - Prizren

Osoba za kontakt: Vjosa Curri

Tel: ++ 381 (0) 29 30 515

E-mail: dora_dores@yahoo.com

Cilj: Poboljšanje društvenog položaja žena

Kišobran/Mreža: MKŽG

WOMEN CENTRE "PREHJA" (ŽENSKI CENTAR "PREHJA")

Adresa: Skënderaj/Srbica

Osoba za kontakt: Ajnishahe Shala - Halimi

Tel: ++381 (0) 28 82 357

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 195 301

E-mail: qgprehja@hotmail.com

Cilj: Socijalna, ekonomska i zdravstvena zaštita žena i dece

Kišobran/Mreža: MKŽG, Kosovska ženska inicijativa, Forum NVO

CENTRE FOR PROTECTION OF WOMEN AND CHILDREN (CENTAR ZA ZAŠTITU ŽENA I DECE)

Adresa: Dubrovniku Street, nr. 20 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Sevdije Ahmeti

Tel/fax: ++ 381 (0) 38 245 787

E-mail: cpwcprihtina@yahoo.com

Website: www.cpwcp.qmgf.org

74

Cilj: Podizanje svesti među ženama o njihovim pravima i pravima dece. Zdravstveno obrazovanje, obrazovanje žena o pravima dece, ljudskim pravima i stvaranju mogućnosti za zapošljavanje žena.

Kišobran/Mreža: Širom teritorije Kosova, Globalna mreža protiv torture - MKŽG

CENTRE FOR PROTECTION OF WOMEN AND CHILDREN (CENTAR ZA ZAŠTITU ŽENA I DECE)

Adresa: House of Culture – Kačanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Arjeta Jusufi

Tel/fax: ++ 377 (0) 44 228 231

E-mail: arjetajusufi@hotmail.com

Cilj: Zdravstveno obrazovanje, obrazovanje o pravima žena, povećanje mogućnosti za zapošljavanje žena.

Kišobran/ Mreža: NVO Forum u Kačaniku

FAMILY ADVICE CENTRE "ONE TO ONE- KOSOVA" (CENTAR ZA PORODIČNO SAVETOVANJE "JEDAN PREMA JEDAN – KOSOVO")

Adresa: "Sahat Kulla" neighborhood, nr. 66 - Prizren

Osoba za kontakt: Merita Halitaj

Tel/Faks: ++381 (0) 29 33 642

E-mail: qkgff_kosova@hotmail.com

Cilj: Psiho-socijalno dobrobit ljudi na Kosovu

Mreža: Peć

INDEPENDENT WOMEN CENTRE "HAREJA" (NEZAVISNI CENTAR ZA ŽENE "HAREJA")

Adresa: Bujar Thaqi St. – Rahovec/Orahovac

Osoba za kontakt: Sadete Dula

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 204 324

E-mail: shpg_hareja@hotmail.com

Cilj: Unapređivanje položaja žena u društvu

Kišobran/Mreža: Omladinska mreža; MKŽG

REHABILITATION CENTRE FOR MOTHERS AND CHILDREN (REHABILITACIONI CENTAR ZA MAJKE I DECU)

Adresa: UÇK St, nr. 34 - Prishtina/Priština

Personi kontakt: Merita Bajçinca

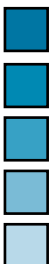
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 208 058

E-mail: merita_qrmf@hotmail.com

Cilj: Rehabilitacija majki i dece i zdravstveno obrazovanje

Kišobran/Mreža: KWI, KGK

KOSF
75

KOSOVA WOMEN GROUP NETWORK – RRGK (MREŽA KOSOVSKIH ŽENSKIH GRUPA – MKŽG)

Adresa: Agim Ramadani St, 50/8 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Igballe Rogova

Tel: ++ 381 (0) 38 245 850

E-mail: rrgk_kwn@yahoo.com

Internet stranica: www.womensnetwork.org

Cilj: Podrška, zaštita i promovisanje prava žena i devojaka širom Kosova, bez obzira na njihovo političko, religiozno, etničko poreklo ili starost, nivo obrazovanja, seksualnu orijentaciju i sposobnosti.

Kišobran/Mreža: Ženska mreža istok-zapad, Regionalna mreža

KOSOVA BUSINESS WOMENS NETWORK – RRGAK (KOSOVSKA MREŽA POSLOVNIH ŽENA – KMPŽ)

Adresa: "Eqrem Çabej" St., lok. 168, region nr.17, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Albina Dobruna

Tel: ++ 381 (0) 38 541 831

E-mail: rrgak@yahoo.com

Internet stranica: www.rrgak.com

Cilj: Podrška, zaštita i promovisanje interesa poslovnih žena.

Kišobran/Mreža: Ženska mreža istok-zapad

76

KOSOVA WOMEN ASSOCIATION FOR ETHNOLOGICAL AND FOLKLORICAL STUDIES "SHTJEFËN GJEÇOVI" (KOSOVSKO UDRUŽENJE ŽENA ZA PROUČAVANJE ETNOLOGIJE I FOLKLORA "ŠTEFAN ĐEČOVI")

Adresa: "Komuna e Parisit" St, Nr. 14 - Prizren

Osoba za kontakt: Shpresa Siqeca

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 350 023

E-mail: shpresasiqeca808@yahoo.com

Cilj: Istraživanje i očuvanje etnološkog materijala na Kosovu

KOSOVA GENDER STUDIES CENTRE (KOSOVSKI CENTAR ZA PROUČAVANJE POLOVA)

Adresa: "Nëna Tereze" St., 13/60, entrance II, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt : Luljeta Vuniqi

Tel: ++381 (0) 38 540 719

E-mail: qksqj_kgsc@yahoo.com

Cilj: Polna zastupljenost u svim oblastima kroz povećanje učešća žena u odlučivanju kao preduslov za polnu ravnopravnost u kosovskom društvu.

Kišobran/Mreža: MKŽG, OSI New York Network Program, Info Docu Network

GENDER STUDIES AND TRAINING CENTRE (PROUČAVANJE POLOVA I CENTAR ZA OBUKU)

Adresa: "Ulpiana" neighborhood, U1, entrance. II, nr. 10, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Arjeta Rexhaj

Tel: ++381 (0) 38 555 632

E-mail: qtsgj@hotmail.com; qtsgj@yahoo.com

Internet stranica: www.gtrcenter.org

Cilj: Promovisanje polne ravnopravnosti i njena primena u svim oblastima života.

Kišobran/Mreža: Mreža za sprečavanje i borbu protiv polnog nasilja, NEW, Žene protiv nasilja u Evropi, Karat – Koalicija za regionalnu akciju, Vital Voices Washington DC2001, Hopefellowship Washington DC2001, MKŽG, AVOKO, Small Arms Light Weapon, Kosovski ženski lobi, Ženska mreža "Qeliza" - Đakovica.

PROFESSIONAL TRAINING CENTRE FOR WOMEN "JETA IME " (PROFESIONALNI TRENING CENTAR ZA ŽENE "MOJ ŽIVOT")

Adresa: "Përmet Vula" St., nr.25, Gjakova

Osoba za kontakt: Shqipe Bejtullahu

Tel: ++381 (0) 390 21 705

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 188 336

E-mail: mylife_center@yahoo.com

Cilj: Emancipacija i ojačavanje uloge žena u društvenom životu.

Kišobran/Mreža: NVO Forum u Đakovici, MKŽG, Mreža ženskih NVO "Qeliza" u Đakovici

CENTRE FOR ECONOMIC DEVELOPMENT (CENTAR ZA EKONOMSKI RAZVOJ)

Adresa: Bankkos Building, 3rd floor, nr.30, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Harmonije Radoniqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 183 038 ; 044 315 504

E-mail: ced_kosova@yahoo.com

Cilj: Podržavanje razvoja malih i srednjih preduzeća i savetovanje oko uloge kosovskih žena u biznisu i društvu.

Kišobran/Mreža: NVO Forum u Đakovici

WOMEN BUSINESS ASSOCIATION "SHE-ERA" (UDRUŽENJE POSLOVNIH ŽENA "SHE-ERA")

Adresa: Transit road in Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Mirlinda Kusari

Tel/Faks: ++381 (0) 39 23 194, ++377 (0) 44 116 508

E-mail: abatusha@yahoo.com, lindawba@yahoo.com

Internet stranica: www.rrgak.com

Cilj: Integracija žena iz seoskih oblasti u ekonomske, društvene i političke institucije kroz kampanje za stvaranje kreditnih linija za žene i obuku iz poslovanja i zastupanja.

Kišobran/Mreža: Prizren, Uroševac i sva sela u opštini Đakovica

77
KCSF

SAFE HAVEN (SHTËPIA E SIGURT) (SIGURNA KUĆA)

Adresa: "Gjergj Fishta" St., p.n., Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Sakibe Doli

Tel: ++381 (0) 390 30 098

Faks: ++ 381 (0) 390 28 163

E- mail: linjajuaj@yahoo.com, linjajuaj@hotmail.com

Cilj: Obezbeđivanje utočišta i pomoći ženama i deci koji su žrtve nasilja u porodici. Sigurna kuća je institucija koja teži smanjenju nasilja prema ženama, podizanju svesti, lobiranju i zaštiti prava žena i promovisanju polne ravnopravnosti.

Kišobran/Mreža: NVO Forum u Đakovici, Mreža "Qeliza" - Đakovica, Kosovska ženska mreža

WOMEN ACCOUNTING ASSOCIATION "VENERA" (ŽENSKO KNJIGOVODSTVENO UDRUŽENJE "VENERA")

Adresa: "Ish - APJ" St., nr. 125, Peja/Peć

Osoba za kontakt : Miradije Gashi

Tel: ++381 (0) 39 34 710

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 223 418

Cilj: Emancipacija žena, zaštita prava žena na imovinu, obuka žena za bavljenje administracijom, ekonomska nezavisnost žena itd.

WOMEN ASSOCIATION (ASOCIJACIJA ŽENA)

Adresa: "Washingtoni" St., p.n., Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Valbona Doli Rizvanolli

Tel/Faks: ++381 (0) 390 24 563

E-mail: shoqataegruas@yahoo.com

Cilj: Unapređivanje položaja žene u društvu

Kišobran/Mreža: Član NVO Foruma u Đakovici i Kosovske ženske mreže

WOMEN ASSOCIATION "DUA" (UDRUŽENJE ŽENA "DUA")

Adresa: "Lekë Dukagjini" St., 24/A, Prizren

Osoba za kontakt: Iliriana Kryeziu

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 309 439

E-mail: ojq_dua@yahoo.com

Cilj: Ovlašćivanje i podizanje svesti žena oko njihovih prava

Kišobran/Mreža: MKŽG

KOŽF
78

**WOMEN ASSOCIATION "KALABRIA"
(UDRUŽENJE ŽENA "KALABRIA")**

Adresa: "Marin Barleti" Street, 2/9, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Sevdie Bunjaku

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 234 190

E- mail: kalabria24@hotmail.com

Cilj: Emancipacija i podrška ženama za njihovo angažovanje u razvoju društva

Kišobran/Mreža: MKŽG, KWI

**WOMEN ASSOCIATION "KOSOVARJA"
(UDRUŽENJE ŽENA "KOSOVARJA")**

Adresa: Fshati Brekoc, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Ferjalle Vula

E- mail: ferjallvula@yahoo.com

Cilj: Poboljšanje položaja žene u društvu

Kišobran/Mreža: MKŽG, Mreža "Qeliza"

**WOMEN ASSOCIATION "LIRIA"
(UDRUŽENJE ŽENA "LIRIA")**

Adresa: "Lidhja e Prizrenit" Street, nr. 157, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Nazife Jonuzi

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 125 729

E- mail: liriagjilan@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti za poboljšanje položaja žena i poštovanja ženskih prava.

**WOMEN ASSOCIATION "VIOLETE"
(UDRUŽENJE ŽENA "VIOLETA")**

Adresa: Barilevë, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Bedrije Shabani

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 317 652

Cilj: Emancipacija i obrazovanje žena sa ciljem poboljšanja položaja žena u porodici i društvu.

Kišobran/Mreža: MKŽG

**WOMEN ASSOCIATION " 7 SHTATORI"
(UDRUŽENJE ŽENA "7 SEPTEMBAR")**

Adresa: "7 Shtatori" neighborhood, Peja/Peć

Osoba za kontakt: Shasimete Selimaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 125 191

E- mail: shoqata_7sh@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje o pravima žena i poštovanju ravnopravnosti polova

Kišobran/Mreža: Ženska mreža, NVO Forum iz Peći i regiona

KOSOV
79 F

ASSOCIATION "LOTI DHE SHPRESA" (UDRUŽENJE "LOTI DHE SHPRESA")

Adresa: Kačanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Sevdie Frangu

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 224 717

E- mail: lotidheshpresa@hotmail.com

Cilj: Pronalaženje nestalih lica i potraga za kriminalcima.

Kišobran/Mreža: NVO Forum u Kačaniku

CENTRE OF WOMEN FARMERS "KRUSHA E VOGËL" (CENTAR ŽENA POLJOPRIVREDNIKA "MALA KRUŠA")

Adresa: Krushë e Vogël/Mala Kruša, Prizren

Osoba za kontakt: Dile Prekpalaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 218 451

E- mail: dile_prekpalaj@hotmail.com

Cilj: Izgradnja kapaciteta žena za osnivanje malih preduzeća koja će pomoći lokalni ekonomski razvoj.

Kišobran/Mreža: MKŽG i KMPŽ

BUSINESS AND COMMUNITY DEVELOPMENT CENTRE (CENTAR ZA RAZVOJ BIZNISA I ZAJEDNICE)

Adresa: "Tirana" St.(transit road), Gjakova/Đakovica

Perosni kontaktues: Vjosa Mullatahiri

Mobilni telefon : ++377 (0) 390 23 428

E- mail: vmullatahiri@cbdckosova.org, www.cbdckosova.org

Cilj : Stvaranje mogućnosti za ekonomski razvoj

Mreža : NVO Forum u Đakovici

SIBORA

Adresa: "Ardian Zurnaxhiu" Street, nr. 35, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Hyrmet Celina

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 247 240

E-mail: sibora_pz@yahoo.com

Cilj: Unapređivanje položaja žene u društvu

WOMEN ASSOCIATION "FLAKA " – LYPJAN (UDRUŽENJE ŽENA "FLAKA-LIPLJAN")

Adresa: "Skënderbeu" St., Lypjan/Lipljan

Osoba za kontakt: Melihate Dedushi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 375 410

E- mail: melidedushaj@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti žena u cilju poboljšanja njihovog položaja

Kišobran/Mreža: MKŽG, KWI

**ASSOCIATION OF SINGLE MOTHERS "NËNA"
(UDRUŽENJE SAMOHRANIH MAJKI "MAJKA")**

Adresa: "Ulpiana" neighborhood, U1/1, entrance II., nr. 9 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Myfide Tahiri - Celina

Tel: ++381 (0) 38 545 588

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 116 935

Cilj: Poboljšanje ekonomskog položaja samohranih majki, integracija žena u društveno-ekonomski razvoj.

Kišobran/Mreža: MKŽG

**LAWYERS ASSOCIATION FOR SUPPORTING WOMEN "KODI"
(UDRUŽENJE PRAVNIKA ZA PODRŠKU ŽENAMA "KODI")**

Adresa: "Mosha Pijade" St., nr.16/b – Peja/Peć

Osoba za kontakt: Hamjete Myftari

Tel: ++381 (0) 39 31 724

E-mail: hamijete@hotmail.com

Cilj: Obezbeđivanje pravne pomoći siromašnima sa posebnim fokusom na žene i zaštitu njihovih zakonskih prava.

Mreža: NVO Forum u Peći i MKŽG

**ASSOCIATION "SHPRESA"
(UDRUŽENJE "NADA")**

Adresa: Barracks near the Municipal Assembly in Drenas/Glogovac

Osoba za kontakt: Sabrie Kukiqi

Tel: ++377 (0) 44 170 652

E-mail: sabrijekukaj@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje, stvaranje uslova za ekonomsku nezavisnost i zaštita prava žena

Kišobran/Mreža: Trstenik, Dobroševac, Komorane, Negrovce, Terdevce i Polužje

**HEALTHY FAMILY PLANNING ASSOCIATION
(UDRUŽENJE ZA PLANIRANJE ZDRAVE PORODICE)**

Adresa: "Rexhep Luci" St., nr. 9, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Shpresa Hoxha

Tel: ++381 (0) 38 223 643 – ++377 (0) 44 111 271

Cilj: Zdravstveno obrazovanje i informisanje, sa ciljem obezbeđivanja osnovnih prava za žene, muškarce i omladinu u vezi pitanja koja se odnose na planiranje zdrave porodice.

81
KOSF

WOMEN ASSOCIATION "LULISHTJA" (UDRUŽENJE ŽENA "CVEČNJAK")

Adresa: Keqekollë/Kaçikol, Dabishevc/Dabiševac

Osoba za kontakt: Sadije Dulahu

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 374 412 ; 114 294

E- mail: sadijedulahu@hotmail.com

Cilj: Razvoj ravnopravnosti polova prema standardima razvijenih evropskih zemalja i razvoj mikroekonomije u skladu sa modernim standardima.

Kišobran/Mreža: MKŽG

WOMEN AND CHILDREN ASSOCIATION "NARDI" (UDRUŽENJE ŽENA I DECE "NARDI")

Adresa: "Matiqan" neighborhood, nr.26, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Violeta Shehu

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 312 889

E- mail: nardi_99@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti žena i dece o njihovim pravima.

ASSOCIATION FOR INFORMATION AND EDUCATION OF WOMEN (UDRUŽENJE ZA INFORMISANJE I OBRAZOVANJE ŽENA)

Adresa: "Pejton" neighborhood, "Pashko Vasa" St., p.n., Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Kismete Hyseni

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 119 583

E- mail: kismete_h@hotmail.com

Cilj: Obuka i obrazovanje o ravnopravnosti polova.

Kišobran/Mreža: INFO Organisations Network

LAWYERS ASSOCIATION FOR SUPPORTING WOMEN "NORMA" (UDRUŽENJE PRAVNIKA ZA PODRŠKU ŽENAMA "NORMA")

Adresa: "Sylejman Vokshi" St., nr. 7/12 , Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Valbona Salihu

Tel: ++ 381 (0) 38 249 778; ++377 (0) 44 264 840

E-mail: shnorma@hotmail.com

Cilj: Promovisanje ljudskih prava i prava žena, besplatna pravna pomoć.

Kišobran/Mreža: Mreža ženskih NVO, Mreža NVO za pravnu pomoć.

ASSOCIATION FOR THE PROTECTION OF WOMEN RIGHTS "LIRIA" (UDRUŽENJE ZA ZAŠTITU ŽENSKIH PRAVA "SLOBODA")

Adresa: "7 KoStiku" Street, nr. 16/1, hy. II - Gjilan /Gnjilane

Osoba za kontakt: Mevlide Shabani

Tel: ++ 381 (0) 280 27 225

Cilj: Podizanje svesti žena u vezi sa boljim položajem u društvu.

WOMEN ASSOCIATION "ANTIGONA"
(UDRUŽENJE ŽENA "ANTIGONA")

Adresa: "Ilaz Kodra" St.- Skenderaj/Srbica

Osoba za kontakt: Haka Hyseni

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 192 233

E- mail: hakahyseni@hotmail.com

Cilj : Iskorenjivanje nepismenosti, obrazovanje čiji je cilj poboljšanje integracije žena u društvo i promovisanje ravnopravnosti polova.

Mreža : MKŽG

WOMEN ASSOCIATION "SARA"
(UDRUŽENJE ŽENA "SARA")

Adresa: Bresane - Sharr/Bresjane-Šar

Osoba za kontakt: Dashurije Sahiti

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 373 036 ; 044 244 967

E- mail: ojq_sara@hotmail.com, dashurijesahiti@yahoo.com

Cilj: Obezbeđivanje pomoći za razvoj i emancipaciju žena.

Kišobran/Mreža: Kosovska mreža ženskih grupa, KWI-KLG

WOMEN ASSOCIATION "TEUTA"
(UDRUŽENJE ŽENA "TEUTA")

Adresa: "Fetah Gega" St., nr. 44, Prizren

Osoba za kontakt: Nexhmije Bytyqi

Tel: ++381 (0) 29 31 541 - ++377 (0) 44 216 623

E- mail: nexhmijeb@yahoo.com

Cilj: Emancipacija žena

Kišobran/Mreža: MKŽG, KWI

WOMEN UNION "AFRODITA"
(UNIJA ŽENA "AFRODITA")

Adresa: "Jeronim de Rada" School, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Maria Kurti

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 286 319

E-mail: ugoafrodita@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje o ravnopravnosti polova i promovisanje prava žena preko elektronskih medija.

Kišobran/Mreža: Ženska mreža "AJO"

K83F

VITA – SPORTS AND HEALTH (VITA – SPORT I ZDRAVLJE)

Adresa: "Ismail Qemali" St., nr. 99, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Vjollca Kuqi

Tel: ++381 (0) 390 20 412

E- mail: v_kuqi@yahoo.com, ngovita@hotmail.com

Cilj: Poboljšanje života pojedinaca i grupa kroz obrazvone i preventivne programe za omladinu i decu.

Kišobran/Mreža: Junik i Dečani

YLLKA

Adresa: Fshati Sazli, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Zejnepe Reçica

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 280 648

Cilj: Zaštita ljudskih prava i ravnopravnost polova.

Kišobran/Mreža: Ženska mreža "AJO"

ALBANIAN YOUTH ACTION "PJETËR BOGDANI" (AKCIJA ALBANSKE OMLADINE "PJETR BOGDANI")

Adresa: "Ulpiana" neighborhood, C/13, p.n., Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Florjan Gegoj

Tel/fax: ++ 381 (0) 38 549 253

E-mail: arshpb@yahoo.com

Cilj: Povećanje nivoa obrazovanja, kulture i duhovnih vrednosti omladine

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža, Prištinska omladinska mreža

ACTION FOR REVITALISATION (UDRUŽENJE ZA REVITALIZACIJU)

Adresa: Economic Directorate in Rahovec/Orahovac

Osoba za kontakt: Qamil Cena

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 203 862

E- mail: qamilcena@hotmail.com

Cilj: Stvaranje mogućnosti za ekonomski razvoj.

JOINT KOSOVA ACTION – AKP (ZAJEDNIČKA KOSOVSKA AKCIJA – AKP)

Adresa: "Skënderbeu" St., nr. 277, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Valbona Blaku

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 162 570

E- mail: valbonaimc@hotmail.com

Cilj: Pružanje usluga kosovskoj omladini, ženama i porodicama bez obzira na njihovo etničko i religiozno poreklo kroz izgradnju njihovih kapaciteta i životnih veština.

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža

DARDANICA

Adresa: Zhegër – Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Muhamet Haliti
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 215 571
E- mail: muhamet@dardanica-ks-org
Internet stranica: www.dardanica-ks.org
Cilj: Obrazovanje omladine u oblasti informacionih tehnologija.

ERA

Adresa: Lipjan/Lipljan
Osoba za kontakt: Labinot Shahini
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 398 480
E-mail: ojq_era@hotmail.com
Cilj: Obrazovanje omladine o zdravstvenoj zaštiti, zaštiti okoline, kulturi i sportu.

YOUTH ELITE (OMLADINSKA ELITA)

Adresa: "Agron Rrahmani" St., Podujeva/Podujevo
Osoba za kontakt: Edon Maloku
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 305 511
E- mail: elita_e_rinise@yahoo.com
Cilj : Podizanje svesti o aktivnom učešću omladine u društvu.
Mreža : Podujevska omladinska mreža

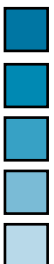
THE FORUM (FORUM)

Adresa: "Goleshi" St., 8/1; Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Jetmir Balaj
Tel: ++ 381 (0) 38 248 946
E-mail: theforum@ipko.org
Cilj: Praćenje vladinih struktura na svim nivoima. Podizanje građanske svesti kroz obuku, javne debate, kampanje podizanja svesti, radio i TV emisije, istraživanja i publikacije.

YOUTH INITIATIVE "ZGJOHU" (OMLADINSKA INICIJATIVA "ZGJOHU")

Adresa: "Vëllezërit Caka" St., nr. 5, Kaçanik/Kaçanik
Osoba za kontakt: Kastriot Bushi
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 227 604
E- mail: faktor003@hotmail.com
Cilj: Obrazovanje, sport, kultura i zaštita ljudskih prava i prava manjina.

K85F

SOUTHEAST EUROPEAN STUDENT INITIATIVE (STUDENSKA INICIJATIVA JUGOISTOČNE EVROPE)

Adresa: Student Centre, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Astrit Veliqi
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 413 048
E- mail: asi_5v@hotmail.com
Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje i prava manjina.

ASSOCIATION FOR EDUCATION OF SOCIETY IN INFORMATION TECHNOLOGY "INFOTECH" (UDRUŽENJE ZA OBRAZOVANJE DRUŠTVA O INFORMACIONIM TEHNOLOGIJAMA "INFOTECH")

Adresa: "Evlia Qelebi" St., Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Bekim Dauti
Tel: ++381 (0) 280 25 944
E- mail: infotech@infotech-academy.org
Internet stranica: www.infotech-academy.org
Cilj: Izgradnja zdravog mentaliteta u društvu za informacione tehnologije.
Kišobran/Mreža: Mreža NVO

K86F

HUNTERS ASSOCIATION "DRENICA" (UDRUŽENJE LOVACA "DRENICA")

Adresa: Vërbovc, Drenas/Glogovac
Osoba za kontakt: Adem Kastrati
Mobilni telefon: : ++377 (0) 44 207 605
Cilj: Očuvanje flore i faune i zaštita životne sredine.
Kišobran/Mreža: Kosovska federacija lovaca.

DEMOCRATIC CIVIL SOCIETY FORUM (FDSHC) (DEMOKRATSKI FORUM GRAĐANSKOG DRUŠTVA (FDSHC))

Adresa: "Ismet Gusia" St., nr. 8, Ferizaj/Uroševac
Osoba za kontakt: Admir Salihu
Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 224 464
E- mail: forumi_d@hotmail.com, admirf2000@yahoo.com
Cilj: Zaštita ljudskih prava i prava manjina
Kišobran/Mreža: Mreža NVO u Uroševcu "Fernet"

CIVIC INITIATIVE FORUM (FIQ) (FORUM GRAĐANSKE INICIJATIVE (FIQ))

Adresa: "Dëshmorët e Kombit" St., opposite the Municipal Assembly – Ferizaj/Uroševac
Osoba za kontakt: Nazim Haliti
Tel/Faks: ++377 (0) 44 164 938
E- mail: fiqfer@hotmail.com
Cilj: Integracija građana u proces odlučivanja.
Kišobran/Mreža: WBSDY, Care International, BiH i Hrvatska i KYN

STUDENTS FORUM – KAČANIK (STUDENTSKI FORUM – KAČANIK)

Adresa: "Dushkaja" St., Kačanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Afet Bela

Mobilni telefon: ++377(0) 44 413 048

E- mail: artbela@hotmail.com

Cilj: Obuka i obrazovanje omladine i podizanje svesti za kulturu i sport.

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Kačaniku

ONE PLUS TWO (JEDAN PLUS DVA)

Adresa: "Dëshmorët e Kombit" St., "17 Nëntorit", 1st floor, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Armend Pajaziti

Mobilni telefon: ++377 (0)44 367 529

Internet stranica: www.1plus2.org

Cilj: Obrazovanje omladine o demokratskom društvu.

Kišobran/Mreža: Inicijativa građanskog foruma (FIQ)

PRISHTINA YOUTH CENTRE (PRIŠTINSKI OMLADINSKI CENTAR)

Adresa: Youth Centre, 2nd floor, Prishtina/Priština

Persona kontaktues: Arlinda Rustemi

Tel: ++381 (0) 38 246 104

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 113 980

E- mail: pyc_qrp@hotmail.com

Cilj: Integracija omladine u centar i razvoj različitih aktivnosti.

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža

YOUTH CENTRE "ARDHMËRIA" (OMLADINSKI CENTAR "BUDUĆNOST")

Adresa: "Dëshmorët e Kombit" St., Klinë/Klina

Osoba za kontakt: Vitore Zefi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 352 619

E-mail: ardhmeria_kline@hotmail.com, vitorezefi@yahoo.com

Internet stranica: www.mikroqendra.org

Cilj : Integracija omladine u centar, razvoj slobodnih aktivnosti.

Kišobran/Mreža: Član Kosovske mreže centara za zajednice i Omladinske mreže u Klini

87

YOUTH CENTRE "HAREJA" (OMLADINSKI CENTAR "HAREJA")

Adresa: "Drenica" St., Vushtrri/Vučitrn

Osoba za kontakt: Fatmir Parduži

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 212 788

E-mail: fatmir_parduzi4@hotmail.com, harejahareja@hotmail.com.

Cilj: Ublažavanje asocijalnih problema ili pojava koje ometaju život omladine.

YOUTH CENTRE "ZOOM" (OMLADINSKI CENTAR "ZOOM")

Adresa: St."Kongresi i IV", nr.64, Peja/Peć

Osoba za kontakt: Nazlije Gorani

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 394 196

E-mail: naska_gorani@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti o ljudskim pravima i ravnopravnosti polova.

Kišobran/Mreža: Omladinska mreža u Peći.

YOUTH CENTRE "HAXHI ZEKA" (OMLADINSKI CENTAR "HAXHI ZEKA")

Adresa: St."Ramiz Sadiku", nr. 20, Peja/Peć

Osoba za kontakt : Gazmir Raci

Tel: ++381 (0) 39 32 776, ++ 377 (0) 44 252 303

E-mail: gazmiraci@yahoo.com, qr_haxhizeka@hotmail.com

Internet stranica: www.ynpe.org.haxhizeka

Cilj: Ublažavanje negativnih pojava kroz angažovanje omladine u omladinskim centrima gde mogu da učestvuju u različitim obrazovnim aktivnostima.

Kišobran/Mreža: Omladinska mreža u Peći, Kosovska omladinska mreža, Kosovski inicijativni program, Jedan svet.

YOUTH CENTRE PRIZREN (OMLADINSKI CENTAR PRIZREN)

Adresa: "Bazhdarhane II" St., nr.4/502 – Prizren

Osoba za kontakt: Bari Zenelaj

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 153 323

Internet stranica: www.ycp.itgo.com

Cilj: Aktivno učešće omladine u društvu

Mreža: Kosovska omladinska mreža

INDEPENDENT CULTURAL CENTRE FOR ANAMORAVA (NEZAVISNI KULTURNI CENTAR ZA BINAČKU MORAVU)

Adresa: "Karitasi i Kosovës" St., Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Fatmir Selimi

Tel: ++381 (0) 280 20 887, ++377 (0) 44 133 355

Cilj: Kulturna razmena u regionu.

YOUTH COUNCIL IN RAHOVEC (OMLADINSKI SAVET U ORAHOVCU)

Adresa: Youth Centre – Rahavec/Orahovac

Osoba za kontakt: Enis Berisha

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 204 096

Cilj: Obrazovanje, zdravstvena zaštita, prava manjina, kultura i sport.

Kišobran/Mreža: Omladinska mreža u Orahovcu

KOSOVAR YOUTH COUNCIL (KOSOVSKI OMLADINSKI SAVET)

Adresa: "UÇK" St.. p.n., Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Rrezart Hoxha

Tel/Faks: ++381 (0) 390 30 053

Web-site: www.kyckosova.org

Cilj: Uključivanje omladine u sve strukture i izgradnju kapaciteta tinejdžera i njihovo uključivanje u odlučivanje.

Kišobran/Mreža: Priština, Peć i Srbica i Forum NVO u Đakovici

PARENTS AND TEACHERS COUNCIL FERIZAJ (SAVET RODITELJA I NASTAVNIKA UROŠEVAC)

Adresa: " Dëshmorët e Kombit" St., Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Mustafë Beqiri

Cilj: Uključivanje roditelja u škole i njihovo aktivno učešće u obrazovni sistem.

REGIONAL ASSOCIATION "KOLPING KOSOVA" (REGIONALNO UDRUŽENJE "KOLPING KOSOVA")

Adresa: St."At Gjergj Fishta", nr. 23, Prizren

Osoba za kontakt: Jak Gjoni

Tel: ++381 (0) 29 45 806

E- mail: kolping.kosova@gmx.net

Internet stranica: www.kopling-kosova.org

Cilj: Izgradnja zdravog građanskog društva

Kišobran/Mreža: Član Kolping International-a i KYN

YOUNG STUDENTS AND INTELLECTUALS (SIR) (MLADI STUDENTI I INTELEKTUALCI (SIR))

Adresa: "Enver Topalli" St., nr. 24, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Shkëlzen Selmani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 195 880

E- mail: kizi_81@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje, ekonomski razvoj i kultura.

K89F

PR-TECH

Adresa: PR-TECH, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Genc Doko, Betim Deva
E-mail: betim@pr-tech.net, gdc@pr-tech.net
Internet stranica: www.pr-tech.net
Cilj: Sticanje znanja iz informacionih tehnologija

YOUTH ORGANISATION "ETIKA" (OMLADINSKA ORGANIZACIJA "ETIKA")

Adresa: "Kodra e Diellit" neighborhood, St. 3, entrance VIII, nr. 3A, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Ylber Berisha
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 328 647, 044 208 666
E-mail: etika@ngo-etika.org;
Internet stranica: www.ngo-etika.org
Cilj: Obrazovanje i novinarstvo, kultura, ravonpravnost polova, turizam, sport, rekreacija i zdravstvena zaštita.

KOSOVAR CHILDREN AND EUROPEAN CHILDREN FOR THEIR RIGHTS (KOSOVSKA DECA I EVROPSKA DECA ZA SVOJA PRAVA)

Adresa: "Sefedin Laçi" St., nr. 96, Prizren
Osoba za kontakt: Mitat Bytyqi
Tel: ++381 (0) 29 43 897, 31 155
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 336 147
E-mail: kchechr90@hotmail.com
Cilj: Pravna, zdravstvena i pedagoška zaštita dece i omladine od rođenja pa do 24. godine života.

STRENGTH OF THE YOUTH (SNAGA OMLADINE)

Adresa: "A.Bajrami" St., Kačanik/Kaçanik
Osoba za kontakt: Faruk Raka
Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 225 108
Faks: ++381 (0) 290 80 112
E-mail: f_raka@hotmail.com
Cilj: Promovisanje sporta među mladim ljudima
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Kačaniku

HAND IN HEART (RUKA NA SRCU)

Adresa: "Dukagjini" St., Mitrovica

Osoba za kontakt: Shqipe Qarkaj

Mobilni telefon: ++ 381 (0) 63 70 39 080

E- mail: shqipe26@hotmail.com

Internet stranica : www.mdnz_ojq.tk

Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje i zaštita životne sredine.

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža

NIRVANA CLUB (NIRVANA KLUB)

Adresa: Hotel "Parku", nr. 97, Rahovec/Orahovac

Osoba za kontakt: Dritan Kerqaku

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 203 997

E- mail: driton_2003@yahoo.com

Cilj: Obrazovanje, mediji i kultura

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža

NEW MILLENIUM (NOVI MILENIJUM)

Adresa: "Dardania", St."Lekë Dukagjini", I B, office nr.3

Osoba za kontakt: Nehat Blacaku

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 307 533 – 044 318 481

E- mail: ojqmileniumiiri@hotmail.com

Internet stranica: www.mileniumi.com

Cilj: Razvoj građanskog društva na Kosovu

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža, Prištinska omladinska mreža

INDEPENDENT CULTURAL YOUTH INFORMATION CENTRE – ELITA (NEZAVISNI KULTURNI OMLADINSKI INFORMATIVNI CENTAR – ELITA)

Adresa: House of Culture "Gursel e Bajram Sulejmani", Viti/Vitina

Osoba za kontakt: Emrush Azemi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 194 047

E- mail: e-viti@yahoo.com

Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO, obrazovanje, mediji i kultura.

Kišobran/Mreža: AVOKO

91
KCSF

YOUTH CENTRE – GJILAN (OMLADINSKI CENTAR – GNJILANE)

Adresa: "Skënderbeu" St., p.n., Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Afërdita Syla

Tel: ++381 (0) 280 26 501

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 111 330

E- mail: gjilanyouthcenter@hotmail.com

Cilj: Unapređivanje omladine u društvu

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža, Gnjilanska omladinska mreža

YOUTH CENTRE "4 DËSHIRAT" (OMLADINSKI CENTAR "4 ŽELJE")

Adresa: Gjurgjevik i Vogël, Klina/Mali Đurđevik, Klina

Osoba za kontakt: Shefqet Elezi

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 352 620

E-mail: perspektiva4@yahoo.com

Internet stranica: www.mikroqendra.org

Cilj: Integracija manjina i omladine u demokratsko društvo.

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža, Omladinska mreža Kline

YOUTH CENTRE "AT LORENC MAZREKU" (OMLADINSKI CENTAR "AT LORENC MAZREKU")

Adresa: "Ish - Boro Vukmiroviq" St., nr.191, Peja/Peć

Osoba za kontakt: Rudolf Krasniqi

Tel/Faks: ++ 381 (0) 39 31 388

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 199 430

E- mail: atelorencmazreku@hotmail.com

Internet stranica: www.atelorencmazreku.com

Cilj: Aktiviranje omladine, razvoj sporta, umetnosti, kulture, negovanje tolerancije među mladim ljudima, distanciranje dece i omladine od negativnih pojava i zaštita životne sredine.

Kišobran/Mreža: YMCA, 4 sestre, KRP i Kosovska omladinska mreža

PSYCHO-SOCIAL CENTRE "SHTEPIJA E SHOKËVE" (PSIHO-SOCIJALNI CENTAR "DRUGARSKA KUĆA")

Adresa: Square "Agim Hajrizi", p.n., Mitrovica

Osoba za kontakt: Hajrullah Mustafa

Tel: ++381 (0) 28 33 811

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 273 552

E- mail: shtepijaeshokeve@hotmail.com

Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO, zaštita ljudskih prava i obrazovanje.

Kišobran/Mreža: NVO "Migros"

KOSOVA CENTRE FOR INTERNATIONAL COOPERATION (KOSOVSKI CENTAR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU)

Adresa: Lagjja "Dardania", IX-43, Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Enver Keqiku
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 177 320
E- mail: kcic_gjilan@hotmail.com
Cilj: Izgradnja mira kroz različite aktivnosti sa omladionom.
Kišobran/Mreža: Zastupnička mreža "Advonet", Gnjilane

CULTURAL ARTISTIC ASSOCIATION "DASMA E KARADAKUT" (KULTURNO UMETNIČKO DRUŠTVO "DASMA E KARADAKUT")

Adresa: St."Dardania", 6/10, Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Ruzhdi Gagica
Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 154 092
E- mail: ruzhdi_gagica@hotmail.com
Cilj: Negovanje narodnih pesama i igara i obuka omladine.
Kišobran/Mreža: KUD "Shabani", Kumanovo

HUMANITARIAN ASSOCIATION OF KOSOVA TEACHERS (HUMANITARNO UDRUŽENJE KOSOVSKIH NASTAVNIKA)

Adresa: St."Arbëria", nr. 16, Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Avdullah Pireva
Tel: ++381 (0) 280 25 499
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 178 036
E- mail: shbak_apireva@hotmail.com
Cilj: Razvoj obrazovnog sistema na Kosovu, zaštita životne sredine, ljudska prava i ravnopravnost polova.
Kišobran/Mreža: Član Foruma opštinskih udruženja

YOUTH CENTRE "LIVOÇI I EPËRM" (OMLADINSKI CENTAR "GORNJI LIVOÇ")

Adresa: Livoç i Epërm/Gornji Livoç
Osoba za kontakt: Xhemajl Nuredini
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 125 695 – ++381 (0) 280 28 124
Cilj : Stvaranje potrebnog prostora u kojem omladina može da proučava i sprovodi različite aktivnosti.
Mreža: Unija seoske omladine

YOUTH CENTRE " LIVOÇI I POSHTËM" (OMLADINSKI CENTAR "DONJI LIVOÇ")

Adresa: Livoç i Poshtëm – Gjilan/Donji Livoç - Gnjilane
Osoba za kontakt: Behar Ramadani
Tel : ++381 (0) 280 26 344
E- mail: behar_rer@yahoo.com
Cilj: Proširivanje znanja i obrazovanja omladine u različitim oblastima
Mreža: Gnjilanska omladinska mreža

K93F

YOUTH ASSOCIATION "RRUGËTIMI" (OMLADINSKO UDRUŽENJE "RRUGËTIMI")

Adresa: Lagja "Ulpiana", St."Imzot Nikëprelaj", nr. 9/6, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Driton Ejupi

Tel: ++381 (0) 38 244 822

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 398 062

E- mail: ojq_rrugetimi_04_2005@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje, zdravstvena zaštita, ljudi sa ograničenim sposobnostima, ekonomski razvoj, zaštita životne sredine i ljudska prava

CONTEMPORARY ARTS CENTRE (CENTAR ZA SAVREMENU UMETNOST)

Adresa: Pallati i Rinisë, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Visar Mulliqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 167 735

E-mail: cacprishtina@email.com

Cilj: Promovisanje kosovske savremene umetnosti.

KOSOVA ACTION NETWORK – KAN (KOSOVSKA AKCIONA MREŽA – KAN)

Adresa: Lagjja "Dardania", St."Kroi i Bardhë", nr. 76, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Albin Kurti

Tel: ++381 (0) 38 541 411

Internet stranica: www.KAN-KS.org.

Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje, prava manjina, kultura i socijalna pravda.

THE FOCUS (FOKUS)

Adresa: Lagjja "Dardania", Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Burim Haxholli

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 421 723

E- mail: focus_ngo@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava, zdravstvena zaštita, zaštita životne sredine i prava dece.

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža, Forum za zaštitu prava dece, Globalna mreža za bolji svet

LET'S WORK TOGETHER (RADIMO ZAJEDNO)

Adresa: St." 1 Maji", nr.17, Rahavec/Orahovac

Osoba za kontakt: Shefqet Cena

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 204 408

Cilj: Obrazovanje, zdravstvena zaštita, ekonomski razvoj, zaštita životne sredine i prava manjina.

**STUDENTS ORGANISATION "1 Tetori"
(STUDENTSKA ORGANIZACIJA "1. OKTOBAR")**

Adresa: Mihaliq, Vushtrri/Vučitrn

Osoba za kontakt: Muharem Mustafa

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 360 881

E-mail: os_t@lycos, muharemmustafa@lycos.co

Cilj: Obrazovanje omladine u cilju njihovog aktivnog učestvovanja u društvenim procesima

**YOUTH ORGANISATION FOR INTER-CULTURAL ORGANISATION
(OMLADINSKA ORGANIZACIJA ZA MEĐUKULTURNO ORGANIZOVANJE)**

Adresa: St."Prishtina/Priština", nr. 33, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Valon Bucaliu

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 264 322

E-mail: orin_gl@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje, kultura, sport, itd.

**PEACE
(MIR)**

Adresa: Brod, Shtërpçë/Štrpce

Osoba za kontakt: Arsim Ymeri

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 227 698

E-mail: orp_paqja@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava, obrazovanje, zaštita životne sredine, prava manjina i prava dece.

Kišobran/Mreža: Forum Brod, Šar, Omladinski savet

**REFORMS FOR A HEALTHY SOCIETY
(REFORMA ZA ZDRAVO DRUŠTVO)**

Adresa: St."Dardania II", St.7/45, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Limon Osmani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 260 803

E-mail: reformat@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti među građanima o aktivnom učestvovanju u društvenim procesima

**JANJEVA YOUTH VISION
(OMLADINSKA VIZIJA JANJEVA)**

Adresa: Janjevë/Janjevo, Lipjan/Lipljan

Osoba za kontakt: Ramiz Gashi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 251 068

E-mail: janjevo_yvizion@hotmail.com

Cilj: Integracija omladine i svih zajednica u kosovsko društvo

Kišobran/Mreža: Kosovska omladinska mreža

VISION OF 21ST CENTURY D (VIZIJA 21. VEKA D)

Adresa: Square "Mentor Tola", Deçan/Deçani
Osoba za kontakt: Artan Krasniqi
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 270 923
E- mail: vizioniishekullit21@hotmail.com
Cilj: Unapređivanje ravnopravnosti polova.
Kišobran/Mreža: Član omladinske mreže NVO u Dečanima

NEW VISION 2000 + (NOVA VIZIJA 2000+)

Adresa: St."Marin Baleti", p.n., Gjakova/Đakovica
Osoba za kontakt: Erzen Vala
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 188 530
E- mail: erzenvala@yahoo.com
Cilj: Razvoj kulturnih vrednosti.
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Đakovici

EYE OF THE YOUTH (OMLADINSKI POGLED)

Adresa: Qendra e kulturës, k.II - Skënderaj/Srbica
Osoba za kontakt: Ylber Halili
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 131 081
E- mail: syririnise_2001@hotmail.com
Cilj: Razvoj omladine u društvu
Mreža: Forum NVO u Srbici

YOUTH ENERGY (ENERGIJA MLADIH)

Adresa: St."Skënderbeu", p.n., Podujeva/Podujevo
Osoba za kontakt: Gëzim Visoka
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 403 118; 319 951
E- mail: ngo_youthenergy@yahoo.com
Cilj: Integracija mladih u društvo, proučavanje javnog mnjenja.
Kišobran/Mreža: Omladinska mreža u Podujevu i Kosovska omladinska mreža

VISION TOWARD THE FUTURE (VIZIJA ZA BUDUĆNOST)

Adresa: St."Tirana", nr. 15, across the Municipal Assembly in Shtime/Štimlje
Osoba za kontakt: Halil Halili
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 222 456 ; 044 121 701
E- mail: visioni_d_a@hotmail.com, visioni_d_a@yahoo.com
Cilj: Obrazovanje, zastupanje, izgradnja kapaciteta NVO i prava manjina

YMCA

Adresa: St. "Ali Kelmendi", nr. 35, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Murat Bajrami

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 310 231; ++381 (0) 63 800 39 13;
063 800 39 13

E-mail: ymca_ks@yahoo.com

Internet stranica: www.ymcaks.com

Cilj: Duhovno uzdizanje uma i tela dece i omladine.

Kišobran/Mreža: YMCA, EURO 26

ASSOCIATION OF PARAPLEGISTS AND PARALISED CHILDREN OF KOSOVA – HANDIKOS (UDRUŽENJE PARAPLEGIČARA I PARALIZOVANE DECE KOSOVA – HANDIKOS)

Adresa: Lagjja "Dardania", IV/7, lam. D2, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Halit Ferizi

Tel: ++ 381 (0) 38 550 834; 548 327

E-mail: handikos@ipko.org

Cilj: Reintegracija ljudi sa ograničenim sposobnostima, poboljšanje kvaliteta njihovih života i promocija njihovih prava.

Kišobran/Mreža: Forum za prava dece, kancelarije širom Kosova

ASSOCIATION OF PARAPLEGISTS AND PARALISED CHILDREN OF KOSOVA – HANDIKOS (UDRUŽENJE PARAPLEGIČARA I PARALIZOVANE DECE KOSOVA – HANDIKOS)

Adresa: Shtëpia e kulturës "Xheladin Kurtaj", Kaçanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Sherif Baftiu

Tel: ++ 377 (0) 44 235 717

Cilj: Sprečavanje bolesti kroz podizanje svesti stanovništva o važnosti vakcinacije. Promovisanje, pružanje usluga i priznavanje prava ljudi sa ograničenim sposobnostima.

ASSOCIATION OF PEOPLE WITH LIMITED ABILITIES "HENDIFER" (UDRUŽENJE LJUDI SA OGRANIČENIM SPOSOBNOSTIMA "HENDIFER")

Adresa: St. "Ramadan Rexhepi", nr. 1, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Xhevat Islami

Tel/Faks: ++381 (0) 290 21 374

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 226 923

E-mail: ngo_hendifer@htomail.com

Cilj: Društvena integracija ljudi sa ograničenim sposobnostima. Zdravstveno obrazovanje i zaštita njihovih prava.

Kišobran/Mreža: "Jedinstvo"

ASSOCIATION FOR HEALTHCARE EDUCATION AND DEVELOPMENT – AHED

(UDRUŽENJE ZA ZDRAVSTVENO OBRAZOVANJE I RAZVOJ – AHED)

Adresa: St. "Ismail Qemali", nr. 54, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Ilir Tarani

Tel: ++381 (0) 390 20 869

E- mail: ahead_org@yahoo.com

Cilj: Sprečavanje zaraznih bolesti, zdravstveno obrazovanje.

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Đakovici

ANTI TOBACCO, ALCOHOL, DRUGS AND AID – ANTIDANS (BORBA PROTIV PUŠENJA, ALKOHOLA, DROGE I PRUŽANJE POMOĆI – ANTIDANS)

Adresa: Square "Zahir Pajaziti", ish- ndërtesa e Eksimkosit, k.2, Prishtina/
Priština

Osoba za kontakt: Izet Sadiku

Tel: ++377 (0) 44 124 029

E- mail: antidans_99@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti o rizicima po zdravlje, borba i sprečavanje zavisnosti od droge, duvana, alkohola i SIDE.

Kišobran/Mreža: Kosovski komitet za HIV/AIDS.

HEALTH OF POPULATION – HOP (ZDRAVLJE STANOVNIŠTVA – HOP)

Adresa: St. "Hasan Prishtina/Priština", nr.12., Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Jeton Zarari

Tel: ++381 (0) 390 23 323

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 188 010

E- mail: jetonzarari@yahoo.com

Cilj: Zdravstveno obrazovanje, sprečavanje infektivnih bolesti.

PSIKOTERAPIJA (PSIHOTERAPIJA)

Adresa: St. "Hysni Curri", nr. 4., Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Abaz Osmani

Tel: ++381 (0) 38 550 901

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 168 167

E- mail: psikoter_pr@hotmail.com

Cilj: Rehabilitacija ljudi sa psihološkim stresom, borba protiv loših pojava među mladim ljudima, kao što je zavisnost od droge, itd.

Kišobran/Mreža: Član omladinske mreže

**ASSOCIATION FOR PSYCHO-SOCIAL ASSISTANCE FOR CHILDREN AND FAMILIES
(UDRUŽENJE ZA PSIHO-SOCIJALNU POMOĆ DECI I PORODICAMA)**

Adresa: Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Lulzim Q. Arapi

Tel: ++381 (0) 390 24 046

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 122 662

E- mail: lulqa@hotmail.com

Cilj: Zaštita mentalnog zdravlja, zdravstveno obrazovanje, reintegracija ljudi sa ograničenim sposobnostima, psiho-socijalna pomoć.

**ASSOCIATION OF BLIND AND PEOPLE WITH LIMITED EDAIGHT OF KOSOVA
(KOSOVSKO UDRUŽENJE SLEPIH I LJUDI SA OGRANIČENIM VIDOM)**

Adresa: St."Anton Qetta", nr. 18/1, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Nexhmedin Canhasi

Tel/Faks: ++381 (0) 390 21 370

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 239 350

E- mail: teverbritgjakove@hotmail.com

Cilj: Reintegracija ljudi sa ograničenim vidom.

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Đakovici

**ASSOCIATION OF THE BLIND – KAČANIK
(UDRUŽENJE SLEPIH – KAČANIK)**

Adresa: Hani i Elezit/Đeneral Janković

Osoba za kontakt: Shaban Loçi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 325 666

Cilj: Obuka ljudi sa ograničenim vidom u cilju njihove integracije u društvo.

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Kačaniku

**CENTRE FOR HEALTHY FAMILY PLANNING
(CENTAR ZA PLANIRANJE ZDRAVE PORODICE)**

Adresa: St."Rexhep Luci", Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Shpresa Hoxha

Tel/Faks: ++381 (0) 38 223 643

Cilj: Zdravstveno obrazovanje i informisanje

**INTERNATIONAL CENTRE AGAINST STRESS
(MEĐUNARODNI CENTAR PROTIV STRESA)**

Adresa: St."Arbëria", nr. 116 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Dr. Rabit Sadiku

Tel : ++381 (0) 280 20 642 - ++377 (0) 44 151 733

E- mail: qnks_icsm@hotmail.com

Cilj: Psiho-socijalna pomoć i obrazovanje u cilju izbegavanja stresa

MOTHER AND CHILD REHABILITATION CENTRE (CENTAR ZA REHABILITACIJU MAJKE I DECE)

Adresa: Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Lumturije Mulaj - Shahini

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 184 818

E- mail: lumturiesh@hotmail.com

Cilj: Prikupljanje informacija o kršenju prava žena, podizanje svesti među ženama o njihovim pravima i pravima dece, zdravstveno obrazovanje žena.

ASSOCIATION OF HANDICAPS AND PEOPLE WITH LIMITED ABILITIES OF KOSOVA (KOSOVSKO UDRUŽENJE HENDIKEPIRANIH I LJUDI SA OGRANIČENIM SPOSOBNOSTIMA)

Adresa: St."Pal Palucaj", nr.40, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Agim Vatovci

Tel: ++381 (0) 38 540 294

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 332 480

E- mail: gimi_mda@yahoo.com

Cilj: Obrazovanje ljudi sa ograničenim sposobnostima sa ciljem povećanja njihovih mogućnosti za zapošljavanje i društvenu integraciju.

ASSOCIATION OF THE BLIND AND PEOPLE WITH LIMITED EDAIGHT OF KOSOVA (KOSOVSKO UDRUŽENJE SLEPIH I LJUDI SA OGRANIČENIM VIDOM)

Adresa: St."Ali Hadri", nr. 8/A, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Hasan Mehmetaj

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 185 275

E-mail: shvpdk@hotmail.com

Cilj: Integracija slepih ljudi u društvo

AWAKENING AND LIFE (BUĐENJE I ŽIVOT)

Adresa: St."28 Nëntori", nr. 228 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Naim Bllaca

Tel: ++377 (0) 44 250 270

E- mail: zgjimidhejeta@hotmail.com

Cilj: Zdravstveno obrazovanje

100

ENVIRONMENTAL PROTECTION AND REHABILITATION – MAR (ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE I REHABILITACIJA – MAR)

Adresa: St. "Sadik Pozhegu", nr. 13, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt : Butrint Batalli

Tel/Faks: ++381 (0) 390 24 238

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 118 317

E- mail: mar_kosova@hotmail.com;

Internet stranica: www.sharri.net/mar

Cilj: Promovisanje i prezentovanje postupaka održivog razvoja na Kosovu uspostavljanjem mehanizama saradnje sa građanima, NVO, poslovnim subjektima i vlastima.

Kišobran/Mreža: www.sharri.net, Forum NVO u Đakovici, Aarhus Coalition Convention, Kosovska omladinska mreža, Omladinska mreža Đakovice.

SOCIETY DEVELOPMENT ACTION (AKCIJA ZA RAZVOJ DRUŠTVA)

Adresa: St. "Brigada 142 - Mehë Uka", nr.99, Mitrovica

Osoba za kontakt: Sabri Shabani

Tel: ++ 381 (0) 28 35 140

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 294 255

E-mail: asdmitrovica@yahoo.com

Internet stranica: www.asdkosova.org

Cilj: Promovisanje i izgradnja građanskog društva

ECOLOGICAL ASSOCIATION "EKOKLINA" (EKOLOŠKO UDRUŽENJE "EKOKLINA")

Adresa: Lagjja "Ulpiana", U-3, lam.C, nr.3), "Luigj Gurakuqi" High School in Klina

Osoba za kontakt: Tafë Veselaj

Tel: ++ 381 (0) 38 227 026

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 349 780

E-mail: ekoklina@yahoo.com, tafveseli@hotmail.com

Cilj: Zaštita životne sredine

ECOLOGICAL ASSOCIATION "SHK" (EKOLOŠKO UDRUŽENJE "SHK")

Adresa: St. "Rugova", nr. 27, Prizren

Osoba za kontakt: Naser Bresa

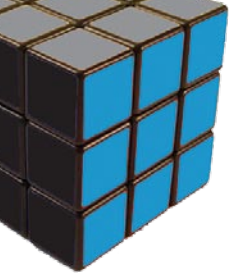
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 155 160

E- mail: n_bresa@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti građana o zaštiti životne sredine

Kišobran/Mreža: www.sharri.net, TEEF

KOSOVA ECOLOGISTS ASSOCIATION (KOSOVSKO UDRUŽENJE EKOLOGISTA)

Adresa: Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Bexhet Mustafa

Tel: ++381 (0) 38 249 873

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 129 671

E- mail: bexhetm@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti stanovništva o čistoj životnoj sredini.

Kišobran/Mreža: www.sharri.net

ECOLOGICAL ASSOCIATION "SHARRI" (EKOLOŠKO UDRUŽENJE "ŠAR")

Adresa: Fshati Brod, Shtërpçë/Štrpce

Personi kontakt: Avni Limani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 219 327

E- mail: avni_limani@hotmail.com

Cilj: Podizanje svesti javnog mnjenja o zaštiti životne sredine

MOUNTAINEERS ASSOCIATION "GURI I SHENJTË" (UDRUŽENJE PLANINARA "GURI I SHENJTË")

Adresa: Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Emrush Xhema

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 323 339

Cilj: Podizanje svesti javnog mnjenja o problemima koji proizilaze iz zagađenja životne sredine.

HUNTERS ASSOCIATION "PETRITI" (LOVAČKO UDRUŽENJE "PETRITI")

Adresa: St."Tirana", Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Arif Beqa

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 201 948

E- mail: arif_beqa@hotmail.com

Cilj: Zaštita faune

Kišobran/Mreža: Kosovska lovačka federacija

ELECTRONIC NETWORK OF ENVIRONMENTAL ORGANISATION – SHARRI.NET (ELEKTRONSKA MREŽA ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE – SHARRI.NET)

Adresa: Lagjja "Kodra e Diellit", rr. III, L.26, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Burim Leci

Tel : ++381 (0) 38 552 123

E- mail: info@sharri.net

Internet stranica: www.sharri.net

Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO za zaštitu životne sredine i njihova saradnja.

Kišobran/Mreža: Balkan Bytes

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTRE FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPE
(REGIONALNI CENTAR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE ZA CENTRALNU I ISTOČNU EVROPU)

Adresa: Lagjja "Bregu i Diellit", rr.3, Lam. 26 , Po Box 160 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Zeqir Veselaj

Mobilni telefon : ++381 (0) 38 552 123

E- mail: zveselaj@kos.rec.org

Cilj: Podizanje svesti, povećanje javnog učestvovanja u razvoju programa, vršenje pritiska na institucije da urade planove razvoja koji garantuju čistu životnu sredinu.

LIGHT OF KNOWLEDGE
(SVETLO ZNANJA)

Adresa: St."Morava", nr. 10, shkolla filllore "Musa Zajmi", Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Halim Isufi

Tel: ++381 (0) 280 20 733

Cilj: Increasing education quality

Kišobran/Mreža: Malopojska iz Poljske i KEC

KOSOVAR MUSIC FOUNDATION
(KOSOVSKA MUZIČKA FONDACIJA)

Adresa: St."Ramiz Sadiku", 16/9, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Sihana Badivuku

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 161 744 – 114 234

Cilj: Promocija i razvoj muzičke umetnosti

ASSOCIATION FOR ECONOMY, EDUCATION, CULTURE AND SPORTS
"SANI"
(UDRUŽENJE ZA EKONOMIJU, OBRAZOVANJE, KULTURU I SPORT
"SANI")

Adresa: St."Faredin Hoti", nr. 67, Prizren

Osoba za kontakt: Muhamet Ahmeti

Tel: ++381 (0) 29 31 724;

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 337 531; 044/390 479

E- mail: sani_mumin@hotmail.com, mumo24565@hotmail.com

Cilj: Promovisanje kulturnih i sportskih vrednosti

DOKUFEST

Adresa: St."Bingeni", B1/10, Prizren

Osoba za kontakt: Eroll Shporta

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 184 616

E-mail: info@dokufest

Internet stranica: www.dokufest.com

Cilj: Promovisanje kulturnih vrednosti

Kišobran/Mreža: Advokati kulture, Filmski festival u Tirani, Sarajevski filmski festival, Vojvođanska regionalna inicijativa.

FASH & ART

Adresa: St."Kosova", nr.19, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Fatmire Shehu

E-mail: fatmireshehu@hotmail.com

Cilj: Očuvanje i promovisanje nacionalne tradicije, tradicionalnih umetnosti kroz umetnički rad na koži.

VISUAL ARTS LABORATORIUM (LABORATORIJA VIZUELNIH UMETNOSTI)

Adresa: St."Sylejman Vokshi", Ll. 2, lokali në bodrum, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt : Valbona Shujaku

Tel: ++381 (0) 38 245 748

E- mail: info@tonetube.net

Cilj: Promocija vizuelnih umetnosti

ARTISTS AND JOURNALISTS CLUB "RRJEDHA" (KLUB UMETNIKA I NOVINARA "RRJEDHA")

Adresa: St."Fehmi Lladrovci", k. I/2, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Njazi Ramadani

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 125 733

E-mail: rrjedha_press@hotmail.com

Cilj: Zaštita prava umetnika i novinara

GJILAN (GNJILANE)

Adresa: St."Adem Jashari", nr. 114 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Muhamet Halili

Tel : ++381 (0) 280 20 073 - ++377 (0) 44 177 281

E- mail: muhamethalili@yahoo.com, radio_gjilani@hotmail.com

Cilj : Nezavisni i slobodni mediji

ASSOCIATION "DRITA GJILAN"
(UDRUŽENJE "SVETLOST GNJILANE")

Adresa: St. "Ymer Prizreni"
Osoba za kontakt: Zekirja Abdullahu
Tel: ++ 377 (0) 44 166 586
E-mail: zekirja_a@hotmail.com
Cilj: Promovisanje kulturnih vrednosti

HUNTERS ASSOCIATION "PASHTRIKU"
(LOVAČKO UDRUŽENJE "PAŠTRIK")

Adresa: St. "Nëna Tereze", p.n., Gjakova/Đakovica
Osoba za kontakt: Halim Çarkaxhija
Tel: ++ 381 (0) 390 20 150
E-mail: pashtriku_hunters@hotmail.com
Cilj: Zaštita životne sredine, očuvanje i kultivisanje flore i faune
Kišobran/Mreža: Član Foruma NVO u Đakovici

ASSOCIATION OF SPORTS FISHERMEN
(UDRUŽENJE SPORTSKIH RIBOLOVACA)

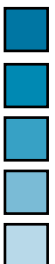
Adresa: St. "A. Bajrami", p.n., Kačanik/Kaçanik
Osoba za kontakt: Kadrush Dogani
Mobilni telefon : ++377 (0) 44 235 714
Cilj: Podizanje svesti o potrebi očuvanja čistoće reka i o kontrolisanom ribolovu.
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Kačaniku

TECHNICAL EDUCATION CENTRE
(TEHNIČKI OBRAZOVNI CENTAR)

Adresa: St. "28 Nëntori", Gjilan/Gnjilane
Osoba za kontakt: Sabit Zymeri
Tel : ++381 (0) 280 20 003, ++377 (0) 44 144 997
Cilj: Podizanje svesti omladine i građana o tehničkom obrazovanju i obuci

CENTRE FOR HUMANISTIC STUDIES "GANI BOBI"
(CENTAR ZA HUMANISTIČKE STUDIJE "GANI BOBI")

Adresa: St. "Sylejman Vokshi", Ll.2 (në bodrum), Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Astrit Salihu
Tel/fax: ++ 381 (0) 38 245 749
Internet stranica: www.ganibobi.org
Cilj: Istraživanje i proučavanje u oblasti medija i kulture.

SPORTS AND CULTURE FOR PEACE IN THE BALKANS (SPORT I KULTURA ZA MIR NA BALKANU)

Adresa: St. "Stadiumi", nr.69, Mitrovica
Osoba za kontakt: Adem Dauti
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 146 647
E- mail: scpbalkan@hotmail.com
Cilj: Unapređivanje saradnje putem sporta i kulture.

ASSOCIATION FOR CULTIVATING SCENIC AND FILM ARTS "SYTHI" (UDRUŽENJE ZA NEGOVANJE SCENSKE I FILMSKE UMETNOSTI "SYTHI")

Adresa: St."Afrim Loxha", ndërtesa III, nr.1, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Fadil Hysaj
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 124 021
E- mail: hysaj@hotmail.com
Cilj: Negovanje, unapređivanje i promovisanje vrednosti scenske i filmske umetnosti na Kosovu.

106

ASSOCIATION OF CREATORS AND MODELISTS OF KOSOVA "ARS" (KOSOVSKO UDRUŽENJE KREATORA I MODELA "ARS")

Adresa: Square "Haxhi Zeka", St."17 Nëntori", nr. 3/21, Peja/Peć
Osoba za kontakt: Vullnet Begolli
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 220 936
E- mail: ars_kosova@hotmail.com
Cilj: Stvaranje, sprovođenje i modelovanje savremene mode
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Peći i regionu

PROMOTE ARTY

Adresa: Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Vigan Kastrati
Tel: ++377 (0) 44 209 334
Internet stranica: www.promotearty.org
Cilj: Promovisanje kulturnih vrednosti

IPKO INSTITUTE (IPKO INSTITUT)

Adresa: National University Library, 14th floor, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Visar Jasiqi
Tel: ++381 (0) 38 244 264 – 244 265
E-mail: info@ipkoinstitute.org
Internet stranica: www.ipkoinstitute.org
Cilj: Pomoć u prikupljanju sredstava, pružanje znanja i obezbeđivanje potrebnog okruženja za učešće Kosova u globalnom informacionom društvu.

THE FUTURE OF THE CITY FERIZAJ (BUDUĆNOST GRADA UROŠEVCA)

Adresa: "Dëshmorët e Kombit" St., enterprise "17 Nëntori", k.IV – Ferizaj/
Uroševac

Osoba za kontakt: Driton Ramadani

Tel: ++381 (0) 290 20 319

Cilj: Slobodni i profesionalni mediji

Umbrella : Štimlje - Adifete Beća

ASSOCIATION OF FREE AND INDEPENDENT ELECTRONIC MEDIA OF KOSOVA (KOSOVSKO UDRUŽENJE SLOBODNIH I NEZAVISNIH ELEKTRONSKIH MEDIJA)

Adresa: "Qyteza Pejton" neighborhood, St."Bell Popova", Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Ardita Zejnullahu

Tel: ++381 (0) 38 244 533

E- mail: ampek_ampek@gmail.com

Cilj: Promovisanje slobodnih, nezavisnih i profesionalnih aktivnosti
elektronskih medija u privatnom sektoru.

Kišobran/Mreža: SEENAPB (Southern European Network of Associations
of Private Broadcasters – Mreža udruženja privatnih radio i TV stanica
jugoistočne Evrope).

ASSOCIATION FOR SOCIAL TRAINING, RESEARCH AND ADVOCACY (UDRUŽENJE ZA DRUŠTVENU OBUKU, ISTRAŽIVANJE I ZASTUPANJE)

Adresa: "Ulpiana", St."Mark Dizdari", D-6, III, Nr.2, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Shpëtim Bylykbashi

Tel : ++381 (0) 38 540 686

E- mail: astra_kos@hotmail.com

Cilj: Društveno blagostanje i zaštita

Kišobran/Mreža: Forum za zaštitu dece

KOSOVA ARCHITECTS ASSOCIATION (KOSOVSKO UDRUŽENJE ARHITEKATA)

Adresa: Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Florina Jerliu

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 122 151

E-mail: arkitekt_k@hotmail.com

Cilj: Stimulisanje arhitekata da razviju kreativne inicijative i da se uključe u
naprednu arhitekturu.

ASSOCIATION OF YOUNG LAWYERS OF KOSOVA (KOSOVSKO UDRUŽENJE MLADIH PRAVNIKA)

Adresa: Bill Clinton Square, entrance. 30/2, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Fatmir Geca

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 168 526

E-mail: younglawyers_kosova@yahoo.com

Cilj: Unapređivanje položaja novih pravnika, zaštita potrošača i rešavanje konflikata, razvoj pravnog sistema i demokratske prakse.

Kišobran/Mreža: European Young Bar Association – EYBA (Evropsko udruženje komora mladih pravnika)

KOSOVA SCOUTS ASSOCIATION (KOSOVSKO UDRUŽENJE IZVIĐAČA)

Adresa: St."Skënderbeu", nr. 277 - Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Blerim Blaku

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 162 187

E- mail: blerimblaku@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti o obrazovanju mladih o prirodi i zdravlju

Mreža : Kosovska mreža izviđača

108

RURAL INITIATIVE "RURALIN" (SEOSKA INICIJATIVA "RURALIN")

Adresa: Zhegër – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Ibrahim Aliu

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 211 794

E- mail: shkathtesia@hotmail.com

Cilj: Oživljavanje poljoprivrede

JOURNALISTS CLUB "BEQIR MUSLIU" (KLUB NOVINARA "BEĆIR MUSLIU")

Adresa: Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Musa Sabedini

Tel: ++381 (0) 280 23 774

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 132 402

Cilj: Unapređivanje novinarstva

Kišobran/Mreža: AGPK

JOURNALISTS CLUB "FENIKSI" (KLUB NOVINARA "FENIKS")

Adresa: "Tirana" Street, Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Lulzim Sahiti

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 201 984

E- mail: lulzimsahiti@hotmail.com

Cilj: Poštovanje novinarskog kodeksa i unapređivanje novinarstva

MITROVICA JOURNALISTS LEAGUE (NOVINARSKA LIGA MITROVICE)

Adresa: Qendra e Kulturës, nr. 84, Mitrovica

Osoba za kontakt: Çerkin Ibishi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 165 685

E-mail: c_ibishi@hotmail.com

Cilj: Zaštita slobode govora i informisanja i zaštita prava novinara.

MEDICA KOSOVA

Adresa: "Luigj Gurakuqi" Street, nr.39,Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Veprore Shehu

Tel: ++381 (0) 390 21 139

E- mail: medicam_kosova@yahoo.com

Cilj: Poboljšanje fizičkog i mentalnog zdravlja žena koje pate od trauma rata i umanjivanje simptoma trauma žena koje su pretrpele seksualno zlostavljanje u toku rata.

Kišobran/Mreža: MKŽG i KWI

KOSOVA LAWYERS CHAMBER (KOSOVSKA ADVOKATSKA KOMORA)

Adresa: "Qamil Hoxha" St., nr.10/3, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Adem Vokshi

Tel: ++381 (0) 38 244 586 / 243 717

E- mail: oak_pr@hotmail.com

Cilj: Zaštita prava pravnika i unapređivanje njihovog rada

REVIVING AGRICULTURE (OŽIVLJAVANJE POLJOPRIVREDE)

Adresa: "Hajdin Berisha" St., nr.24, Suhareka/Suva Reka

Osoba za kontakt: Bexhet Basha

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 184 416

E- mail: rimekembiah@hotmail.com, bexhetbasha@hotmail.com

Cilj: Oživljavanje poljoprivrede u opštini Suva Reka.

Kišobran/Mreža: Član mreže NVO na Kosovu

ENTERPREUNERS ASSOCIATION – KAÇANIK (UDRUŽENJE PREDUZETNIKA – KAČANIK)

Adresa: "Skënderbeu" St., p.n., Kaçanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Sefedin Jaha

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 184 964

E-mail: mondo@yahoo.com

Cilj: Unapređivanje rada u oblasti ekonomije.

ASSOCIATION OF INTELLECTUALS "JAKOVA" (UDRUŽENJE INTELKTUALACA "JAKOVA")

Adresa: "Ismail Qemajli" St., nr. 46, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt : Xhevat Koshi

Tel/Faks: ++381 (0) 390 24 942

Cilj: Mediji, ekonomski razvoj, kultura, naučno istraživanje i studije.

Kišobran/Mreža: Forum NVO u Đakovici

ASSOCIATION OF ORGANIC AGRICULTURE OF KOSOVA (KOSOVSKO UDRUŽENJE ORGANSKE POLJOPRIVREDE)

Adresa: Agricultural Faculty, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Adem Demaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 175 277

E- mail: shbok_ad@hotmail.com

Cilj: Istraživanje, proučavanje i izrada programa za razvoj različitih poljoprivrednih ogranaka.

PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR AGRICULTURE, LIVESTOCK AND ENVIRONMENTAL PROTECTION "ARDHMËRIA JONË" (PROFESIONALNO UDRUŽENJE ZA POLJOPRIVREDU, STOČARSTVO I ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE "NAŠA BUDUĆNOST")

Adresa: "Dëshmorët e kombit", (Trade centre II), Suhareka/Suva Reka

Osoba za kontakt: Muhamet Veliu

Tel: ++381 (0) 29 71 163

E-mail: ardhmeriajone@hotmail.com

Cilj: Razvoj agrobiznisa, poljoprivrede, stočarstva i zaštite životne sredine.

Kišobran/Mreža: Centar za ljudske resurse u regionu Prizrena, Bord NVO u Suvoj Reci, Kosovska organizacija za životnu sredinu sa REC.

BEEKEEPERS ASSOCIATION IN SHTIME "NEKTARI I BLETËS" (UDRUŽENJE PČELARA U ŠTIMLJU "PČELINJI NEKTAR")

Adresa: "Prishtina/Priština" St., Shtime/Štimlje

Osoba za kontakt: Fejzë Hysiqi

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 201 958

Cilj: Pružanje profesionalne pomoći i vođenje udruženja članova podržavanjem proizvođača meda, itd.

HUNTERS ASSOCIATION "DRERI" (UDRUŽENJE LOVACA "DRERI")

Adresa: "Ismail Raka" Boulevard, Kaçanik/Kaçanik

Osoba za kontakt: Vehbi Bajrami

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 225 376

Cilj: Zaštita životne sredine

Kišobran/Mreža: Forum NVO

KCSO
110

**INDEPENDENT MATHEMATICIANS ASSOCIATION "UNION PLUS"
(NEZAVISNO UDRUŽENJE MATEMATIČARA "UNION PLUS")**

Adresa: "Dardania", St.E IX/43, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt : Fehmi Sylejmani

Tel : ++ 381 (0) 280 26 195

E-mail: union_plus@yahoo.com

Cilj: Razvoj matematike

**KOSOVA PENSIONERS LEAUGE
(KOSOVSKA LIGA PENZIONERA)**

Adresa: "Tringë Smaili" St., p.n., Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Bukurie Selimi

Tel/Faks : ++381 (0) 38 249 607

Cilj: Rekreativne aktivnosti za stare ljude i zaštita prava kosovskih penzionera.

Kišobran/Mreža: Mreža udruženja penzionera.

**KOSOVA PUBLIC PROSECUTORS ASSOCIATION
(KOSOVSKO UDRUŽENJE JAVNIH TUŽILACA)**

Adresa: Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Tahir Rrecaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 186 044

Cilj: Zaštita ljudskih prava i prava javnih tužilaca Kosova.

**ASSOCIATION OF SPORTS FISHERMEN "LOSSOSI"
(UDRUŽENJE SPORTSKIH RIBOLOVACA "LOSOS")**

Adresa: "Imer Devetaku" St., p.n.

Osoba za kontakt: Fehmi Hysenaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 205 711

E- mail: fehmihsenaj@gmail.com

Cilj: Zaštita životne sredine i kontrolisani ribolov

Mreža: Kosovska federacija ribolovaca.

**KOSOVA REAL-ESTATE AGENCIES AND AGENTS ASSOCIATION
(KOSOVSKO UDRUŽENJE AGENCIJA I AGENATA ZA PROMET
NEKRETNINA)**

Adresa: "Qamil Hoxha" St., nr.4/1, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Agron Beka

Tel: ++381 (0) 38 227 456

E- mail: agron_e_beka@yahoo.com

Cilj: Zaštita i prodaja imovine.

111F

**VOLUNTARY ASSOCIATION OF INDEPENDENT FIREMEN IN GJILAN REGION
(DOBROVOLJNO UDRUŽENJE NEZAVISNIH VATROGASACA U REGIONU GNJILANA)**

Adresa: "Dardania" St., II, 6/10, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt : Ruzhdi Gagica

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 154 092

Cilj: Prevencija i zaštita od požara

**BALKAN INVESTIGATION REPORTING NETWORK
(BALKANSKA MREŽA ZA ISTRAŽIVAČKO IZVEŠTAVANJE)**

Adresa: "Fehmi Agani" St., I, 1/16, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Jeta Xharra

Tel: ++381 (0) 38 244 517, 245 379

E- mail: jetaxharra@yahoo.com

Internet stranica: www.iwpr.net

Cilj: Zaštita ljudskih prava, ravnopravnost polova, obrazovanje, ekonomski razvoj medija i prava manjina.

Kišobran/Mreža: Balkan Investigation Reporting Network, Ženska mreža

KCS2
112

VITA KOSOVA

Adresa: "Taslixhe I" neighborhood, nr. 58, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Gazmend Aliu

Tel: ++381 (0) 38 245 505

E- mail: vitakosova@hotmail.com

Cilj: Zaštita ljudskih prava, ravnopravnost polova, obrazovanje, zdravlje i sport.

Kišobran/Mreža: Kosovska mreža, Espace Santé Jeunes du Salon de Provence- Francuska.

VICTORIA – KO

Adresa: Dečan/Dečani

Osoba za kontakt: Sokol Krasniqi

Tel: ++381 (0) 39 31 161 – ++377 (0) 44 154 885

Cilj: Stimulisanje ekonomskog razvoja u poljoprivredi i stočarstvu.

AIDA

Adresa: Gornje Ljubinje, Prizren

Osoba za kontakt: Nedžmija Zećirović

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 149 191

Cilj: Afirmisanje integracije kosovskih Bošnjaka u socijalni, ekonomski i multietnički razvoj Kosova. Afirmisanje prava žena i dece.

AFATURKCU DUSUNCE DERNEGI

Adresa: "28 Nëntori" St., nr.123 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Kemal Shahin

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 163 901

E- mail: add_gl@hotmail.com

Cilj: Emancipacija turske zajednice

Mreža: Advonet

AJRI - ZRAK

Adresa: "Kralja Petra I" St., nr. 175, Mitrovica

Osoba za kontakt: Vojkan Milić

Mobilni telefon: ++381 (0) 63 8290 310

E- mail: jlenone@hotmail.com

Cilj: Stvaranje uslova za demokratsko i tolerantno društvo.

ASSOCIATION OF PARAPLEGICS AND PARALISED CHILDREN (UDRUŽENJE PARAPLEGIČARA I PARALIZOVANE DECE)

Adresa: Shtërpçë/Štrpce

Osoba za kontakt: Vasil Karačević

Tel: ++ 381 (0) 63 833 52 59

Cilj: Sprečavanje bolesti, promovisanje važnosti vakcinacije, pružanje usluga i reintegracija ljudi sa ograničenim sposobnostima.

IBER DEVELOPMENT ASSOCIATION – IDA (UDRUŽENJE ZA RAZVOJ IBRA – IDA)

Adresa: "Kralja Petra I" St., 137/5, Mitrovica

Osoba za kontakt: Dragan Roganović

Tel: +381 (0) 63 80 92 202

E-mail: ibarda@ptt.yu

Cilj: Seoski ekonomski razvoj

Kišobran/Mreža: Agro mreža i Volvox mreža organizacija za zaštitu životne sredine u Srbiji.

ASSOCIATION OF BOSNIAKS "KOSOVSKI AVAZ" – UBKA (UDRUŽENJE BOŠNJAKA "KOSOVSKI AVAZ" – UBKA)

Adresa: "Hajdar Dushi" St., 1A, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Nadira Avdić - Vllasi

Tel: ++381 (0) 38 243 800

E-mail: nadirav@hotmail .com;

Internet stranica: www.alemnet.info

Cilj: Razvoj građanskog društva i afirmacija bošnjačke zajednice

Kišobran/Mreža: Organizacija ima svoje ogranke u Prizrenu

113

**ASSOCIATION OF TURKISH THEATRE ACTORS « RUMELI »
(UDRUŽENJE TURSKIH POZORIŠNIH GLUMACA "RUMELI")**

Adresa: "Njegoshi" St., nr. 55 , Prizren
Osoba za kontakt: Etem Kazaz
Tel: ++381 (0) 29 43 353; ++377 (0) 44 140 078
E-mail: etemkazaz@hotmail.com
Cilj: Promocija turskog pozorišta

**ASSOCIATION OF TEACHERS „EDUKATOR“
(UDRUŽENJE NASTAVNIKA "EDUKATOR")**

Adresa: "Rozafa" St., nr. 12, Prizren
Osoba za kontakt: Rešat Farki
Tel: ++377 (0) 44 415 975
Cilj: Razvoj obrazovanja na bošnjačkom jeziku

**CULTURAL AND ARTISTIC AMATEUR ASSOCIATION "JOVAN CVIJIQ
(AMATERSKO KULTURNO UMETNIČKO DRUŠTVO "JOVAN CVIJIĆ")**

Adresa: Sevce, Shtërpçë/Štrpce
Osoba za kontakt: Goran Sinadinović
Tel: ++381 (0) 63 833 23 73
E-mail: goransinadinovic2000@yahoo.com, gox_si@yahoo.com
Cilj: Promovisanje i unapređivanje kulturnih vrednosti u regionu

**ASSOCIATION OF BOSNIACS "OAZA"
(UDRUŽENJE BOŠNJAKA "OAZA")**

Adresa: "Zeljeznicka" St., nr. 133, Peja/Peć
Osoba za kontakt: Sahit Kandić
Tel: ++377 (0) 44 150 956:
E-mail: ubongo2003@yahoo.com
Cilj: Integracija manjina u kosovsko društvo
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Peći i Kosovska omladinska mreža

**ASSOCIATION OF WOMEN "VITA"
(UDRUŽENJE ŽENA "VITA")**

Adresa: Shtërpçë/Štrpce
Osoba za kontakt: Anica Miljković
Tel: ++381 (0) 63 82 49 132
E-mail: anicamilkovic@yahoo.com
Cilj: Ostvarivanje prava i poboljšanje života žena i dece
Kišobran/Mreža: Multietnička mreža, Ženska mreža "AJO/ONA/SHE"

**BOARD OF NORTHERN MITROVICA NGOs – NVOB – KMR
(BORD NVO SEVERNE MITROVICE – NVOB – KMR)**

Adresa: Nema kancelariju, Mitrovica

Osoba za kontakt: Nevenka Medić

Tel: +381 (0) 63 8 310 318

E-mail: ngoboardkmr@yahoo.com

Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO i njihova promocija u zajednici

Kišobran/Mreža: Bord NVO u južnoj Mitrovici

BARO AMALIPE

Adresa: "Marie Shllaku" St., nr. 79 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Muzafer Aliu

Mobilni telefon: ++381 (0) 280 28 644 – ++381 (0) 63 73 24 085

E-mail: muzoaliu@yahoo.com.uk

Cilj: Emancipacija zajednica Roma, Aškalija i Egipćana

Mreža: Mreža NVO u Gnjilanu

**A BETTER LIFE
(BOLJI ŽIVOT)**

Adresa: Sevce, Shtërpçë/Štrpce

Osoba za kontakt: Sokol Stojanović

Tel: ++381 (0) 63 82 31 518

E-mail: Bolji-c-zivot@yahoo.com

Cilj: Razvoj zajednice

Kišobran/Mreža: MCMS – Skopje (Makedonija)

**CIVIC EDUCATION CENTRE
(GRAĐANSKI OBRAZOVNI CENTAR)**

Adresa: "Fehmi Lladrovci" St., nr. 17

Osoba za kontakt: Osman Demiri

Mobilni telefon : ++381 (0) 63 73 70 801

E-mail: demiri_29@hotmail.com, cde_rae@hotmail.com

DURMISH ASLLANO

Adresa: "Kadri Nesho" St., nr. 64, Roma Centre, Prizren

Osoba za kontakt: Nexhip Menekshe

Tel: ++381 (0) 29 43 891; ++377 (0) 44 301 561

E-mail: nexhipmenekshe@hotmail.com

Cilj: Kursevi i obrazovanje romske zajednice

Kišobran/Mreža: Mreža RAE NVO "Tolerancija"

115

EJONA

Adresa: "Dardania" neighborhood, block 7, entrance I, nr. 40, Prishtina/
Priština

Osoba za kontakt: Agron Hajdari

Tel: ++ 381 (0) 38 542 414, 46 127, 063 740

Cilj: Reorganizacija obrazovanja

EQUALITY (RAVNOPRAVNOST)

Adresa: "Brezovačka" St., nr. 98 , Prizren

Osoba za kontakt: Emilija Rexhepi

Tel: ++381 (0) 29 41 033; ++377 (0) 44 255 640

E-mail: nvoequality@hotmail.com

Cilj: Razvoj ljudskih prava

ECOLOGICAL ASSOCIATION – SHARA (EKOLOŠKO DRUŠTVO – ŠARA)

Adresa: Gotovuša – Drajkovce, Shtërpçë/Štrpce

Osoba za kontakt: Ljubinko Đorđević

Mobilni telefon: ++381 (0) 63 84 75 602, ++377 (0) 44 379 453

E-mail: eco_protection@yahoo.com

Cilj: Podizanje svesti stanovništva o zaštiti životne sredine

FILIZLER – TURKISH CULTURAL-ARTISTIC ASSOCIATION (FILIZLER – TURSKO KULTURNO UMETNIČKO DRUŠTVO)

Adresa: "Isa Boletini" St., nr.3, Prizren

Osoba za kontakt: Ferhat Dervish

Tel: +381 (0) 29 253 14; 029 44 788

E-mail: ferhatdervis@hotmail.com

Cilj: Promovisanje i očuvanje turske kulture

FUTURE (BUDUĆNOST)

Adresa: Gračanica

Osoba za kontakt: Nenad Rikalo

Tel: ++381 (0) 63 860 16 40

E-mail: ture_kosovo@hotmail.com;

Internet stranica: www.future-system-network.org

Cilj: Razvoj i demokratizacija građanskog društva

Kišobran/Mreža: Regionalna mreža za pomirenje i demokratizaciju,
Regionalna mreža za rešavanje nezaposlenosti omladine

GAJRET

Adresa: Selo Gornje Ljubinjje, Prizren

Osoba za kontakt: Refik Kasi

Tel: ++ 377 (0) 44 276 861

E-mail: refko061@hotmail.com

Cilj: Ublažavanje teške ekonomske situacije pružanjem humanitarne pomoći porodicama kojima je potrebna pomoć.

"GERÇEK", CULTURAL-ARTISTIC AND SPORTS ASSOCIATION ("GERÇEK" – KULTURNO UMETNIČKO I SPORTSKO DRUŠTVO)

Adresa: "Tophane", St.Fehmi Agani 2/1, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Zeynelabedin Ustaibo

Tel: ++377 (0) 44 123 663

E-mail: zustaibo@yahoo.com

Cilj: Promocija turske kulture

INDEPENDENT MEDIA GROUP (GRUPA NEZAVISNIH MEDIJA)

Adresa: Gračanica

Osoba za kontakt: Petar Jeknić

Tel/Faks: ++381 (0) 38 64 344

E-mail: img_p@hotmail.com

Cilj: Podrška razvoju stabilne demokratije i ljudskih prava na Kosovu preko pluralističkih medija i kulture informisanja

HANA

Adresa: Vitimirica, region III , Peja/Peć

Osoba za kontakt: Ervina Redžepmatović

Tel: ++377 (0) 44 183 118; ++381 (0) 63 82 82 598

E-mail: uz_hana@hotmail.com

Cilj: Unapređivanje položaja žena u društvu

Kišobran/Mreža: KWI, Ženska mreža u Peći i Komitet za ravnopravnost polova

BOSNIAK CIVIC INITIATIVE "GRINBOOK" (BOŠNJAČKA GRAĐANSKA INICIJATIVA "GRINBOOK")

Adresa: "Đ. Jovićević" St., Peja/Peć

Osoba za kontakt: Jasmina Gutić

Tel: +381 (0) 39 34 129, ++381 (0) 63 374 39 686

Cilj: Unapređivanje položaja bošnjačke manjine u društvu

Kišobran/Mreža: Građanski forum

117

INICIATIVA 6 (INICIJATIVA 6)

Adresa: "Muharem Bekteshi" St., 2a, Prizren
Osoba za kontakt: Osman Osmani
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 265 741
E-mail: iniciativa_6@hotmail.com ; iniciativa_6@yahoo.com
Cilj: Obrazovanje i ljudska prava za zajednicu RAE
Kišobran/Mreža: KIP, DRC

YOUTH INITIATIVE LEPOSAVIC – OIL (OMLADINSKA INICIJATIVA LEPOSAVIĆ – OIL)

Adresa: "Dositej Obradović" St., Leposavić
Osoba za kontakt: Srboljub Milosavljević
Tel: ++381 (0) 63 862 31 61
E-mail: srbo@bitinfo.co.yu
Cilj: Unapređivanje položaja mladih u društvu
Kišobran/Mreža: Građanski forum u Leposaviću

YOUTH INITIATIVE MITROVICA – OIM - YIM (OMLADINSKA INICIJATIVA MITROVICA – OIM)

Adresa: St. "Rudarskih četa", nr. 57, Mitrovica
Osoba za kontakt : Vladan Vlašković
Tel: ++381 (0) 63 8 165 044, 064 2 349 430
E-mail: mitrovica_yi@hotmail.com
Internet stranica: www.nvo-kosovo-sever.org.yu
Cilj: Podrška inicijativama mladih za povoljniji položaj u društvu i promocija ravnopravnosti polova.
Kišobran/Mreža: Omladinska mreža, Kosovski inicijativni program i Omladinska partnerska mreža

CIVIC INITIATIVE (GRAĐANSKA INICIJATIVA)

Adresa: "Čika Jovina" St., nr. 12/3, Mitrovica
Osoba za kontakt: Boris Drobac
Mobilni telefon: ++38 1 (0) 63 8180 161
E-mail: borisdrobac@yahoo.com
Cilj: Zaštita životne sredine

SCOUTS GROUP – KOTA 797 (IZVIĐAČKA GRUPA – KOTA 797)

Adresa: "Nušićeva" St., p.n., Zvečan
Osoba za kontakt: Boško Radovanović
E-mail: kota797@yahoo.com
Cilj: Obrazovanje dece i omladine o prirodi
Kišobran/Mreža: Liga izviđača Srbije i Jugoslavije

KCSO
118

IDP - INFO CENTER
(INFOMACIONI CENTAR ZA INTERNO RASELJENA LICA)

Adresa: St. "Filipa Višnjića", nr. 4, Mitrovica

Osoba za kontakt: Tatjana Jakšić

E-mail: idpinfocenter@yahoo.com

Cilj: Povratak interno raseljenih lica.

JELENA ANŽUJSKA

Adresa: "V. Četković" St., nr.30/6, Mitrovica

Osoba za kontakt: Nevenka Medić

Mobilni telefon: ++381 (0) 64 35 28 6 22

Cilj: Obrazovanje i podizanje svesti u cilju vršenja pritiska na institucije za rešavanje problema zajednica

STUDENTS COUNCIL "HIEROGLIFET"
(STUDENTSKI SAVET "HIEROGLIFI")

Adresa: Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Armend Behluli

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 174 039

E-mail: armend_behluli@yahoo.com

Cilj: Učestvovanje studenata iz zajednica RAE u strukturama u kojima se donose odluke.

Kišobran/Mreža: Mreža "Piramida"

KOMAL

Adresa: St. "24 Novembar", nr.23, Leposavić

Osoba za kontakt: Nataša Jovanović

Tel: ++381 (0) 28 83 466; ++381 (0) 63 18 16 19 64

E-mail: natasakomal@yahoo.com

Cilj: Organizovanje i pružanje medicinske pomoći.

WOMEN COMMITTEE FOR PROTECTION OF HUMAN RIGHTS – WCPHR
(ŽENSKI KOMITET ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA)

Adresa: IRL centre, Čaglavica

Osoba za kontakt: Snežana Karadžić

Tel: ++381 (0) 63 82 17 964, 063 85 72 775

E-mail: snezana1929@yahoo.com

Cilj: Promovisanje ljudskih prava i prava žena i dece

Kišobran/Mreža: Mreža srpskih NVO "Zora"

119

KOSOVSKA PETLJA – KP

Adresa: "Kralja Petra" St., L 3/79, Mitrovica
Osoba za kontakt: Savica Stevanović
Tel : + +381 (0) 28 423 665; ++381 (0) 63 816 0080
E- mail: kpetlja@yahoo.com; savicakm@ptt.yu
Kišobran/Mreža: Huairou network
Cilj: Aktiviranje žena u izgradnji mira.

KOLO SRPSKIH SESTARA

Adresa: "Kolašinskih kneževa" St., Zubin Potok
Osoba za kontakt: Radmila Kapetanović
Tel: ++381 (0) 28 461 009
Mobilni telefon: ++381 (0) 63 8174 915
E- mail: radakap@yahoo.com
Cilj: Izgradnja društva u kojem nema polne diskriminacije
Kišobran/Mreža: Mreža "Zora", "AZIN" i AVOKO KOSOVKA DEVOJKA

KOSOVKA DEVOJKA

Adresa: "Dositej Obradović" St., Leposavić
Osoba za kontakt: Snežana Aleksandrović
Tel: ++381 (0) 28 83 870
E- mail: ngokdevojka@yahoo.com
Cilj: Ovlašćivanje žena.
Kišobran/Mreža: Beograd

KULTURNO UMETNIČKO DRUŠTVO "MOKRA GORA"

Adresa: Zubin Potok
Osoba za kontakt: Vlastimir Milentijević
Tel: ++381 (0) 28 60 112
Faks: ++381 (0) 28 60 058
Cilj: Kultivisanje muzike i tradicionalnog folklora među omladinom

KOSOVA WOMEN VOTERS LEAGUE (KOSOVSKA LIGA ŽENSKIH GLASAČA)

Adresa: "Aktash", A-1, sol. V/37, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Advie Gashi
Tel: ++381 (0) 38 27 702 ; ++377 (0) 44 126 497
E- mail: gashi@UNHCR
Cilj: Praćenje, evidentiranje i reakcija u slučajevima kršenja prava manjina.

KO
120

MARAS

Adresa: "24 Novembar" St., nr.41, Leposavić

Osoba za kontakt : Srbinka Proševski

Tel: ++381 (0) 28 83 107

E- mail: ngomaras@yahoo.com

Cilj: Zaštita prava žena i dece

MISIJA LJUDI DOBRE VOLJE

Adresa: "Karađorđe" St., nr.37, Zvečan

Osoba za kontakt : Igor Dančetović

Mobilni telefon: ++381 (0) 63 816 47 96

Cilj: Okupljanje svih ljudi dobre volje sa ciljem poboljšanja uslova života.

MLADEZ – MITROVICA

Adresa: "Bošnjačka Mahala", "Sami Frashëri" St, nr.60, Mitrovica

Osoba za kontakt: Ertan Redzovic

Tel: ++381 (0) 63 8438162

E-mail: ertanredzovic@hotmail.com

Cilj: Integracija manjina u kosovsko društvo

Kišobran/Mreža: Gimnazijski forum

MOSTOVI

Adresa: Štrpce

Osoba za kontakt: Živče Šarkoćević

Tel: ++381 (0) 29 70 305

E-mail: zivcesarkoćević@yahoo.com; zdjakoćević@yahoo.com

Cilj: Zaštita prava manjina

UDRUŽENJE ŽENA "NADA"

Adresa: "Stojadina Trajića" St., Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Nevenka Stoiljković

Tel: ++381 (0) 280 23 919

Cilj: Izlazak iz izolacije kroz kurseve i obrazovanje o ravnopravnosti polova.

OPŠTINSKA ORGANIZACIJA SLEPIH LJUDI

Adresa: Kushe Epërme, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Igor Arsić

Tel/Faks: ++381 (0) 280 21 929

Cilj: Reintegracija slepih ljudi

121

OON – ORGANIZACIJA LJUDI SA OGRANIČENIM SPOSOBNOSTIMA

Adresa: Gračanica

Osoba za kontakt: Dragan Josifović

Tel: ++381 (0) 63 436 797 - +381 (0) 83 64 157

E-mail: oon_distroficari@yahoo.com

Cilj: Socijalna integracija ljudi sa ograničenim sposobnostima

Kišobran/Mreža: Mreža NVO u Gračanici

ORGANISATION FOR DEVELOPMENT ACTIVITIES – ODA (ORGANIZACIJA ZA RAZVOJNE AKTIVNOSTI – ODA)

Adresa: "Aktash II", "Ferat Draga" St., nr. 39/A, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Violeta Selimi

Tel: ++381 (0) 38 245 426

E-mail: info@atoda.org

Cilj: Podizanje svesti o demokratskoj kulturi, podrška ugroženim grupama i ženama, obezbeđivanje podrške za razvoj i integraciju u jakom građanskom društvu.

PROFESSIONAL MULTIETHNIC ORGANISATION "LANSDOWNE" (PROFESIONALNA MULTIETNIČKA ORGANIZACIJA "LANSDOWNE")

Adresa: "Skënderbeu" St., nr.58 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Shaban Terziu

Telephone: ++ 381 (0) 280 27 108 - ++377 (0) 44 178 606

E-mail: omp_lansdowne@yahoo.com

Cilj: Prava manjina

OSTAJTE OVDE

Adresa: "Kolašinskih kneževa" St., nr. 83, Zubin Potok

Osoba za kontakt : Ljubinka Jovanović

Tel: ++381 (0) 28 60 022; 60 077

Cilj: Pomoć stanovnicima, posebno ženama i deci u cilju zaštite njihovih prava.

OMLADINSKA UNIJA

Adresa: "Kolašinskih kneževa" St., Zubin Potok

Osoba za kontakt: Dejan Baščarević

Tel: ++381 (0) 28 60 157

Cilj: Obrazovanje mladih, uzajamno poštovanje, ljubav i razumevanje prema drugima.

KOSOVSKA OMLADINA JAZAS-A

Adresa: St. "Strahinjića Bana", nr. 5, Mitrovica

Osoba za kontakt: Igor Kalamar

Tel: ++ 381 (0) 63 722 18 18; 063/580 481

E-mail: ojzas.kos@jazas.org.yu, igor.kalamar@jazas.org.yu;

Cilj: Sprečavanje inficiranja AIDS-om

Kišobran/Mreža: Mreža omladine JAZAS-a, International Youth Association Against AIDS (IYAAA), Mitrovička mreža omladinske inicijative i Kosovska omladinska mreža

PANORAMA

Adresa: "U.J." St., nr. 27, Leposavić

Osoba za kontakt: Branka Jevremović

Tel: ++381 (0) 28 83 667

Cilj: Rehabilitacija žena i dece koja su pretrpela bilo koju vrstu nasilja u toku rata i pokušaj njihovog vraćanja u normalan život.

PREPOROD

Adresa: "S. Gotovuša" St., Drajkovce, Štrpce/Shtërpce

Osoba za kontakt: Predrag Stojanović

Tel: ++ 381 (0) 290 70 059

Cilj: Zaštita ljudskih prava i zalaganje za položaj žena i manjina u društvu

ROMA WOMEN CENTRE – CENTARI ROMANE GJUVENLENGE (CENTAR ROMSKIH ŽENA - CENTARI ROMANE GJUVENLENGE)

Adresa: "Kadri Nesho" St., nr.26, Prizren

Osoba za kontakt: Emsale Mergjollari

Tel: ++381 (0) 29 26 106; 31 600

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 274 671

E-mail: emsalemergjollari@hotmail.com, msale_bergamin@yahoo.de

Cilj: Integracija romskih žena, njihovo obrazovanje i podizanje svesti za aktivno učestvovanje u građanskom društvu.

BOSNIAK CULTURAL-INFORMATION CENTRE (BOŠNJAČKI KULTURNO-INFORMATIVNI CENTAR)

Adresa: "Nëna Tereze" St., Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Nadira Vllasi

E-mail: nadirav@hotmail.com

Cilj: Obrazovanje, informisanje i uspostavljanje dobrih kontakata u cilju stvaranja osećanja veće sigurnosti između različitih etničkih grupa.

Kišobran/Mreža: Peć i Prizren

123

CENTAR ZA PROMOVISANJE PRAVA DECE I OMLADINE

Adresa: "Kralja Petra I" St., nr. 143/16, Mitrovica

Osoba za kontakt: Nebojša Antić

Tel: ++381 (0) 63 1 200 021

E-mail: cppdo_kosovo@hotmail.com; cppdo_kosovo@yahoo.com

Cilj: Promocija prava dece i omladine sa ciljem izgradnje mehanizama koji obezbeđuju poštovanje njihovih prava.

Kišobran/Mreža: Partnerska omladinska mreža

ASHKALI COMMUNITY CENTRE (CENTAR AŠKALIJSKE ZAJEDNICE)

Adresa: Dubravë/Dubrava

Osoba za kontakt: Danush Ademi

Tel: ++ 381 (0) 290 25 933

E-mail: qkadubrav@hotmail.com

Cilj: Integracija aškalijske zajednice u građansko društvo

ROMANE ROMNJA

Adresa: "Fehmi Lladrovci" St., nr. 19, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Shpresa Agushi

Tel: ++ 381 (0) 280 24 047

E-mail: agushishpresa@yahoo.com

Cilj: Integracija, afirmacija i emancipacija romskih žena u kosovsko društvo.

Kišobran/Mreža: Ženska mreža RAE, Mreža "Tolerancija za Rome i Aškalije".

ROMANO AMALIPE

Adresa: "Fehmi Lladrovci" St., nr. 19, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Adnan Agushi

Tel: ++381 (0) 280 24 047

E-mail: adnanagushi@yahoo.com

Cilj: Afirmacija i emancipacija romske zajednice

Kišobran/Mreža: Mreža "Tolerancija" i Forum za Rome i Aškalije

ROM EDERLEZI

Adresa: Bervece, Štrpce/Shtërpçë

Osoba za kontakt: Aliti Ismet

Tel: ++381 (0) 63 81 65 903

E-mail: Ismet.aliti@OSCE.org

Cilj: Obrazovanje i poboljšanje ekonomskih uslova za romsku zajednicu.

SVETIONIK

Adresa: Leposavić
Osoba za kontakt : Vladan Milanović
E- mail: ngosvetionik@yahoo.com
Cilj: Ekonomski razvoj i pravni saveti.

SLOBODA

Adresa: Selo Prekovac (Novo Brdo)
Osoba za kontakt: Tatjana Mijatović
Cilj: Poboljšanje uslova života i prevazilaženje situacije nastale posle sukoba.

SABAH – UDRUŽENJE ŽENA

Adresa: "Sulejman Sapunxhiu" St., Peć/Peja
Osoba za kontakt: Selvia Feratović
Tel: ++381 (0) 63 8383658
E-mail: uz_sabah@hotmail.com
Cilj: Unapređivanje položaja žena u kosovskom društvu
Kišobran/Mreža: Forum NVO u Peći

SLOGA

Adresa: Vitina
Osoba za kontakt: Slavica Jovanović
Tel: ++381 (0) 280 80 227
Cilj: Integracija žena u društveni život, sloga među ljudima i izgradnja bolje budućnosti.

TURKISH WOMEN ASSOCIATION (UDRUŽENJE ŽENA TURKINJA)

Adresa: "TMK" St., nr. 101/7, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Lirije Gashi
Tel: ++ 381 (0) 38 211 274
Mobilni telefon: ++381 (0) 63 81 66041
E-mail: liryegas@hotmail.com
Cilj: Integracija žena Turkinja u kosovsko društvo
Kišobran/Mreža: Mreža kosovskih ženskih grupa

ASHKALI WOMEN ASSOCIATION "EDONA" (UDRUŽENJE ŽENA AŠKALIJA "EDONA")

Adresa: "Naim Beka" St., fshati Dubravë, Ferizaj/Uroševac
Osoba za kontakt: Hafize Hajdini
Mobilni telefon: ++377 (0) 44 254 315
E- mail: ngoedona@yahoo.com, ngoedona@hotmail.com
Cilj: Integracija žena Aškalijske u građansko društvo i zaštita prava žena.

SHEFKAT (HUMANITARNO UDRUŽENJE)

Adresa: "Xhavit Mitrovica" St., P+4/12, nr. 4, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt : Bajram Rogova

Tel: ++381 (0) 38 22 625, 35 842

E- mail: shefkat@hotmail.com

Cilj: Zaštita prava turske manjine na Kosovu i njeno napredovanje u društvu.

ALBANIAN – EGYPTIAN ASSOCIATION (ALBANSKO-EGIPATSKO UDRUŽENJE)

Adresa: "E.Zherka" St., nr.1, Gjakova/Đakovica

Osoba za kontakt: Avdullah Qafani

Tel: ++381 (0) 390 27 482 ; ++377 (0) 44 133 541

E- mail: avdullah@yahoo.com

Cilj: Integracija egipćanske manjine u društveni život.

ROMA WOMEN ASSOCIATION (UDRUŽENJE ŽENA ROMKINJA)

Adresa: "Ivo Lola Ribar" St., Nr.46, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Sadije Agushi

Tel: ++381 (0) 280 24 934

Cilj: Emancipacija žena Romkinja i njihova integracija u razvoj društva.

TURKISH WOMEN ASSOCIATION "ZUBEYDE HANIM" (UDRUŽENJE ŽENA TURKINJA "ZUBEYDE HANIM")

Adresa: "Zanatçilar Merkezi" St., nr.12, Prizren

Osoba za kontakt : Birsen Gota

Tel: ++381 (0) 29 23 252

Cilj: Emancipacija i napredovanje žena Turkinja u društvu

Kišobran/Mreža: Priština, Mamuša i Vučitrn

CULTURAL-ARTISTIC ASSOCIATION "BEHAR" (KULTURNO-UMETNIČKO DRUŠTVO "BEHAR")

Adresa: "Brezovica" St., nr.67, Prizren

Osoba za kontakt: Ifete Smajli

Tel: ++381 (0) 29 31 724

Mobilni telefon: ++ 377 (0) 44 390 479 ; 044/ 337 531

E- mail: kud_behar@hotmail.com

Cilj: Udruživanje i saradnja sa drugim kulturno-umetničkim društvima i razmena iskustava između zajednica koje žive na Kosovu.

ASSOCIATION OF TURKISH TEACHERS IN KOSOVA (UDRUŽENJE TURSKIH NASTAVNIKA NA KOSOVU)

Adresa: "Xhavit Bajraktari" St., nr.83, Prizren

Osoba za kontakt: Myvedet Bako

Tel: ++381 (0) 29 23 091

E- mail: tod_kosova@hotmail.com

Cilj: Rešavanje problema u obrazovanju na turskom jeziku, razvoj i modernizacija predavanja.

Kišobran/Mreža: Priština, Mamuša, Gnjilane, Dobročane, Mitrovica i Vučitrn

SOLIDARNOST

Adresa: "Donja Gušterica" St., Lipljan/Lipjan

Osoba za kontakt: Dojčin Kukureković

Tel: ++381 (0) 38 86 626; 063 81 754 18

Cilj: Razvoj i unapređivanje malih preduzeća

SHUKAR DROM

Adresa: "Ivo Ljolla Ribar", Nr.46, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt : Neshat Sonki

Tel: ++381 (0) 280 24 934

E- mail: elezagushi@yahoo.com

Cilj: Aktivna integracija romske manjine u kosovsko društvo

ŠILOVANKA

Adresa: Šilovo

Osoba za kontakt : Marina Maksimović

Tel: ++381 (0) 38 22 222

Faks: ++381 (0) 28 22 324

Cilj: Emancipacija žena

KOSOVA DEMOCRATIC UNION (KOSOVSKA DEMOKRATSKA UNIJA)

Adresa: Kamp "Plemetina", Obilć

Osoba za kontakt: Bajrush Berisha

E- mail: bajrushb@yahoo.com

Cilj: Obrazovanje, kultura i integracija.

Kišobran/Mreža: Priština, Mamuša, Gnjilane, Dobričane, Mitrovica i Vučitrn

UDRUŽENJE HENDIKEPIRANIH LJUDI I LJUDI SA INVALIDITETOM – UHITIL

Adresa: Berevce, Štrpce/Shtërpçë

Osoba za kontakt: Vasil Kovačević

Tel: ++381 (0) 63 83 35 259

Cilj: Unapređivanje položaja ljudi sa ograničenim sposobnostima u društvu

VATAN

Adresa: Kruševo - Dragaš

Osoba za kontakt: Arif Kushi

Tel: ++377 (0) 44 365 390

Misioni: Povratak i integracija manjina u opštinu Dragaš

VIZIONI 02 (VIZIJA 02)

Adresa: Cultural Centre "Adem Jashari", Istog/Istok

Osoba za kontakt: Labinot Maleshaj

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 377 103, ++381 (0) 63 8 286 683,
063 7 547 602

E- mail: vizioni02@hotmail.com

Cilj: Unapređivanje položaja mladih ljudi u opštim događanjima u opštini Istok i na Kosovu.

Kišobran/Mreža: Omladinska mreža "Piramida" i Omladinska mreža u Istoku.

UDRUŽENJE PROTERANIH I PRIVREMENO RASELJENIH LICA – KOSMET

Adresa: "Kralja Petra I" St., p.n. - Mitrovica

Osoba za kontakt: Rade Spasojević

Tel: ++381 (0) 28 34 800

Cilj: Pružanje humanitarne pomoći proteranim licima i PRL, i drugim građanima koji žive u opštini Mitrovica.

Kišobran/Mreža: Zubin Potok, Leposavić, Zvečan, Vučitrn i Istok

UDRUŽENJE RIBOLOVACA – IBAR

Adresa: Zubin Potok

Osoba za kontakt: Slavko Stojanović

Cilj: Uzgoj ribe, zaštita voda od zagađenja i poštovanje perioda kada je ribolov dozvoljen.

VOMUA

Adresa: "Dositej Obradović" St., 2/5, Leposavić

Osoba za kontakt: Nataša Vučković

Tel: ++381 (0) 28 83 857

E- mail: vomua@yahoo.com

Cilj: Emancipacija žena i obrazovanje dece, omladine i starih ljudi.

YARIN – K.S.S.D.

Adresa: 327, Mireshe (Dobërçan)

Osoba za kontakt: Refike Sylçevci

Tel: ++381 (0) 280 75 654

Cilj: Negovanje i unapređivanje turske kulture

ZAMAN

Adresa: "Arbëria/Dragodan", St."Vuçitërna", nr.92, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt : Hilmo Kandić

Tel: ++ 381 (0) 38 549 605

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 158 456

Cilj: Sprečavanje migracije bošnjačke manjine, zaštita životne sredine, ljudskih prava, prava žena i dece.

Kišobran/Mreža: Prizren, Dragaš – Podgora, Peć – Vitimirica, Đakovica, Mitrovica.

THE PEOPLE'S VOICE (GLAS NARODA)

Adresa: Dubrava, Ferizaj/Uroševac

Osoba za kontakt: Shani Kopili

Mobilni telefon: ++377 (0) 44 254 315; ++381 (0) 63 8685342

E- mail: zeriipopullit@yahoo.com, zpashkali@yahoo.com

Cilj: Prava manjina i obrazovanje

Kišobran/Mreža: Mreža AVOKO

REGIONAL AGENCY OF ENTERPRISES – GJILAN (REGIONALNA AGENCIJA PREDUZEĆA – GNJILANE)

Adresa: "Adem Jashari" St., nr. 23, Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Gani Pireva

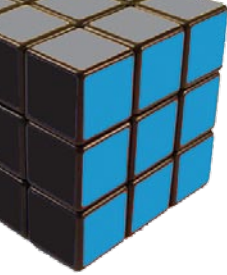
Tel: ++381 (0) 28 30 029; 30 069

Faks: ++381 (0) 28 30 099

E- mail: gjilanrea@yahoo.com

Cilj: Ekonomski razvoj

**ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY – EDA
(AGENCIJA ZA EKONOMSKI RAZVOJ – EDA)**

Adresa: "Eqrem Çabej" St., B3/2, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Ardian Jashari

Tel: ++381 (0) 38 247 147

E- mail: eda_ngo@hotmail.com

Cilj: Promovisanje ekonomskog razvoja

**DEVELOPMENT STUDIES INSTITUTE – RIINVEST
(INSTITUT ZA RAZVOJNE STUDIJE – RIINVEST)**

Adresa: "Aktash I", St. "Rexhep Malaj", nr.28, Prishtina/Priština

Association chairman: Muhamet Mustafa

Tel/Faks: ++ 381 (0) 38 239 420; 244 540

Internet stranica: www.riinvestinstitute.org

Cilj: Ekonomske studije i studije razvoja, promovisanje ekonomskog razvoja na osnovu slobodne privatne inicijative i filozofije preduzetništva.

**ECONOMIC AND RECONSTRUCTION DEVELOPMENT ASSOCIATION
"MARKETINGU"
(UDRUŽENJE ZA EKONOMSKI I REKONSTRUKTIVNI RAZVOJ
"MARKETING")**

Adresa: "Iliria", 4/blloku 3/23 – Gjilan/Gnjilane

Osoba za kontakt: Fahredin Syla

Mobilni telefon : ++377 (0) 44 163 912

E- mail: farka2002@hotmail.com

Cilj : Ekonomski razvoj i rekonstrukcija

**KOSOVA TRADE WORKERS UNION – BSPK
(KOSOVSKA SINDIKALNA UNIJA – BSPK)**

Adresa: "Nëna Tereze" St., 1st floor, nr. 35, Prishtina/Priština

Osoba za kontakt: Zeqir Shkodra

Tel/fax: ++ 381 (0) 38 221 782

E-mail: bspk@etuc.org

Cilj: Unapređivanje položaja radnika, podizanje svesti i poboljšanje radnih uslova i života radnika.

Kišobran/Mreža: Na celoj teritoriji Kosova i ICFTU

CENTRI ZA OBUKU NA KOSOVU

MANAGEMENT AND DEVELOPMENT ASSOCIATES – MDA (SARADNICI ZA MENADŽMENT I RAZVOJ – MDA)

Adresa: "Eqrem Çabej" St., B3/2, Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Luan Dalipi dhe Ardian Jashari
Mobilni telefon: ++381 (0) 38 247 147
E-mail: info@seemda.com
Cilj: Centar za obuku za promovisanje najboljih rukovodećih praksi

KOSOVA NANSEN DIALOGUE (KOSOVO NANSEN DIJALOG)

Adresa: "Sylejman Vokshi" St., nr. 2/2 - Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Bersant Disha
Tel: ++381 (0) 38 224 650
E-mail: knd@kndialogue.org
Cilj: Izgradnja miroljubivog, demokratskog, otvorenog i inkluzivnog društva na Kosovu
Kišobran/Mreža: Član Balkanske mreže Nansen dijaloga

KOSOVA EDUCATION CENTRE – KEC (KOSOVSKI OBRAZOVNI CENTAR – KEC)

Adresa: "Nëna Tereze" Square, Nr.5 - Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Dukagjin Pupovci e Edmond Aliaga
Tel: ++381 (0) 38 244 257, 226 897, lok.109
E-mail: office@kec-ks.org, dpupovci@kec-ks.org
Internet stranica: www.kec-ks.org
Cilj: Pružanje mogućnosti za profesionalni razvoj i sticanje relevantnih informacija za obrazovanje osoblja i zajednice.

ADVOCACY TRAINING AND RESOURCES CENTRE – ATRC (CENTAR ZA OBUKU IZ ZASTUPNIŠTVA I RESURSE – ATRC)

Adresa: "Agim Ramadani" St., nr. 15, k.II - Prishtina/Priština
Osoba za kontakt: Reze Duli
Tel: ++381 (0) 38 244 810
Internet stranica: www.advocacy-center.org
Cilj: Izgradnja kapaciteta NVO, zaštita ljudskih prava i ravnopravnost polova
Kišobran/Mreža: Mreža AVOKO

131

SPISAK MEĐUNARODNIH KANCELARIJA ZA VEZU NA KOSOVU

KANCELARIJA VLADE ALBANIJE

Osoba za kontakt: Bashkim Rama
Tel : ++381 (0) 38 548 208

AUSTRIJSKA KANCELARIJA ZA VEZU

Osoba za kontakt: Alexander Bayerl
Tel: ++381 (0) 38 549 284
Faks: ++381 (0) 38 549 285

KANCELARIJA VLADE BELGIJE

Osoba za kontakt: Hugues Chantry
Tel: ++381 (0) 38 548 773
Faks: ++381 (0) 38 243 183

KANCELARIJA VLADE KANADE

Osoba za kontakt: Stephan Moran
Tel: ++381 (0) 38 549 545
Faks: ++381 (0) 38 548 773

KANCELARIJA VLADE HRVATSKE

Osoba za kontakt: Iliriana Shehu
Tel: ++381 (0) 38 243 399 – 398

KANCELARIJA DANSKE VLADE

Osoba za kontakt: Anne-Maria Madsen
Tel: ++381 (0) 38 549 381
e-mail: danste@Mobilni telefonixnet.dk

KANCELARIJA VLADE FINSKE

Osoba za kontakt: Marku Laamanen
Tel: ++381 (0) 38 243 098
Faks: ++381 (0) 38 549 741

KANCELARIJA ZA VEZU VLADE FRANCUSKE

Osoba za kontakt: Gerald Sallier
Tel: ++381 (0) 38 249 611 - 612

KANCELARIJA VLADE NEMAČKE

Osoba za kontakt:

Tel : ++381 (0) 38 243 658- 659

KANCELARIJA VELIKOG VOJVODSTVA LUKSEMBURGA

Osoba za kontakt: Manuel Vega Mahlitz

Tel : ++381 (0) 38 226 787

e-mail: lmmentz@netcourrier.com

KANCELARIJA VLADE VELIKE BRITANIJE

Osoba za kontakt: Mark Dickinson

Tel : ++381 (0) 38 249 801 – 559

KANCELARIJA VLADE GRČKE

Osoba za kontakt: Cistos Kontovounisios

Tel: ++381 (0) 38 243 013

KANCELARIJA VLADE ITALIJE

Osoba za kontakt: Pasquale Salzano

Tel: ++381 (0) 38 244 925

KANCELARIJA ZA VEZU JAPANA

Osoba za kontakt: Yoshihide Nakai

Tel: ++381 (0) 38 249 995 – 038/ 549 005

e-mail: jplopr@ipemb.org.yu

KANCELARIJA VLADE MALEZIJE

Osoba za kontakt: Raszlan bin Abdul Rashid

Tel: ++381 (0) 38 243 467

KANCELARIJA VLADE HOLANDIJE

Osoba za kontakt: Peter Bas Becker

Tel: ++381 (0) 38 224 610

KANCELARIJA VLADE NORVEŠKE

Osoba za kontakt: Eli Jonsvik

Tel: ++381 (0) 38 548 010

Faks: ++381 (0) 38 548 202

133

KANCELARIJA VLADE RUSIJE

Osoba za kontakt: Vladimir Ivanovski

KANCELARIJA VLADE ŠVEDSKE

Osoba za kontakt: Karim Hernmarck

Tel: ++381 (0) 38 243 144

KANCELARIJA VLADE ŠVAJCARSKJE

Osoba za kontakt: Yvana Enzler

Tel: ++381 (0) 38 548 078

KANCELARIJA VLADE TURSKJE

Osoba za kontakt: Metin Kilic

Tel: ++381 (0) 38 548 545

Tel: ++381 (0) 38 548 559

KANCELARIJA VLADE SJEDINJENIH DRŽAVA

Osoba za kontakt: Philip Goldberg

Tel : ++381 (0) 38 549 516 – 517

Faks: ++381 (0) 38 549 890

ODELJENJE ZA MEĐUNARODNI RAZVOJ (DFID) (AGENCIJA BRITANSKE VLADE ZA RAZVOJ)

Osoba za kontakt: Lirim Osmani

Tel: ++381 (0) 38 549 724

EVROPSKA AGENCIJA ZA REKONSTRUKCIJU (EAR)

Osoba za kontakt: Thierry Bernard Guele

Tel : ++381 (0) 38 513 12 00

Internet stranica: www.ear.eu.int

KANCELARIJA ZA VEZU EVROPSKE KOMISIJE

Osoba za kontakt: Georgio Momberto

Tel: ++381 (0) 513 12 00

**NEMAČKA KANCELARIJA ZA REKONSTRUKCIJU I RAZVOJ (CORED)
DEG, GTZ, KFW, Rekonstrukcija i rehabilitacija**

Tel: ++381 (0) 38 549 011
e-mail: gtz_pr@kohamail.net

ŠVAJCARSKA AGENCIJA ZA RAZVOJ I SARADNJU (SDG)

Osoba za kontakt: Hans-Peter Fischer
Tel: ++381 (0) 38 548 091
Faks: ++381 (0) 38 548 096

**ODSEK ZA JAVNE POSLOVE AMERIČKE KANCELARIJE
(PROMOVISANJE DEMOKRATSKOG GRAĐANSKOG DRUŠTVA NA
KOSOVU)**

Osoba za kontakt: Luan Nimani
e-mail: lnimani@pd.state.gov
Tel: ++381 (0) 38 549 516
Faks: ++873 761 912 436

**PROGRAM UJEDINJENIH NACIJA ZA RAZVOJ (UNDP)
(HUMANITARNI PROGRAMI)**

Osoba za kontakt: Paolo Lembo
e-mail: registry.ks@undp.org
Tel: ++381 (0) 38 066/067
Faks: ++381 (0) 38 548 065

135

Prilog B.

Prilog B.

Smernice/Pitanja za Polustrukturirane intervjuje sa OGD

MISIJA:

- Svest članova osoblja
- Javnost, da li postoji?

VIZIJA:

- Pitati ponovo
- Da li su članovi osoblja svesni?

VREDNOSTI

- Koje vrednosti pokušavate da promovirate u vašem radu?
- Pitanje za otkrivanje svih vrednosti?
- Pokušajte i ispitajte one koje su pomenute

STRATEŠKO RAZMIŠLJANJE

- Dalji koraci u cilju postizanja vaše misije (dugoročni plan)
- Kakvo je vaše predviđanje organizacije za 5 godina

OSOBLJE

- Relevantno iskusno osoblje?
- Odgovarajuća obuka?
- Da li vam je potrebna dalja obuka?

ODLUČIVANJE

- Kako, ko, kada?

STRUKTURE

- Uloge i odgovornosti?

ADMINISTRACIJA

- Postupci
- Uputstvo
- Unutrašnje izveštavanje (kome odgovarate, tok informacija)
- Vođenje dokumentacije

FINANSIJE

- Da li su dovoljne u ovom trenutku?
- Izvori

PRIKUPLJANJE SREDSTAVA

- Potencijalni izvori sredstava
- Aktivnosti
- Dugoročne finansijske potrebe (poslovni plan)

OPREMA I PROSTORIJE

- Posmatrati

K138

PLANIRANJE

- Da li se odvija?
- Kakve su aktivnosti, nedeljne, mesečne itd?
- Ko?

PRAĆENJE I PROCENA

- Čega?
- Za koga, zašto?
- Metodi
- Ko je uključen?

AKTIVNOSTI

- Šta trenutno radite?
- Šta ste ranije radili?
- Zašto se bavite baš tim aktivnostima?
- Razgovarati o potrebama ciljnih grupa
- Rezultati (dokaz, izveštaj...)
- Ko radi slične poslove (dupliranje)?

ODNOSI IZMEĐU PARTNERA

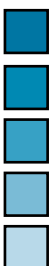
- Korisnici
- Forumi, mreže
- Zajednički projekti OGD
- Saradnja sa vlastima
- Donatori, INVO
- Medijska pokrivenost

OKRUŽENJE

- Generalno (objasniti) koji su problemi sa kojima se suočavate u toku aktivnosti
- Sloboda i prava
- Pristup informacijama
- Prava manjina se poštuju (lokalno)

SOCIO KULTURA

- Međuetnički odnosi
- Da li tradicionalne vrednosti utiču na vaš rad?
- Stav zajednice prema građanskom društvu
- Voluntarizam

Prilog C.

Prilog C. Studija i izveštaj

Analitički izveštaj

Procena građanskog društva na Kosovu

Kvalitativna studija

**Istraživanje fokusne grupe sa predstavnicima NVO,
donatorima i korisnicima**

jun 2005.

Izvršni rezime

Organizacije građanskog društva dale su različite perspektive o definiciji građanskog društva, ali su se ipak skoro sve među njima složile sa činjenicom da je građansko društvo sve ono što nije država, vlada i poslovni ili tržišni sektor. Predstavnici OGD vide građansko društvo kao dopunu vladi; oni ga vide kao korpus organizacija i institucija koje generalno služe za "korigovanje" vlade.

Sa druge strane, grupni razgovor sa korisnicima i javnošću generalno otkriva da je njihova svest o građanskom društvu, njegovoj ulozi i svrsi sa mešovitim percepcijama. Neki učesnici vide građansko društvo kao grupu nevladinih organizacija (NVO) i neprofitnih organizacija ili bilo koju grupu koja radi na poboljšanju društva. Ipak, bilo je i viđenja koja definišu društvo kao sve građane jedne zemlje.

Glavna kritika od OGD u vezi sa građanskim društvom na Kosovu odnosi se na neuspeh građanskog društva da ispuni potrebe građana koje zastupa. Dok učesnici procenjuju da građansko društvo na Kosovu nije dovoljno vidljivo i da je njegova uloga parcijalna, za to se delimično smatra odgovornom međunarodna zajednica, zbog toga što je ona težila da uspostavi ovaj sektor na veštački način. Ipak, OGD se takođe okrivljuju i zbog nedostatka međusobne saradnje i koordinacije, sa ciljem posedovanja većeg uticaja i šire pokrivenosti potreba zajednice.

Bilo je i učesnika koji su istakli pozitivne rezultate građanskog društva na Kosovu, pominjući nekoliko primera aktivnosti koje dokazuju postojanje želje da se radi na nečemu što je zajedničko za sve.

Gledajući sa perspektive korisnika, javnost takođe pokazuje generalno

141

nezadovoljstvo sa radom građanskog društva na Kosovu. Većina od njih se slaže da građansko društvo naporno radi i da je efikasno aktivno, ali nije u stanju da promeni različite procese i nema dinamičan način da reši ili pomogne rešavanju problema građana na Kosovu. Oni su još pokušali da objasne da bi to moglo da bude zbog činjenice je koncept građanskog društva jedva poznat na Kosovu, i zato što ne postoji iskustvo u saradnji sa vladinim i državnim institucijama i oko toga kako da se efikasno angažuje u procesima odlučivanja.

Vraćajući se na pitanje dali aktivnosti OGD ispunjavaju potrebe zajednice, većina učesnika iz OGD se slaže da su ove potrebe samo delimično ispunjene – što znači da su na nekim mestima ispunjene, a na drugima nisu. Pored toga, dali su nekoliko dobrih primera nekih NVO koje su orijentisane na pružanje usluga, koje nude usluge određenim ciljnim grupama, kao što je pravna pomoć, pomoć hendikepiranim licima itd. Oni su takođe pomenuli primere organizacija koje doprinose snižavanju nezaposlenosti tako što nude obuku u cilju obrazovanja ljudi i što postupaju kao posrednici pri nalaženju poslova, posebno u privatnom sektoru. Većina učesnika se složila da su najnapredniji sektori obrazovanje i pitanja polova, što znači da aktivnosti OGD ispunjavaju potrebe zajednice u nekom obimu, pošto je obrazovanje vrlo često pominjano među problemima sa kojima se zajednica trenutno suočava.

142

Donatorska podrška na Kosovu nije dobro koordinisana sa potrebama građanskog društva i potrebama zajednice. Ipak, većina učesnika, uključujući korisnike i obične građane, se slaže da donatori ne prepoznaju dobro kosovsku realnost, uključujući činjenicu da oni pokušavaju da realizuju svoje sopstvene ciljeve i interese svojim projektima i finansijskom pomoći na Kosovu.

Bilo je takođe pozitivnih primedbi u vezi sa podrškom donatora, posebno u pogledu podizanja svesti šire javnosti i određenih grupa učesnika o različitim fundamentalnim pitanjima. Drugi slučajevi uspešne donatorske podrške su pomenuti, kao što je povratak izbeglica i raseljenih lica, promocija prava romskih žena itd. Korisnici i obični građani su takođe pomenuli neke uspešne slučajeve donatorske podrške građanskom društvu i zajednici: projekte u vezi sa decom sa posebnim potrebama, projekte u vezi učenja stranih jezika, rekonstrukcije puteva, pozajmica za pokretanje biznisa, podrške poljoprivredi, obrazovanju itd.

Postoji opšti konsenzus među učesnicima koji predstavljaju građanski sektor na Kosovu da većina OGD nije napravila nikakav plan u vezi sa održivošću. Postoji generalno osećanje da pošto je donatorska podrška počela da opada, kada donatorska podrška drastično opadne, većina organizacija će prestati da postoji.

Rezultati iz grupnog razgovora sa donatorima u Prištini pokazuju da se građansko društvo na Kosovu suočava sa mnogim problemima na svom putu da postane snažno i kredibilno građansko društvo. Jedan od problema koji su pomenuti je činjenica da u prethodnom sistemu koji je postojao pre nedavnog konflikta na Kosovu, građansko društvo nikada nije bio u stanju da slobodno izrazi svoje mišljenje zbog ograničenja u slobodi izražavanja. Stoga, smatra se da građansko društvo nije potpuno svesno snage koju ima u procesu odlučivanja i da postoji opšti nedostatak inicijative u građanskom društvu, što ga čini više pasivnim

posmatračem i pasivnim primaocem.

Prema donatorima, generalno postoji nedostatak vizije, ili OGD uglavnom imaju kratkoročne vizije zbog činjenice da se radi o organizacijama čiji se rad zasniva na projektima. To na površinu izbacuje još jedan problem – organizacije se ponašaju konkurentno da bi dobile sredstva pa se zbog toga ustručavaju da stvore mreže jer se uglavnom radi o organizacijama čiji se rad zasniva na projektima, što dovodi do generalnog nedostatka komunikacije i koordinacije među OGD na Kosovu. Jedinim uspešnim mrežama se za sada smatraju mreže među ženama i omladinskim organizacijama.

Skoro svi predstavnici donatora koji su prisustvovali grupnom razgovoru složili su se da postoji generalni nedostatak koordinacije među donatorima kada se radi o donatorskoj podršci građanskom društvu na Kosovu. Jedan od učesnika je naglasio da postoji nedostatak među donatorima na Kosovu, i da kao rezultat toga donatori nemaju konsolidovani pristup. Drugi učesnik je izrazio svoje viđenje da među donatorima postoji nedostatak bilo kakvog sveobuhvatnog plana razvoja na Kosovu.

Uvod

Budući da je građansko društvo viđeno kao međuprostor između države, domaćinstva i tržišta, čija je uloga da štiti i proširuje interese u promovisanju demokratskih vrednosti, dobrog upravljanja i unapređivanja socijalnog i ekonomskog razvoja²⁷, može da se kaže da je razvoj ovog sektora bio i da je još uvek više od obaveze u posleratnom periodu, u fazi rekonstrukcije i razvoja zemlje. Trenutno, građansko društvo na Kosovu predstavlja blizu 3000 organizacija, grupa ili udruženja, što pokazuje izvanredno povećanje u poređenju sa 2000. godinom, kada je postojalo samo oko 1300 registrovanih organizacija koje su funkcionisale na Kosovu.

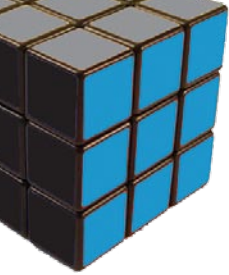
Da bi se shvatilo građansko društvo na Kosovu i videlo gde se ono nalazi, Kosovska fondacija za građansko društvo (KFGD) izvršila je prvi presek građanskog društva 2000. godine. Ipak, danas uprkos velikom broju registrovanih organizacija, nema jasne indikacije koje su organizacije trenutno aktivne, kakvi su im kapaciteti, u kojoj oblasti rade, kao i o drugim specifičnim karakteristikama organizacija građanskog društva (OGD) na Kosovu. Da bi se ovo shvatilo KFGD je započela sa pravljenjem drugog preseka građanskog društva na Kosovu 2004. godine, sa glavnim ciljem da se lokalnim i međunarodnim donatorima i kreatorima politike obezbede podaci koji će im omogućiti da naprave odgovarajuću strategiju za efikasnu podršku građanskom društvu na Kosovu.

Da bi se izvršilo pravljenje ovog preseka u punom kapacitetu i sa željenim rezultatima, postavljena su 56 indikatora koji treba da identifikuju ključne karakteristike građanskog društva na Kosovu i da procene njegove dobre i slabe strane, kao i 7 različitih istraživačkih metoda napravljenih tako da se prikupe i analiziraju različiti podaci i informacije u vezi sa sveukupnim ciljem ovog preseka.²⁸

27 Plan za izradu preseka građanskog društva, jun 2004. godine

28 Ibid.

Kosovska fondacija za građansko društvo angažovala je "Index Kosova", organizaciju koja predstavlja zajedničko ulaganje BBSS Gallup International, lokalnu istraživačku kompaniju, da sprovede kvalitativno istraživanje kroz razgovore fokusnih grupa sa relevantnim partnerima na Kosovu.

Metodologija

Kvalitativna studija koju čine razgovori četiri fokusne grupe sa 7-10 učesnika, sprovedena je od 16-20 maja 2005. godine sa tri glavne ciljne grupe:

1. Predstavnici organizacija građanskog društva
2. Korisnici i obični građani
3. Donatori

Organizovana su dva grupna razgovora sa predstavnicima organizacija građanskog društva – jedan u Prištini sa organizacijama uglavnom iz Prištine i iz susednih opština, a drugi u Đakovici sa organizacijama iz Đakovice, Peći i Prizrena. Jedan grupni razgovor obavljen je sa korisnicima i običnim građanima u Prištini, a drugi sa donatorima takođe u Prištini. Svi grupni razgovori vođeni su na abanskom jeziku, osim onog sa donatorima, pošto su većinu od njih zastupali predstavnici koji govore stranim jezicima.

Analitički izveštaj – Deo 1

(Viđenja građanskog društva i šire javnosti)

OPŠTI PREGLED GRAĐANSKOG DRUŠTVA

Definisanje građanskog društva na Kosovu

Iako postoji jasna definicija toga šta je građansko društvo, često čujemo različite definicije i razumevanja građanskog društva, uglavnom u zavisnosti od njegove uloge i položaja u društvu. Pre razgovora o različitim pitanjima u vezi sa građanskim društvom na Kosovu, svi učesnici su pozvani da definišu svojim rečima šta podrazumevaju pod građanskim društvom i kako ga vide.

Organizacije građanskog društva dale su različita viđenja definicije građanskog društva, ali ipak skoro sve one su se složile sa činjenicom da je građansko društvo sve što nije država, vlada i poslovni ili tržišni sektor. Kako je jedan od učesnika dalje elaborirao, to je razlog što se građansko društvo naziva trećim sektorom, imajući na umu da strukture vlade i države predstavljaju prvi sektor, a poslovna zajednica drugi sektor. Kada se to kaže, predstavnici OGD vide građansko društvo kao dopunu vladi; vide ga kao korpus organizacija i institucija koje generalno služe za "ispravljanje grešaka" vlade.

"Građansko društvo čini grupa ljudi koji su se okupili da razgovaraju i zastupaju stavove oko određenih pitanja koja se vide kao problematična."

(predstavnik OGD, žena, Đakovica)

"To je grupa ljudi koji rade u cilju ispunjavanja određenih potreba zajednice. To je neka vrsta mosta ili veze između zajednica i institucija, mehanizam koji pred višim institucijama govori o potrebama zajednice."

(predstavnik OGD, žena, Prizren)

Predstavnici OGD, kada definišu šta je građansko društvo i kako ga oni vide, takođe su pokušali da naglase šta je svrha građanskog društva. Bilo je različitih mišljenja o svrsi građanskog društva, uglavnom povezanih sa definicijama koje su oni već dali, ali je bilo i nekih specifičnih zapažanja. Prema njima, jedna od svrha građanskog društva je zaštita prava ljudi zbog nedostatka odgovornosti vlade. Građansko društvo je tu takođe i da radi na ispunjavanju prava i da ispuni ono što vlada ne može, kao i da služi kao promoter specifične kategorije ljudi u društvu.

Jedan od učesnika je pomenuo da je građansko društvo na Kosovu regulisano uredbom koja definiše građansko društvo na veoma jednostavan način – kao grupu organizacija i tela koji su neprofitni i organizovani su u interesu građana i građanskog društva.

Sa druge strane, grupni razgovor sa korisnicima i širom javnošću otkriva da njihova svest o građanskom društvu, njegovoj ulozi i svrsi sadrži mešovite percepcije. Neki učesnici vide građansko društvo kao grupu nevladinih organizacija (NVO) i neprofitnih organizacija ili bilo koju grupu građana koji rade da bi poboljšali položaj društva. Ipak, takođe postoje viđenja koja definišu građansko društvo kao sve građane jedne države.

145

Sveukupna procena građanskog društva

Predstavnici građanskog društva imali su različita viđenja o sveukupnoj proceni građanskog društva na Kosovu, iako oni predstavljaju to građansko društvo. Bilo je neke doze samokriticizma, kao i dobrih primera uspeha građanskog društva na Kosovu.

Glavna kritika od strane OGD u vezi sa građanskim društvom na Kosovu odnosi se na neuspeh građanskog društva da ispuni potrebe građana i grupa koje predstavlja. Prema jednom od učesnika, to je rezultat nedostatka znanja ljudi koji su osnovali različite organizacije u vezi sa tim šta građansko društvo znači i koja je njegova svrha. Dok učesnici procenjuju da građansko društvo na Kosovu nije dovoljno vidljivo i da je njegova uloga delimična, međunarodna zajednica se smatra delimično odgovornom za taj rezultat, pošto je ona težila da stvori ovaj sektor na veštački način. Ipak, OGD se takođe okrivljuju zbog nedostatka međusobne saradnje i koordinacije aktivnosti, u cilju obezbeđivanja većeg uticaja i šireg pokrivanja potreba zajednice.

"Verujem da bi trebalo da budemo i samokritični a ne samo da kritikujemo druge NVO. Nije postojala nikakva inicijativa od strane albanskih NVO da se okupe NVO manjinskih zajednica i da se organizuje konferencija. Ništa se slično nije dogodilo, jer mi imamo običaj da razmišljamo: Šta mi imamo od toga?"
(predstavnik OGD, žena, Priština)

146

Većina predstavnika OGD se složila da je uloga građanskog društva bila delimična, zbog činjenice da je građansko društvo na Kosovu igralo ulogu samo u očuvanju svojih sopstvenih interesa. Građansko društvo je funkcionisalo drugačije pre sukoba 1998-1999, kada je postojalo samo nekoliko organizacija, kada ljudi nisu radili samo zbog finansijske koristi već iz humanitarnih razloga, sa veoma visokim nivoom volontarizma na svim nivoima. Smatra se da su danas ljudi uključeni u OGD zato što oni to vide samo kao radno mesto za sticanje finansijske koristi.

"Od 3000 organizacija koje rade na Kosovu, 80% ljudi ih je otvorilo zbog ličnog interesa. Oni samo dobijaju neka sredstva i pasivni su."
(predstavnik OGD, muškarac, Priština)

S druge strane, bilo je i učesnika koji su istakli pozitivne rezultate građanskog društva na Kosovu, spominjući nekoliko primera aktivnosti koji dokazuju postojanje želje da se radi za nešto što je zajedničko za sve. Pomenuta je zajednička inicijativa i saradnja nekoliko organizacija u kampanji za otvorene liste na izborima, kao i Kosovska ženska mreža, kao jedna od samo nekoliko mreža koje funkcionišu na Kosovu. Učesnici su takođe jasno istakli da veoma često male organizacije u malim opštinama rade više za potrebe zajednice od velikih organizacija u većim gradovima ili onih koje rade na celom Kosovu.

Gledajući iz perspektive korisnika i šira javnost takođe pokazuje generalno nezadovoljstvo radom građanskog društva na Kosovu. Većina od njih slaže se da iako je građansko društvo veoma angažovano i efikasno aktivno, ono nije u stanju da promeni različite procese i ne poseduje dinamičan način da reši ili pomogne rešavanju problema građana na Kosovu. Oni su dalje pokušali da

objasne da bi to moglo da bude zbog činjenice da je koncept građanskog društva jedva poznat na Kosovu, pa zbog toga nema iskustva u saradnji sa vladinim i državnim institucijama i o tome kako da se efikasno angažuje u procesima odlučivanja.

Potrebe zajednice u odnosu na aktivnosti OGD

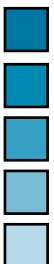
Da bi se videlo da li aktivnosti građanskog društva ispunjavaju potrebe zajednice i pomažu rešavanju problema sa kojima se suočavaju građani Kosova, učesnici su najpre pozvani da identifikuju koji su to problemi sa kojima se njihova zajednica trenutno suočava. Zatim su pozvani da pomenu i prepoznaju oblast aktivnosti OGD i da zatim procene da li te specifične aktivnosti ispunjavaju specifične potrebe zajednice.

Prema predstavnicima građanskog društva, kao i korisnicima i široj javnosti, jedan od najvažnijih problema sa kojima se trenutno suočava njihova zajednica je nezaposlenost i loša ekonomska situacija. Drugi problemi koji se takođe smatraju veoma važnim su korupcija, status Kosova, nedostatak kolektivne slobode i bezbednosti, nedostatak odgovarajuće infrastrukture (putevi, struja, voda itd.), loše obrazovanje i napuštanje škola, droga i alkohol, loše medicinske usluge, povratak izbeglica i raseljenih lica, kao i generalno nedostatak sredstava.

Kada se govori o oblastima aktivnosti ili aktivnostima kojima se uglavnom bave OGD na Kosovu, predstavnici građanskog društva su pomenuli širok spektar aktivnosti, među kojima su i omladina, mediji, žene, životna sredina, manjine, religija itd. Takođe je vredno pomena da svest korisnika i običnih građana o aktivnostima OGD je praktično ograničena na njihovu lokalnu zajednicu – ljudi obično prepoznaju aktivnosti OGD koje se odvijaju u njihovom okruženju. Najčešće oblasti aktivnosti koje su pomenute su ženske organizacije, humanitarne organizacije, organizacije za pravnu pomoć, organizacije za ljudska prava, organizacije za zaštitu životne sredine itd.

Vraćajući se na pitanje da li aktivnosti OGD ispunjavaju potrebe zajednice, većina učesnika iz OGD se slaže da su ove potrebe samo delimično ispunjene – rekavši da su u nekim oblastima ispunjene a u drugim nisu. Osim toga, odni su dali nekoliko primera nekih NVO koje su orijentisane na pružanje usluga, koje pružaju pomoć određenim ciljnim grupama, kao što je pravna pomoć, pomoć hendikepiranim licima itd. Takođe su pomenuli i primere organizacija koje doprinose smanjivanju nezaposlenosti tako što pružaju obuku u cilju obrazovanja ljudi i tako što služe kao posrednici u nalaženju poslova, posebno u privatnom sektoru. Većina od učesnika se složila da su najnapredniji sektori obrazovanje i pitanja polova, što znači da aktivnosti OGD ispunjavaju potrebe zajednice do nekog obima, pošto je obrazovanje veoma često pominjano kada se govorilo o problemima sa kojima se trenutno suočava zajednica.

"Više NVO je pratilo aktivnosti Skupštine Kosova i nekih opštinskih skupština. Opštinske skupštine koje su praćene od strane NVO su promenile svoj stav prema problemima društva u veoma kratkom periodu. Mnoge druge opštine koje nisu bile praćene tražile su od nas da pratimo njihov rad, pošto su zajednice od toga imale neposrednu korist."
(predstavnik OGD, muškarac, Priština)

Ipak, predstavnici građanskog društva su veoma svesni da postoje problemi u tom smislu i da možda nisu ispunili potrebe zajednice kako je trebalo. Neki od njih se slažu da nema mnogo organzacija koje se bave pitanjima nezaposlenosti, vode, struje i životne sredine. Oni takođe ističu problem tretiranja nekog pitanja samo površno, što se najčešće dešava, bez doticanja same srži problema, pronalaženjem odgovarajućeg rešenja za dugoročni rezultat.

"Tako je bilo investicija u, na primer, sprečavanje korišćenja droge, postoje indikacije da broj lica koja koriste drogu svakog dana raste. To je najbolji pokazatelj da je nešto pošlo pogrešnim putem u celom procesu organizacije projekata i ideja u različitim NVO."
(predstavnik OGD, žena, Prizren)

Šira javnost i korisnici projekata OGD su mnogo manje zadovoljni aktivnostima građanskog društva na Kosovu, a većina od njih se slaže da one uglavnom ne ispunjavaju potrebe zajednice, osim u nekim specifičnim slučajevima. Oni pokazuju kritičizam prema građanskom društvu govoreći da se novac koji je namenjen za neki projekat koristi negde drugde za nešto drugo.

"Postoje neke organizacije kao što su ženske NVO. One imaju neku opremu a zatim pozivaju neke žene iz sela na obuku. Posle nekoliko dana te žene dobijaju diplomu i to je sve."
(korisnik, muškarac, Priština)

Korisnici i obični građani ukazuju da mnogi ljudi kojima je trebala pomoć nisu imali nikakve koristi od projekata OGD, zbog moguće korupcije među predstavnicima OGD u toku sprovođenja projekta.

"Oni koji se nalaze pod drvetom jabuke jedu jabuke"
(Korisnik, žena, Priština)

Percepcije o efikasnosti građanskog društva

Iako mišljenje predstavnika građanskog društva nije bilo tako negativno kada se radi o ispunjavanju potreba zajednice kroz aktivnosti OGD, postoji osećanje snažnog kritičizma kada se radi o efikasnosti ovih organizacija u ispunjavanju ovih potreba.

Većina predstavnika OGD slaže se da je efikasnost organizacija u ispunjavanju potreba zajednice sasvim niska i da za to postoji nekoliko razloga, pri čemu je dato i nekoliko primera neefikasnosti. Jedan od primera je istakao da prema neslužbenim podacima, oko 60% svih aktivnih NVO na Kosovu radi sa omladionom i na rekonstrukciji dijaloga između različitih etničkih grupa. U martu prošle godine, oko 60% učesnika u nasilnim protestima bili su mladi ljudi. To je pomenuto da bi se pokazalo da su sve aktivnosti na stvaranju multietničke komunikacije bile neuspešne i da prema njima nije postojao kritički odnos. Ipak, učesnici misle da za to ne treba kriviti lokalne NVO, pošto su one radile prema direktivama donatora.

Takođe postoji generalna percepcija među predstavnicima OGD da postoji nedostatak pristupa institucijama da bi se stvorili partneri i da postoji potreba za većom saradnjom, takođe i među organizacijama građanskog društva, u cilju

povećanja efikasnosti njihovih aktivnosti kroz bolju saradnju.

Predstavnici građanskog društva su takođe bili kritični prema stručnjacima koje su uglavnom pozivali donatori da obučavaju lokalno osoblje iz različitih organizacija. Oni misle da većina ovih stručnjaka nema dovoljne kvalifikacije niti ima adekvatno iskustvo za održavanje tih obuka i da to uzrokuje da se lokalne organizacije ugledaju na loše primere koje daju loši ljudi.

“Mnogi stručnjaci dođu i održe obuke sa NVO – neki od njih sa samo dve do tri nedelje iskustva u Kambodži dođu i obučavaju omladinu na Kosovu o omladini u Kambodži što nema nikakve veze sa nama. Zato je normalno što mladi u u NVO dobijaju pogrešne primere.”

(predstavnik OGD, muškarac, Priština)

Jedan od učesnika iz građanskog društva je takođe pomenuo da je Odeljenje za demokratizaciju OEBS-a trebalo da podrži NVO a da je to urađeno samo donekle. Ipak, prema njemu, broj ljudi koji su radili sa njima bio je veoma mali, zbog čega njihov uticaj i podrška nisu bili zadovoljavajući.

Podrška od donatora

Od završetka sukoba na Kosovu 1999. godine i uspostavljanja civilne administracije UN-a na Kosovu, skoro sve relevantne međunarodne agencije i organizacije otvorile su kancelarije i počele da rade na rekonstrukciji i kasnijem razvoju zemlje. Bilo je različitih tipova donatorskog finansiranja širokog spektra aktivnosti, uključujući finansiranje vladinih institucija, poslovnog razvoja i građanskog društva. Posle završetka faze rekonstrukcije zemlje, mnogi donatori su smanjili finansijska sredstva, a neki od njih su i otišli, otkada su mnoge organizacije građanskog društva počele da se suočavaju sa teškoćama u održavanju svojih aktivnosti i rada na Kosovu.

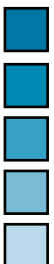
Prema većini predstavnika građanskog društva koji su učestvovali u grupnim razgovorima u okviru ove studije, većina donatora trenutno podržava projekte koji se odnose generalno na standarde, a zatim na povratak izbeglica, multietničke projekte, antikorupciju, kao i podizanje svesti i zastupanje projekata za izgradnju jačeg građanskog društva.

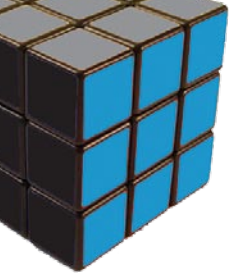
Ipak, učesnici su istakli da donatorska podrška na Kosovu nije dobro koordinisana sa potrebama građanskog društva i potrebama zajednice. Pre svega, rečeno je da se Kosovo suočava sa mnogim problemima, pa se stoga ne očekuje da donatori mogu da posvete pažnju svim tim problemima kroz svoje projekte i podršku. Ipak, većina učesnika, uključujući korisnike i obične građane, slaže se da donatori ne prepoznaju dobro kosovsku realnost, uključujući činjenicu da oni pokušavaju da izguraju svoje sopstvene ciljeve i interese kroz svoje projekte i finansijsku podršku na Kosovu.

“Oni (donatori) su zainteresovani za stvaranje multietničkog Kosova i misle da mi sami treba da pronađemo rešenja za druge probleme. Obično, svi projekti su povezani sa multietničnošću. To je njihov prioritet, ali ne i naš. Naš prioritet je nezaposlenost, obrazovanje itd.”

(predstavnik OGD, žena, Priština)

Kada to kažu, neki učesnici su izneli svoje mišljenje da nije obaveza donatora

da ispunjavaju potrebe građana i da problemi kao što je nezaposlenost ne mogu da budu rešeni pomoću donacija. Dalje, rečeno je da bi umesto toga, potrebe ljudi mogle da budu ispunjene kroz poboljšanje ekonomskih uslova, što može da bude postignuto kroz investicije, a ne kroz donacije, pošt su donacije namenjene određenim projektima, ali ne mogu direktno da poprave ekonomske uslove.

Uprkos ovom kritikovanju donatora, bilo je i pozitivnih zapažanja, kada se radi o podršci donatora, posebno na podizanju svesti šire javnosti i određenih partnerskih grupa o različitim fundamentalnim pitanjima. Pomenuti su i drugi slučajevi uspešnih donatorskih podrški, kao što su povratak izbeglica i raseljenih lica, promocija prava romskih žena itd. Korisnici i obični građani su takođe pomenuli neke uspešne slučajeve donatorske podrške građanskom društvu i zajednici: projekti za decu sa posebnim potrebama, projekti za učenje stranih jezika, rekonstrukcija puteva, poslovni krediti, podrška poljoprivredi, obrazovanju, itd.

Održivost građanskog društva na Kosovu

150

Postoji opšti konsenzus među učesnicima koji predstavljaju građansko društvo na Kosovu da većina OGD nije napravila bilo kakav plan održivosti. Postoji generalno osećanje da, iako je donatorska podrška počela da opada, kad donatorska podrška drastično opadne, većina organizacija će prestati da postoji. Kao što su objasnili, organizacije građanskog društva su napravile ljudske kapacitete i resurse u proteklih nekoliko godina. Ipak, to nije bio slučaj kada se radi sa stvaranjem finansijskih kapaciteta. Dalje, takođe je rečeno da na Kosovu ne postoji zakon koji dozvoljava finansiranje sektora građanskog društva iz državnog budžeta.

Predstavnici OGD su jasno istakli da postoji samo mali broj organizacija koje su razvile strategije i planove finansijske održivosti, pa kao rezultat toga oni su uspostavili aktivnosti koje stvaraju prihod. Ipak, većina organizacija se ponovo složila da je njih finansirao isti donator ili donatori u proteklih nekoliko godina i nisu bile u stanju da razviju takve aktivnosti koje bi donosile prihod u budućnosti kada donatorska podrška opadne.

S druge strane, korisnici i obični građani su čak više kritični prema organizacijama građanskog društva, govoreći da skoro sve te organizacije imaju kratkoročne programe i da su mnoge od tih organizacija uspostavljene samo da bi mogle da dobijaju sredstva za lični interes nekih pojedinaca.

"Mnoge organizacije su uspostavljene zavisno od donatorskih projekata a ne na osnovu jasne vizije."

(korisnik, muškarac, Priština)

Dalje, korisnici i obični građani su istakli problem korišćenja građanskog društva kao odskočne daske za doseganje do vlade ili do privatnog sektora. Oni su objasnili da su mnogi pojedinci koristili OGD za sticanje iskustva i znanja a zatim su prešli u vladine strukture ili u privatna preduzeća/kompanije. Takođe su pomenuli primere NVO koje su se razvile i proširile, a zatim transformisale u privatne firme.

Odnosi građanskog društva sa drugima

Skoro svi predstavnici građanskog društva koji su uzeli učešće u ovoj studiji izjavili su da generalno imaju dobre odnose sa vladinim strukturama, na lokalnom i centralnom nivou, iako ih veoma često kritikuju. Generalno, nivo saradnje sa medijima i građanima je za njih takođe zadovoljavajući, pošto oni veoma često imaju aktivnosti u kojima učestvuju obe ove grupe na jedan ili drugi način. Neke od OGD su takođe pomenule dobru saradnju sa sličnim organizacijama u regionu, uglavnom u susednim zemljama, kao što je Makedonija, Crna Gora, Srbija itd.

Analitički izveštaj – Deo 2

(Građansko društvo u očima donatora)

Opšti pregled građanskog društva

Učesnici u razgovoru fokusne grupe sa donatorima u Prištini imaju različita mišljenja o građanskom društvu na Kosovu, iako većina od njih ima kritičan stav prema građanskom društvu. Ipak, krivica nije samo na građanskom društvu, jer donatorima je dobro poznato da i oni snose deo odgovornosti za to, zajedno sa vladinim (lokalnim i centralnim) strukturama na Kosovu.

Razgovor sa donatorima otkrio je da građansko društvo na Kosovu ima dugačko iskustvo od devedesetih godina prošlog veka, kada je je građansko društvo pokretalo čitavo društvo.

"Imali smo vladu građanskog društva; imali smo sistem građanskog društva..."

(predstavnik donatora, muškarac, Priština)

Takođe je rečeno da je to građansko društvo koje je funkcionisalo na Kosovu pre sukoba 1998-1999. godine uglavnom bilo zasnovano na voluntrizmu, na šta je u značajnoj meri uticao enorman priliv finansijskih sredstava od donatora građanskom društvu na Kosovu. Jedan od donatora je čak istakao da postoji prisustvo "poslovnog voluntrizma", pominjući primere kako danas ljudi žele novac za sve, čak i za dve strane pisanog predloga.

Rezultati grupnog razgovora sa donatorima u Prištini pokazuju da se građansko društvo na Kosovu suočava sa mnogim problemima u pokušaju da postane snažno i kredibilno građansko društvo. Jedan od problema koji su pomenuti je činjenica da u prethodnom sistemu pre nedavnog sukoba na Kosovu, građansko društvo nije bilo u stanju da slobodno izrazi svoje mišljenje, zbog ograničenja u slobodi govora. Zato, smatra se da građansko društvo nije dovoljno svesno snage koju ima u procesima odlučivanja i da postoji opšti nedostatak inicijative u građanskom društvu, što ga čini pasivnim posmatračem i pasivnim primaocem.

Ipak, građansko društvo na Kosovu razlikuje se od jednog do drugog regiona, od jedne lokacije do druge. Pomenuti su neki primeri, na osnovu kojih su razvijene neke grupe ili organizacije građanskog društva na osnovu potreba zajednice. Jedan od učesnika je takođe rekao da NVO manje ili više predstavljaju glas ljudi pred vladom ili vlastima u cilju ispunjavanja njihovih potreba. S druge strane, građani sve više i više računaju na građansko društvo, pošto su svesni da postoji drugi način na koji oni mogu da izraze svoje mišljenje.

"Postoje poljoprivredna udruženja u kojima su se ljudi okupili, napravili zajedničke inicijative, privukli donatore i dobili opremu koju koriste svi u zajednici."

(predstavnik donatora, muškarac, Priština)

Ipak, kao što je jedan od učesnika dalje elaborirao, ovakvi primeri dolaze iz OGD koje imaju opipljivije ciljeve, dok u organizacijama koje pokušavaju da

promovišu demokratske vrednosti, na primer, teže je razviti konkretne strategije u cilju postizanja ciljeva koji nisu tako opipljivi.

Još jedan problem koji očigledno postoji u građanskom društvu na Kosovu, prema donatorima, je činjenica da postoji generalno nedostatak vizije, ili OGD imaju uglavnom kratkoročne vizije zbog činjenice da se radi o organizacijama koje su uglavnom zasnovane na projektima. To na površinu izbacuje još jedan problem – organizacije se ponašaju konkurentno da bi dobile sredstva pa se stoga ustručavaju da formiraju mreže ili da budu deo mreža pošto se uglavnom radi o organizacijama koje su zasnovane na projektima, zbog čega generalno postoji nedostatak komunikacije i koordinacije među OGD na Kosovu. Jedinim uspešnim mrežama za sada smatraju se mreže među ženskim i omladinskim organizacijama.

"Kada ih pitate gde žele da budu za 5 ili 10 godina, oni ne mogu precizno da vam kažu gde žele da budu, ali na primer, za godinu dana one bi da urade jedan projekat, jednu zastupničku kampanju, a u toku te iste godine bi da urade različite projekte."

(predstavnik donatora, žena, Priština)

"Postoji veoma mali broj organizacija koje jasno mogu da artikulišu svoje postupke... mi često specificiramo šta želimo, finansiramo radionice, finansiramo okrugle stolove, i u stvari ciljamo na ljude koje želimo... Ali, mislim da postoji veoma malo svežih ideja koje stvarno mogu da naprave razliku."

(predstavnik donatora, muškarac, Priština)

Dalje, smatra se da u celini, većina organizacija građanskog društva nije specijalizovana za specifične oblasti aktivnosti, oni su više angažovani u skoro svakoj aktivnosti koju mogu da obavljaju a za koju mogu da obezbede finansije.

Ipak, kao što je jedan od učesnika primetio, ne sreću se sve organizacije sa svim ovim problemima. Postoji pul organizacija koje su podržavane od strane međunarodnih NVO a koje su uključene u različite oblasti aktivnosti u zavisnosti od oblasti aktivnosti međunarodne organizacije koja dolazi iz inostranstva. Činjenica je da se ove organizacije još uvek finansiraju iz inostranstva i ne zavise mnogo od unutrašnjih izvora finansiranja. Pošto, kada se posmatraju lokalne organizacije građanskog društva, one su te koje se suočavaju sa većinom problema i prepreka. To može da bude jedan od razloga zašto su organizacija građanskog društva generalno orijentisane na više različitih oblasti aktivnosti, a njihove aktivnosti zavise od lokalnih donatorskih sredstava i programa.

Koordinacija donatora i održivost građanskog društva

Skoro svi predstavnici donatora koji su prisustvovali grupnom razgovoru složili su se da postoji generalni nedostatak koordinacije među donatorima kada se radi o donatorskoj podršci građanskom društvu na Kosovu. Jedan od učesnika je naglasio da postoji nedostatak komunikacije među donatorima na Kosovu, a kao rezultat toga, donatori nemaju konsolidovani pristup. Drugi učesnik je izrazio

viđenje da među donatorima postoji nedostatak bilo kakvog sveobuhvatnog razvojnog plana za Kosovo.

"...mnogo bi pomoglo kada bi smo imali više pristupa onome što rade drugi donatori."

(Predstavnik donatora, muškarac, Priština)

Drugi učesnik je rekao da je to problem pristupa i da donatori treba da izvrše bolju procenu potreba u zajednici, a ne samo da nameću prioritete, donose modele sa drugih mesta i pokušavaju da ih učine funkcionalnim na Kosovu. Takođe je rečeno da ipak svaki donator ima svoje prioritete i da to treba da bude uzeto u obzir. Ipak, ako na primer, jedan donator podržava dobro upravljanje, drugi treba da se fokusira na zdravstvo.

Jedan od pomenutih primera u tom smislu bila je inicijativa jedne od NVO da se organizuje velika donatorska konferencija da bi se prijavili projekti. Donatori nisu u suštini rekli ne, ali nisu pokazali bilo kakav konkretan interes. Jedan od razloga mogao bi da bude to što svaki donator ima svoje sopstvene ciljeve, kao što je naglasio jedan od učesnika, i da je možda njihov cilj ekskluzivan i da oni žele sami da rade na tome sa izabranim organizacijama prema svojim kriterijumima.

KOSOVO
154

Kao što je ranije rečeno, grupni razgovor otkrio je da postoji nedostatak komunikacije između građanskog društva, donatora i vladinih struktura, posebno onih na opštinskom nivou. Institucije na opštinskom nivou nisu dobro informisane o tome šta građansko društvo radi u njihovoj oblasti i šta donatori rade u njihovoj opštini. Oni takođe ne znaju koje su njihove odgovornosti kada se radi o dobroj saradnji između njih i OGD jer oni takođe treba da podrže građansko društvo na jedan ili drugi način, čak i finansirajući deo ideja koje dolaze od građanskog društva.

Kada se radi o održivosti organizacija građanskog društva, postoji generalno osećanje među donatorima da sa nedostatkom dugoročne vizije, održivost građanskog društva je razlog za brigu i pravi izazov za sve uključene strane. Jedan od razloga za loše stanje kada se radi o održivosti organizacija građanskog društva mogao bi da bude nedostatak koordinacije donatorske podrške i nedostatak sveobuhvatnog razvojnog plana među donatorima na Kosovu.

Ipak, postoje mnogi primeri organizacija koje se transformišu, razmišljajući o donatorskoj podršci nasuprot svojim aktivnostima za stvaranje prihoda da bi mogle da prežive u budućnosti. Neke od njih su razvile aktivnosti za stvaranje prihoda u cilju finansiranja svojih administrativnih aktivnosti, dok su grantovi od donatora namenjeni striktno za projektne aktivnosti.

Pitanje održivosti organizacija građanskog društva takođe je razmatrano iz druge perspektive. Drugi razlog za neodrživost građanskog društva na Kosovu mogla bi da bude činjenica da postoje mešovita osećanja među ljudima u vezi sa tim kako oni doživljavaju građansko društvo i njegovu ulogu – ponekad oni samo misle da je to način za zarađivanje novca zbog činjenice da je ekonomija slaba.

"Za obične stanovnike Kosova to znači 'ja radim za NVO, i imaću profit'. Oni ne kažu 'šta ako se organizujem sa mojim susedima i uradimo nešto što će doneti promenu'. Oni obično kažu 'ja osnujem NVO, odem u međunarodnu organizaciju i dobijem novac, zaradim novac za sebe'. Na taj način se doživljavaju NVO."
(predstavnik donatora, muškarac, Priština)

Održivost organizacija građanskog društva je očigledno povezana sa činjenicom da je većina od ovih organizacija veoma generalizovana u smislu oblasti svojih aktivnosti, pa bi moglo da bude da samo one organizacije koje su više specijalizovane mogu uspeti da prežive u budućnosti, delimično kroz razvijanje aktivnosti koje donose prihod, pošto do sada postoji puno dobro finansiranih velikih organizacija koje nemaju jasan fokus.

Neki od učesnika su takođe smatrali da se deo odgovornosti kada se radi o održivosti organizacija građanskog društva na Kosovu takođe nalazi u rukama donatora. Rečeno je među ostalim stvarima, da je uloga donatora da usmere organizacije u odnosu na ciljeve koji treba da budu pokriveni, jer ako se to ostavi samim organizacijama, one iz raznih razloga neće obuhvatiti sve interese. Jedna od činjenica je da ne postoji mnogo organizacija koje pokrivaju manjine ili seoske oblasti sa svojim projektima. Ipak, to takođe zahteva tešnju koordinaciju među svim uključenim stranama, OGD, donatorima, vladinim strukturama i zajednicom.

Prilog 1

Prilog 1

Uputstvo za razgovor

Za kvalitativno istraživanje građanskog društva, korisnika i donatora

Uvod

- Pozdravna reč moderatora
- Objašnjenje ciljeva studije
- Objašnjenje pravila razgovora
- Predstavljanje učesnika

1) Možete li generalno da mi kažete kako procenjujete građansko društvo na Kosovu? Kako stoji stvar sa građanskim društvom u vašem regionu?

2) Možete li da navedete najvažnije probleme sa kojima se trenutno suočava vaša zajednica?

(NAPOMENA: Navedite probleme pomenute u razgovoru)

3) Koje vrste organizacija građanskog društva postoje u vašem regionu/ zajednici?

(Utvrđiti: tipovi organizacija)

4) Možete li da pomenete koje su glavne oblasti aktivnosti tih organizacija?

5) U kojoj meri po vašem mišljenju te aktivnosti ispunjavaju potrebe vaše zajednice?

(Proverite odgovore na pitanja 2 i 4)

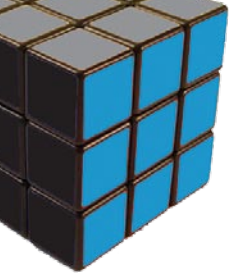
6) Šta bi ste imali da kažete o efikasnosti tih organizacija? U kojoj meri su one uspešne u ispunjavanju potreba zajednice?

Ako nisu uspešne pitajte zašto?

(Utvrđiti: pristup donatorima, kapaciteti organizacija, veštine i iskustvo, rukovođenje, komunikacija i vreme)

7) Možete li da mi kažete koje su najčešće zajedničke vrednosti koje promovišu organizacije građanskog društva na Kosovu? Kako stvari stoje u vašem regionu?

Možete li da razlikujete te vrednosti kod različitih vrsta organizacija?

8) Vratimo se sada donatorima na Kosovu. Koje vrste aktivnosti oni uglavnom podržavaju?

Utvrđiti: Da li donatorski programi za finansiranje ispunjavaju potrebe zajednice i organizacija građanskog društva?

9) Kakvi su rezultati podrške koju donatori pružaju građanskom društvu?

(Utvrđiti: opšti i konkretni primeri)

10) Kako stoje stvari kada se radi o organizacijama i njihovim aktivnostima? Da li imate strateški plan za održivost?

11) Dajte da sada razgovaramo o kvalitetu odnosa između građanskog društva, zajednice, korisnika, institucija, donatora itd. Ako odnosi nisu veoma dobri, pitajte zašto? Koje su prepreke? Koji su razlozi za takav odnos?

Pripremila:
Kosovska fondacija za građansko društvo
KCSF

Analitički izveštaj

Procena građanskog društva na Kosovu

Kvalitativna studija

Fokusna grupa sa predstavnicima NVO, donatorima i korisnicima

Jul 2005.

Definicija građanskog društva

Problemi koji okružuju funkcionisanje građanskog društva često proizilaze iz činjenice da koncept ili definicija građanskog društva nije dobro definisana. Ipak postoji razlika između građanskog društva i nevladinih organizacija. Kakva je ta razlika?

Građansko društvo je most između zajednice i institucija, dok su nevladine organizacije poznate kao treći sektor. Prvi sektor su institucije, drugi poslovne organizacije, a treći sektor su NVO koje su deo građanskog društva.

Ovi sektori su povezani putem medija, koji imaju izuzetno važnu ulogu u međusobnom povezivanju rada ovih sektora.

Period pre 1999. i posle 1999. godine

Uloga nevladinih organizacija kao predstavnika građanskog društva se promenila od perioda pre 1999. i posle 1999. godine.

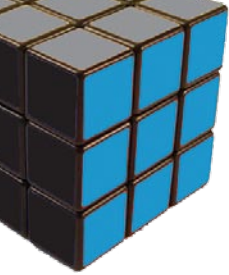
Period pre 1999. godine karakterisalo je preživljavanje sistema koji je u to vreme bio definisan kao paralelni sistem.

Pitanje koje se nameće je da li je paralelni sistem u periodu 1990-1999. bio građansko društvo? Postoje tri faktora koja dokazuju postojanje građanskog društva:

- Društvo je funkcionisalo van tadašnjih institucija i vlade.
- Voluntarizam je bio na veoma visokom nivou.
- Filantropizam je takođe bio na visokom nivou, kao i pomoć iz dijaspore.

159

Uloga nevladinih organizacija promenila se posle 1999. godine, pošto je broj NVO doživeo veliki porast a period je okarakterisan kao hitna faza koja je postavila velike zahteve posebno u humanitarnom sektoru, sektoru hrane i obrazovanja. U to vreme, građansko društvo nije bilo dobro konsolidovano i imalo je mnogo slabosti u ispunjavanju hitnih potreba, a šta više, mnogi članovi NVO nisu bili kompetentni za zadatke koje su preuzeli. Ova faza je takođe igrala ulogu opstanka, jer u toku ovog perioda NVO nisu razrađivale ideje za opstanak.

Posle prve ili urgentne faze, građansko društvo je počelo da se razvija, a u toku te faze donatori su videli da je neophodno da se uspostave organizacije jer su primetili nekompetentnost rukovodilaca NVO da se bave glavnim problemima i rešavaju ih. Postoje tri faktora koja su dovela do uspostavljanja mnogih NVO:

- Društveni entuzijizam da se doprinese izgradnji demokratskog društva;
- Veliko prisustvo donatora;
- Nezaposlenost.

U toku te faze, izgradnja kapaciteta i profilizacija bili su veoma potrebni, jer su se do tada NVO bavile svim vrstama aktivnosti, ne zbog nedostatka ideja već zbog zahteva, a čak su i donatori pomogli da u to vreme ne dođe do profilizacije.

Nedostatak radnih mesta, što je smatrano stimulacijom za uspostavljanje nekih NVO, doveo je do tačke kada su se dobrovoljni aktivisti pridružili građanskom društvu i nevladinim organizacijama.

160

Voluntarizam

Voluntarizam podrazumeva želju pojedinca da dobrovoljno radi bez bilo kakve materijalne koristi.

Nivo voluntarizma bio je veoma visok u periodu 1990-1999. Do toga je došlo kao rezultat faze opstanka koju su karakterisali veći zahtevi i snažna motivacija društva da promeni tešku političku, ekonomskui socijalnu situaciju u periodu 1990-1999.

Ipak, posle 1999. i 2000. godine, voluntarizam na Kosovu karakteriše drastičan pad kao rezultat nekoliko faktora:

- Ekonomska kriza dovela je do niskog nivoa voluntarizma;
- Nedostatak priznanja i stimulacije od strane lokalnih institucija doveli su do niskog nivoa voluntarizma;
- Nedostatak pravne infrastrukture koja bi stimulisala voluntarizam;
- Nedostatak transparentnosti od strane NVO doveo je do niskog nivoa voluntarizma itd.

Stimulacija dobrovoljnog rada je veoma važna pa stoga različite institucionalne, opštinske i vladine strukture, a takođe i škole, imajući u vidu ogroman potencijal omladine, treba da stimulišu dobrovoljan rad. To su veoma važni stubovi koji postavljaju temelje za priznanje dobrovoljnog rada, jer često dobrovoljan rad može da bude i edukativan. Čini se da je voluntarizam na Kosovu na ad hok bazi i da je haotičan.

Filantropizam

Filantropizam se smatra sredstvom za održavanje u životu NVO, jer snažne NVO su one koje postižu održivost kroz svoj rad.

Lokalni filantropizam

Pre 1999. godine, nivo filantropizma na Kosovu bio je veoma visok, ali sa odlaskom međunarodnih donatora, lokalni filantropizam nije viđen kao veoma stimulišući. To je rezultat nedostatka transparentnosti, jer su glavni stubovi filantropizma poslovne organizacije, a lokalni filantropizam nije mogao da se razvije zbog činjenice da do sada nije bilo ozbiljnih razgovora o izgradnji dobrih odnosa sa poslovnim organizacijama. Takođe postoji nekoliko faktora koji su doveli do niskog nivoa lokalnog filantropizma.

- Netransparentnost NVO je destimulišuća za lokalne filantropije;
- Nedostatak društvenog priznanja za filantropizam;
- Loši odnosi između NVO i poslovnih organizacija;
- Nedostatak atraktivnih projekata za lokalne filantropije itd.

Iako postoji zakon koji stimuliše poslovne organizacije tako što omogućava niži porez na dobit za 5% ukoliko se daju doprinosi građanskom društvu, poslovne organizacije treba ipak da pripreme pravu infrastrukturu da bi stimulisali lokalne filantropije. Postoji nekoliko alternativa za stvaranje stimulišuće strategije, od kojih su neke:

- Transparentnost i motivacija za lokalne filantropije;
- Pružanje usluga poslovnim organizacijama;
- Promena slike NVO u odnosu na lokalne filantropije;
- Informisanje o radu filantropa itd.

Čak i u oblastima u kojima postoji filantropizam, filantropi ne znaju kako da ga institucionalizuju, već koriste ad hoc intervencije i često im nedostaje organizacija tipa osnivačke.

Izgradnja zajednice

Veliki rad je uložen u izgradnju zajednice na Kosovu, a građansko društvo je odigralo veoma važnu ulogu u identifikovanju potreba zajednice i u rešavanju problema zajednice. Nevladine organizacije pružaju različite usluge za izgradnju zajednice.

Da bi se ispunile potrebe zajednice, NVO moraju da pripreme strateške smernice za neke zajednice što takođe podrazumeva strategiju za sprovođenje aktivnosti NVO za ispunjenje potreba zajednice. NVO često ne uspevaju da pripreme takve strateške smernice uglavnom zbog nedostatka profesionalizma.

Interakcija između građanskog društva i korporacija

Korporacije moraju da imaju visok nivo odgovornosti prema društvu i da bi mogle da izgrade pozitivnu sliku one moraju da daju finansijska sredstva društvu i zajednici, što se događa u razvijenim zemljama gde se takva sredstva dodeljuju građanskom društvu.

Na Kosovu, građansko društvo još uvek nema takvih tendencija.

Kosovska energetska korporacija (KEK) uzrokuje najveće zagađenje životne sredine i ugrožava zdravlje građana, a ipak ne daje sredstva nevladinim organizacijama koje rade na zaštiti životne sredine i bolnicama. To pokazuje da korporacije nemaju društvenu odgovornost.

Gde se nalazi građansko društvo u vezi sa tim? Građansko društvo mora da gaji važne vrednosti koje povećavaju društvenu odgovornost koja je još uvek na veoma niskom nivou na Kosovu. Nevladine organizacije moraju da urade originalne projekte za zastupanje i da se angažuju na podizanju svesti o društvenoj odgovornosti.

Urađeno je veoma malo na tom planu i to se još uvek smatra nedodirnutom oblašću. Nedostatak interesa dolazi od svih partnera – nevladinih organizacija, korporacija i poslovnog sveta – koji ne znaju kako da stvari pokrenu napred.

KO
162

Potencijal NVO da utiču na strateško planiranje

Iako su novostvorene, nevladine organizacije su razvile zadovoljavajući nivo upravljačkog potencijala u poređenju sa vladom i opštinskim vlastima. Mnogi članovi građanskog društva pristupaju opštinskim organima i centralnoj vladi i pružaju im svoje usluge. Ipak, da bi mogle da utiču na strateško planiranje, nevladine organizacije moraju da imaju bolju saradnju sa vladinim i opštinskim strukturama.

Pošto je očigledno da lokalnim vlastima nedostaju kapaciteti za odgovarajuće upravljanje sredstvima, one indirektno moraju da koriste kapacitete nevladinih organizacija. Odnosi između lokalnih vladinih i nevladinih organizacija nisu zadovoljavajući i više zavise od individualnih odnosa između članova osoblja NVO i zvaničnika lokalnih vlasti. Postoji nekoliko faktora koji ometaju komunikaciju i saradnju:

- Vladine i opštinske institucije imaju predrasude prema nevladinim organizacijama;
- Lokalne vlasti ne veruju nevladinim organizacijama;
- Nevladine organizacije nisu dovoljno uradile da poprave odnose sa institucijama.

U odnosima između institucija i nevladinih organaizacija postoje različiti politički

krugovi koji pokušavaju da manipulišu NVO i zabeleže političke poene za neke partije. To uključuje sukob interesa, kada mnogi vladini zvaničnici takođe imaju i nevladine organizacije.

Stručne NVO

Stručne nevladine organizacije na Kosovu nisu dovoljne shodno zahtevima i za većinu od njih se veruje da se nalaze u ranoj fazi rada. Za sada nije primećeno da su bile angažovane u nuđenju kvalitetnih projekata i ekspertiza za tržište. Nedostatak mreža grupa stručnjaka je očigledan a to sprečava te grupe da imaju stvarni uticaj. Generalno, kao što smo ranije rekli, Kosovu su potrebne stručne NVO, pošto bi njihovo efikasno angažovanje unelo novi duh u politiku države.

Partnerstvo građanskog društva Partnerstvo sa vlastima

Što je razvijenije građansko društvo, ono ima manje partnerstva sa vladom i više deluje kao grupa koja vrši pritisak.

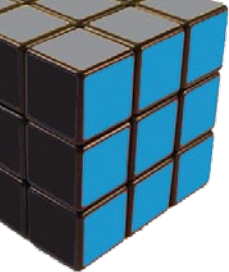
Posle formiranja lokalnih institucija na Kosovu, građansko društvo je na početku imalo dobru saradnju sa vladom, ali je kasnije nivo saradnje opao i postoje tendencije da bude manje saradnje koja je rezultat jačanja građanskog društva i činjenice da građansko društvo funkcioniše kao grupa koja vrši pritisak.

Na nekoliko mesta postoje trendovi saradnje između lokalne i centralne vlade. Ipak, nivo saradnje nije zadovoljavajući. Postoje i neke nevladine organizacije koje odbijaju da sarađuju sa institucijama zbog, kako one kažu, nedostatka profesionalizma u institucijama. Nevladine organizacije često vide vladine institucije kao direktne konkurente za dobijanje sredstava od donatora za određene projekte.

Partnerstvo sa donatorima

Građansko društvo na Kosovu još nije dovoljno snažno da preživi bez pomoći međunarodnih donatora. Građansko društvo smatra da je partnerstvo neophodno jer za sada samo su donatori stimulisali partnerstvo. Nevladine organizacije treba da urade više na stimulanju partnerstva sa donatorima, imajući na umu opadanje broja donatora na Kosovu. Stoga, u interesu je NVO da ojača partnerstvo sa donatorima.

Da li postoji nepotizam u građanskom društvu?

Nepotizam je zabrinjavajući problem u građanskom društvu na Kosovu jer u nekim prilikama to se opravdava profesionalizmom. Ipak, ključni problem nepotizma je da on vodi u sukob interesa među NVO što se pokazalo teškim za iskorenjivanje. NVO koje imaju nepotizam unutar svojih struktura često gube kredibilitet u zajednici, a njihova održivost je često izložena sumnji.

Održivost nevladinih organizacija

Nevladine organizacije su u početnoj fazi izrade dugoročnih strategija i za sada mnoge od njih imaju i nastavljaju da rade sa kratkoročnim i srednjoročnim strategijama. Sadašnji period se smatra fazom kada su NVO počele da razmišljaju o svojoj održivosti. Građansko društvo je još nepripremljeno da stvara prihod, a to je rezultat neuspeha vlade da stimuliše tržište na kojem NVO mogu da doprinesu i da izrade dugoročne strategije delovanja.

Prilog D

Prilog D

Spisak indikatora istraživanja

Aneks 1. Indikatori i sredstva merenja

Indikator	Sredstvo merenja: U: Upitnik za OGD, I: Intervju sa OGD, FG: Fokusna grupa sa lokalnim partnerima IK: Intervju sa ključnim informantima (u centru)	Skaliranje/ Nema skaliranja
STRUKTURA		
Unutrašnji kapaciteti		
Misija jasno izražava svrhu organizacije	U; I; FG	DA
Vizija je jasna, razumljiva i motivišuća	U; I	DA
Organizacija je vođena strateškim razmišljanjem	I; strateški dokumenti OGD	DA
Postoje jasni administrativni postupci, uključujući dobro vođenje dokumentacije	I; dokumenti OGD	DA
Broj osoblja	U; I	NO
Osoblje poseduje relevantno znanje i dobilo je potrebnu obuku	U; I; FG	DA
Postoji Odbor/ skupština koji rukovodi, obezbeđuje strateške smernice, transparentnost i odgovornost	U; I; Zapisnici sa sastanaka odbora	DA
Odlučivanje je pravovremeno, efikasno uz puno učestvovanje relevantnih aktera	I; FG	DA

167

Struktura je odgovarajuća za potrebe i obim rada organizacije	I;	NE
Finansije su zasnovane na pouzdanim izvorima sredstava koji imaju potencijal da budu raznoliki	Q; I	DA
Prikupljanje sredstava je redovna aktivnost pokretana svrhom organizacije i njenim dugoročnim finansijskim potrebama	Q; I	DA
Organizacija ima odgovarajuću i potrebnu opremu i prostorije	Q; I	DA
Redovno planiranje rutinskih zadataka i aktivnosti se obavlja uz učešće svog osoblja	I; Zapisnici sa sastanaka	DA
Uspostavljen je sistem praćenja i procene svih aktivnosti	I; Dokumentacija OGD	DA
Organizacija je registrovana kod odgovarajućih organa	Q	NE
Učinak / oblast aktivnosti		
Vrsta i obim obavljanih aktivnosti	Q; I; FG	NE
Aktivnosti su u skladu sa misijom	I; FG	DA
Aktivnosti ispunjavaju potrebe ciljne grupe	I; FG	DA
Postoji dokaz da projekti / programi daju održivi rezultat	I; FG	NE
Aktivnosti ne predstavljaju dupliciranje aktivnosti drugih organizacija	FG; I	NE
Odnosi između partnera		
Organizacija održava tesne kontakte sa direktnim korisnicima i razume njihove potrebe i interese	FG; I	DA

Organizacija učestvuje u redovnim forumima i mrežama građanskog društva	I; Q; FG; IK	DA
Organizacija obavlja zajedničke projekte sa drugim OGD ili sa onima koji dopunjuju rad drugih OGD	I; Q; FG; IK	DA
Uspostavljena je redovna komunikacija i saradnja sa vlastima i institucijama	I; Q; FG; IK	DA
Uspostavljena je redovna komunikacija i saradnja sa poslovnim organizacijama	I; Q; FG; IK	DA
Postoje dobri odnosi sa donatorima, uključujući redovne povratne izveštaje od donatora i informacije o tome da li su donatori zadovoljni	I; Q; IK (donors)	DA
Uspostavljena je tesna saradnja sa medijima na relevantnom nivou	Kopije izveštaja u medijima i saopštenja za štampu	DA
Uspostavljeno je partnerstvo sa INVO koje unapređuju interese lokalnih organizacija	II;U; IK (INVO)	DA
IIINSTITUCIONALNO OKRUŽENJE		
Politički kontekst		
Politička stabilnost	Analiza dokumenata; IK; sopstvena procena	NE
Postoji formalna demokratija	Analiza dokumenata; sopstvena procena	NE
Transparentna vlada koja reaguje na pravi način	IIK; FG; analiza dokumenata; sopstvena procena	NE
Nema političke korupcije	IIK; članci u medijima; sopstvena procena	NE
Osnovne slobode i prava		
Sloboda kretanja	Sve + sopstvena procena	NE
Pristup informacijama za sve	I; FG	NE

Ljudska prava se poštuju	I; analiza dokumenata; IK; sopstvena procena	NE
Prava dece se poštuju	Analiza dokumenata; IK; sopstvena procena	NE
Socio-ekonomski kontekst		
Prihvatljiv nivo socijalne sigurnosti i obezbeđivanje socijalnog staranja	Analiza dokumenata; IK, FG	NE
Pristup zapošljavanju i zarađivanju za život	Analiza dokumenata, IK, FG	NE
Socio-kulturni kontekst		
Međuetnički odnosi su harmonični	Sve + analiza dokumenata	NE
Uticaj patrijarhalnih i tradicionalnih vrednosti	Sve + analiza dokumenata	NE
Postoji socijalno poverenje	Sve + analiza dokumenata	NE
Razumevanje građanskog društva i poverenje u njega	I; FG	NE
Voluntarizam	I; FG	NE
Pravno okruženje		
Registracija OGD je odgovarajuća i pristupačna	Pravni dokumenti	NE
Tax exemptions and incentives for CSOs	Legal documents	NE
VREDNOSTI		

KCS 170

Prilog E

Prilog E

Upitnik za OGD

Upitnik za OGD

Podaci o kontaktu

1. Naziv organizacije
Osoba za kontakt
Adresa
Tel. /faks./e-mail
Internet stranica

Registracija

2. Kada je organizacija počela da radi?
- 3a. Da li je organizacija registrovana?
- 3b. Ako je registrovana, kada je to urađeno?

Svrha organizacije

4. Kakva ste vi vrsta organizacije? Napr. NVO, fondacija, organizacija u okviru zajednice, sindikat itd.
5. Šta je misija ili glavni ciljevi vaše organizacije?
6. Kakva je vizija društva koju vaša organizacija ima i koju pokušava da postigne?
7. Koje su primarne ciljne grupe vaše organizacije?
8. Koje je aktivnosti/projekte/programe organizacija izvršila u prethodnih 12 meseci i za koje ciljne grupe?

173

Osoblje

- 9a. Koliko ukupno članova osoblja ima organizacija?
- 9b. Broj članova osoblja sa punim radnim vremenom?
Broj članova osoblja sa delimičnim radnim vremenom?
Broj plaćenih članova osoblja / osoblje na platnom spisku?
Broj žena među osobljem?
Broj muškaraca među osobljem?
- 9c. Etnički sastav osoblja. Popunite odgovarajući kvadratić
- Albanci
 - Bošnjaci
 - RAE
 - Srbi
 - Turci
 - Ostali

- 10a. Koliko je članova osoblja završilo obuku?
- 10b. Kakvu vrstu obuke su dobili. Molimo navedite.

KCSF
174

Rukovođenje

11. Koje je rukovodeće telo organizacije?
Skupština	+ broj
Odbor direktora	+ broj
Ostalo	+ broj
12. Koja je uloga rukovodećeg tela?

Operativni resursi

13. Koliki je bio vaš godišnji obrt / prihod u 2003. godini?
14. Koji su vaši glavni izvori finansiranja. Molimo navedite procenat uz odgovarajuće kategorije
- Međunarodne NVO
 - Međunarodne donatorske organizacije
 - Lokalni donatori
 - Članarina
 - Naplaćivanje pruženih usluga
 - Poslovne aktivnosti
 - Lokalna uprava
 - Ostalo
15. Kojom vrstom aktivnosti za prikupljanje sredstava se bavi organizacija?

- 16. Da li organizacija poseduje / iznajmljuje kancelarijski prostor? DA / NE
- 17. Da li je kancelarija / organizacija opremljena? DA / NE
Molimo da navedete spisak opreme, napr. kompjuteri, faks, vozila itd.
- 18. Da li organizacija ima priključak na internet?

Odnosi sa drugim organizacijama

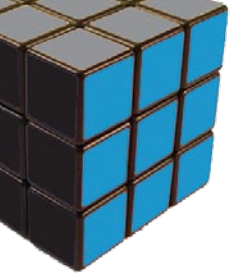
- 19a. Da li organizacija pripada nekoj mreži ili forumu? DA / NE
- 19b. Molimo da navedete nazive tih mreža i foruma
- 20a. Da li organizacija izvodi bilo koje zajedničke projekte sa drugim organizacijama? DA / NE
- 20b. Molimo da navedete nazive tih organizacija
- 21a. Da li organizacija ima redovnu komunikaciju i/ili saradnju sa vlastima i institucijama? DA / NE
- 21b. Molimo da navedete nazive tih institucija
- 22. Da li organizacija ima redovnu komunikaciju i/ili saradnju sa poslovnim organizacijama? DA / NE
- 23a. Da li ste zadovoljni sa odnosima sa donatorima i sa njihovom podrškom? DA / NE
- 23b. Molimo da date objašnjenje i komentar
- 24a. Da li radite sa bilo kojom organizacijom u okviru zajednice? DA / NE
- 24b. Da bi ste pomogli KFGD da identifikuje druge organizacije, molimo vas da navedete nazive i potpune podatke za kontakt svih tih lokalnih partnera.

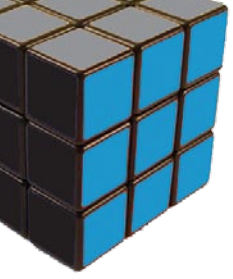

KCSO
176

180

